

Привредна кретања у АП Војводини у 2023. години

Нови Сад, фебруар 2024.

I. ОПШТИ ПРЕГЛЕД ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ У 2023. ГОДИНИ.....	2
II. КРЕТАЊЕ ЦЕНА И ИНФЛАЦИЈЕ	15
III. ПОЉОПРИВРЕДА	23
IV. ИНДУСТРИЈА	35
V. ГРАЂЕВИНАРСТВО	41
VI. ПРОМЕТ РОБЕ У ТРГОВИНИ НА МАЛО	47
VII. ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО.....	50
VIII. СПОЉНОТРГОВИНСКА РОБНА РАЗМЕНА.....	55
VIII.1. Спољнотрговинска робна размена Републике Србије.....	56
VIII.2. Спољнотрговинска робна размена АП Војводине.....	61
Спољнотрговинска робна размена по економској намени Европске уније	63
Спољнотрговинска робна размена по Класификацији делатности	64
(КД 2010)	64
Спољнотрговинска робна размена по земљама	69
VIII.3. Аграрна спољнотрговинска робна размена	72
Аграрна спољнотрговинска робна размена Републике Србије	72
Аграрна спољнотрговинска робна размена АП Војводине	73
IX. РЕГИСТРОВАНА ЗАПОСЛЕНОСТ	78
X. НЕЗАПОСЛЕНОСТ	84
XI. ЗАРАДЕ	88
ИЗВОР ПОДАТАКА.....	92

I. ОПШТИ ПРЕГЛЕД ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ У 2023. ГОДИНИ

Основни економски показатељи привреде Републике Србије и АП Војводине	2019	2020	2021	2022	2023
БДП, реални раст у сталним ценама (%)	4,3	-0,9	7,7	2,5	2,5¹
БДВ по делатностима, учешће у укупном БДП					
Пољопривреда	6,0	6,3	6,3	6,5	5,2
Индустрија	19,9	19,4	18,9	20,0	20,6
Грађевинарство	5,7	5,4	6,0	5,5	5,7
Услуге	51,2	51,7	51,5	52,0	51,2
Инфлација (стопа раста)	1,7	1,6	4,0	11,9	12,1
Фискални дефицит/суфицит, % БДП	-0,2	-8,0	-4,1	-3,2	-2,2
Јавни дуг, % БДП (општи ниво државе)	52,8	57,8	57,1	55,6	52,7
Пољопривреда АП Војводине					
Остварена производња пшенице, t/ha	5,1	5,2	6,3	5,4	5,8
Остварена производња кукуруза, t/ha	8,8	8,4	6,4	4,4	7,8
Остварена производња шећерне репе, t/ha	54,9	54,4	52,5	48,7	49,6
Остварена производња малине, t/ha	4,7	3,8	4,1	4,7	4,4
Остварена производња јабуке, t/ha	27,1	25,4	26,0	25,1	20,0
Остварена производња грожђа, t/ha	8,4	8,5	8,2	8,5	7,9
Индустрија АП Војводине (индекс)	100,9	103,0	105,2	104,2	103,0
Рударство	95,1	96,6	93,9	100,1	97,1
Прерађивачка индустрија	100,4	103,3	104,8	104,1	102,4
Снабдевање ел. енергијом, гасом, паром и клим.	199,1	97,9	139,4	110,7	124,5
Грађевинарство АП Војводине, (индекс вредности изведених радова у сталним ценама)	146,3	86,3	105,8	98,2	129,2
Промет робе у трговини на мало АП Војводине (индекс)					
Текуће цене (индекс, претходна година = 100)	109,2	103,1	116,8	121,9	110,3
Сталне цене (индекс, претходна година = 100)	107,4	103,2	111,1	104,4	99,5
Туризам АП Војводине					
Доласци (индекс, претходна година = 100)	104,3	47,9	159,4	156,3	102,9
Ноћења (индекс, претходна година = 100)	105,3	55,3	154,3	128,4	100,3
Спољнотрговинска робна размена АП Војводине (индекс, претходна година = 100)	107,4	95,9	128,8	138,9	97,1
Извоз (индекс, претходна година = 100)	108,6	99,0	123,4	123,1	103,3
Увоз (индекс, претходна година = 100)	106,2	92,9	134,0	152,7	92,8
Регистрована запосленост АП Војводине (индекс, претходна година = 100)	100,9	102,2	102,2	100,8	102,3
Стопа незапослености у АП Војводини (%)	9,0	7,6	9,5	8,1	9,2²
Просечна нето зарада у АП Војводини (РСД)	51.965	57.186	62.494	71.236	81.386

¹ Реални раст БДП-а за 2023. годину добијен на бази кварталног обрачуна РСЗ-а.² Стопа незапослености за четврти квартал 2023. године.

Година иза нас за Републику Србију остаће обележена најпре **рестриктивном монетарном политиком**, затим **високим ценама хране и енергената**, **слабијим економским растом најзначајнијих трговинских партнера**, али и **коначном „победом“ над инфлацијом**. Ипак, и у таквим околностима, привреда Србије је показала довољну отпорност, имајући у виду проблеме и неизвесности са којима је суочена. Према прелиминарним проценама Републичког завода за статистику (РЗС), **Србија је у 2023. години остварила реални раст бруто домаћег производа (БДП) од 2,5% у односу на 2022. годину**.

Посматрано са производне стране, позитиван допринос расту БДП-а у 2023. години потекао је од свих производних и већине услужних сектора. **Услужни сектор имао је улогу доминантног носиоца раста економске активности у 2023. години**. Раст је остварен у већини услужних делатности, а посебно снажан у информационо-комуникационим, као и техничко-стручним услугама. Упркос слабијој спољној тражњи и нижој производној активности наших најважнијих трговинских партнера, а пре свега Немачке, **индустрија је наставила са позитивном динамиком и током 2023. године**, пре свега услед активирања нових производних капацитета, али и опоравка производње електричне енергије и раста експлоатације руде бакра. **Раст је забележен и у грађевинарству**, као резултат повећања приватних инвестиција и наставка улагања државе у саобраћајну инфраструктуру, а делом и због ниже базе у 2022. години. **Пољопривредна производња је била изнад просечне и остварила раст од 9% у поређењу са претходном, сушном годином**.

Посматрано са расходне стране, за разлику од прве половине године, када је раст водио **нето извоз** услед раста извоза робе и услуга и пада увоза, у другој половини 2023. године привредном расту су највише доприносиле **инвестиције и приватна потрошња**. Наиме, активирање нових производних капацитета резултирало је **реалним растом извозне активности** упркос смањеној спољној тражњи. С друге стране, пад увоза енергената и мањи увоз репроматеријала имали су за последицу пад реалне увозне активности. Повећање зарада, како у приватном тако и у јавном сектору, већа запосленост и стабилан раст пензија, резултирали су **наставком раста личне потрошње**. **Инвестициона активност је такође повећана током 2023.** као резултат повећања производних капацитета привреде, а додатно је подржана наставком радова на реализацији инфраструктурних пројеката у области путне и железничке инфраструктуре, као и значајних улагања у енергетику.

Упркос шокovima из међународног окружења, **Србија је успела да сачува стабилност своје економије и поверење потрошача и инвеститора**, о чему сведочи **кумулативни реални раст бруто домаћег производа (БДП) у периоду 2020-2023. од око 12%**, рекордни приливи страних директних инвестиција (СДИ), наставак раста запослености и зарада у приватном сектору, као и највиши ниво девизних резерви.

*реални раст БДП-а у 2023. години добијен на бази кварталног обрачуна РЗС-а

Посматрано по кварталима од почетка године, привреда Србије је, мерена реалном стопом раста БДП-а, у првом кварталу остварила раст активности од 0,9%, у другом кварталу 1,6%, док је у трећем и четвртном кварталу 2023. године динамика привредног раста Србије додатно убрзала остваривши раст БДП-а од 3,6% и 3,8% мг., респективно.

Посматрано с производне стране, економски раст Србије је у четвртном кварталу 2023. године био вођен пре свега убрзањем у услужном сектору, осим трговине (допринос 1,5 п.п.). Економска активност у овом сектору је повећана у свим делатностима, уз најзначајнији допринос саобраћаја и туризма, као и ИКТ услуга и услуга са доминантно државним учешћем (образовање, здравство, државна управа). Трговина је такође позитивно допринела расту БДП-а, са 0,4 п.п. у четвртном кварталу 2023. Следи допринос пољопривреде (0,6 п.п.), која је забележила раст услед доброг рода житарица и индустријског биља, док је негативан допринос потекао од производње воћа и поврћа. **Индустрија је позитивно допринела БДП-у у четвртном кварталу**, (0,5 п.п.) као резултат веће производње прерађивачке индустрије и електричне енергије. **Грађевинарство је и у четвртном кварталу наставило са позитивном динамиком** забележивши повећање економске активности и позитиван допринос БДП-у од 0,5 п.п.

Доприноси кварталној стопи раста БДП-а (%), производна страна (п.п.)

Посматрано са расходне стране, раст БДП-а је у четвртном кварталу 2023. године био вођен **домаћом тражњом (1,7 п.п.)**. Наиме, успоравање инфлације одразило се на повећање реалног дохотка становништва, те је у четвртном кварталу забележен и раст личне потрошње. Значајан позитиван допринос расту БДП-а остварила је и **државна потрошња (1,0 п.п.)**. Истовремено, **инвестициона активност је наставила са dobrим резултатима** (допринос 1,5 п.п.), захваљујући пре свега грађевинским радовима. С друге стране, реални извоз је у четвртном кварталу бележио стагнативна кретања, док је увоз бележио раст, што се одразило на **негативан допринос нето извоза (-2,8 п.п.)**. Сезонски ефекат и солидна пољопривредна сезона определили су **позитиван допринос залиха у четвртном кварталу 2023. године (2,4 п.п.)**.

Доприноси кварталној стопи раста БДП-а (%), расходна страна (п.п.)

Према последњим подацима РЗС-а који се односе на 2022. годину, Београдски регион заузима водеће место када је реч о **регионалној расподели БДП-а** (учешће 40%), следи **Регион Војводине** (где настаје **26,4% националног БДП-а**), а потом Регион Шумадије и Западне Србије (18,4%) и Регион Јужне и Источне Србије (15,2%). **Војводина је међугодишње повећала учешће у БДП-у Републике Србије (са 25,8% у 2021. на 26,4% у 2022).** БДП по глави становника је највиши у Београдском региону (1,7 млн динара), следи **Регион Војводине са 1,1 млн динара по глави становника**, док је најнижи у Региону Шумадије и Западне Србије (716 хиљ. динара).

Учешће региона у националном БДП,
2022. године

Глобална економска кретања у току 2023. године генерално су надмашивала очекивања свих релевантних међународних институција, при чему су многе земље показале значајан ниво отпорности на бројне потресе, а процењује се и да је негативан утицај затезања монетарних политика централних банака на глобални привредни раст био мањи од првобитно очекиваног. Када је реч о **економској активности у зони евра, нашем најважнијем трговинском партнеру, она је у 2023. години забележила раст БДП-а од 0,5% у односу на 2022. годину.** Индустријска активност у зони евра се креће у области контракције од краја 2022. године, док активност у услугама, иако слабија, наставља позитивно да доприноси привредном расту. Тржиште рада у зони евра наставља такође да подржава економску активност, јер се стопа незапослености и даље креће око рекордно ниског нивоа. Међутим, мања пословна активност компанија утиче на слабију тражњу за радном снагом, што се примећује и у мањем броју новоотворених радних места. **У Немачкој је БДП у 2023. забележио пад од 0,1% у односу на 2022, док се у Италији процењује да је благо порастао за 0,8% мг.**

Привреда САД је у 2023. години убрзала раст на 2,5% мг., што се дугује повећаној производњи нетрајних потрошних добара, пре свега у хемијској индустрији и грађевинарству, као и повећаном промету у трговини на мало и ИТ сектору. ФЕД очекује да ће привредни раст САД у 2024. знатно успорити, услед испољавања ефеката претходног заоштравања монетарне политике и по том основу поштрених финансијских и кредитних услова.

Привредна динамика по земљама региона била је различита у 2023. – **у Румунији и Словенији је остварен раст БДП-а од 2% и 1,6% у односу на 2022, респективно, потом у Пољској од 0,2% мг.** С друге стране, **у Мађарској и Чешкој је забележен пад БДП-а у односу на 2022. годину, за 0,9% и 0,4%, респективно.** За 2024. су прогнозиране више стопе раста БДП-а за регион југоисточне и средње Европе, под претпоставком даљег повећања потрошње домаћинства упоредо с падом инфлације. И инвестиције би, подржане средствима из фондова ЕУ, требало позитивно да допринесу привредном расту.

Привреда Русије је у 2023. години забележила раст БДП-а од 3,6% у односу на 2022. годину, чему су допринели снажни фискални подстицаји државе, укључујући знатна улагања у сектор одбране и проналазак алтернативних тржишта за пласман примарних производа након увођења санкција западних држава. Влада је крајем 2023. продужила важеће одлуке о ограничењу производње нафте на 300 хиљада барела дневно, уз најаву додатних 200 хиљада барела дневно почев од јануара 2024.

Привреда Кине је остварила раст БДП-а од 5,2% у 2023. години у односу на 2022, у највећој мери подстакнут растом индустријске активности, што је уједно и најнижа годишња стопа раста

још од 1990. То се дугује пролонгираној кризи у сектору пословања некретнинама, континуираном слабљењу поверења потрошача, што се одражава на мању потрошњу домаћинства, као и успоравању глобалне економске активности. Под претпоставком да ће негативни ефекти наведених фактора наставити да се испољавају, Светска банка је прогнозирала успоравање привредног раста Кине на 4,5% у 2024. години.

Раст БДП-а по земљама у поређењу са Србијом, (мг. стопе у %)

Еврозона	0,5%	Пољска	0,2%
Немачка	-0,3%	Чешка	-0,4%
Италија	0,8%	Мађарска	-0,9%
САД	2,5%	Русија	3,6%
Румунија	2,0%	Кина	5,2%
Словенија	1,6%	Србија	2,5%

Према најновијој пројекцији НБС-а, у **2024. години се очекује убрзање реалног раста БДП-а Србије на распон 3,0-4,0%.**

Посматрано са расходне стране, **раст БДП-а у 2024. ће водити домаћа тражња**, док ће, и поред очекиваног наставка раста извоза, **допринос нето извоза бити негативан. Већој приватној потрошњи** допринеће наставак раста запослености и зарада, пре свега у приватном сектору, али без већих инфлаторних ефеката, с обзиром на то да ће бити резултат повећане продуктивности. Расту реалног расположивог дохотка за потрошњу допринеће и успоравање инфлације и нижи трошкови отплате стамбених кредита услед одлуке НБС да привремено ограничи ове каматне стопе до краја 2024. године. Такође, очекује се и да централне банке започну с постепеним ублажавањем монетарних услова током 2024. године, што би требало подстицајно да делује на кредитну активност и додатно подржи потрошњу становништва. Државна потрошња ће у 2024. наставити благо да доприноси БДП-у, на шта указује и пројекција да ће учешће издатака за плате у јавном сектору и пензије остати релативно стабилно. **Раст инвестиција** водиће реализација пројеката у области саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре, али и повећана профитабилност привреде и високи приливи по основу СДИ. Наиме, у 2024. години се очекује **убрзани раст приватних инвестиција** и њихов позитиван допринос расту БДП-а, а као резултат очуваног инвестиционог поверења, повољних изгледа раста наше привреде, као и доказане отпорности на негативне екстерне потресе у претходном периоду. Поред тога, очекивано попуштање монетарних услова водећих централних банака и успоравање инфлације позитивно ће деловати на укупни инвестициони амбијент, што ће подржати и домаће и прекограничне инвестиционе кредите. Истовремено, **очекује се и убрзани раст државних инвестиција**, с обзиром да су планирани значајни пројекти у саобраћајној инфраструктури и енергетици који ће бити финансирани средствима државе, а захваљујући планираном одржавању изложбе **Експо 2027. године у Београду** могу се очекивати и додатна значајна улагања у осталу јавну инфраструктуру. **Постепено опорављање залиха очекивано је током 2024. године**, с обзиром на то да је њихов велики део искоришћен током претходне године за домаћу потрошњу, а делом и за извоз (расту залиха пољопривредних производа допринеће добра прошлогодишња пољопривредна сезона, посебно јесењих култура). С обзиром на очекиване ефекте инвестиција у извозно оријентисане секторе из претходних година, као и постепени опоравак екстерне тражње, пројектован је и даљи раст извоза у 2024. години. Такође, добра прошлогодишња пољопривредна сезона, посебно јесењих култура, резултирала је вишим приносима примарних пољопривредних производа и знатно изнад домаћих потреба, што ће највероватније позитивно утицати на раст извоза током текуће године. Истовремено, очекује се суфицит у трговини услуга на сличном нивоу као у 2023, што је резултат распрострањеног раста извоза услуга, а пре свега ИКТ и пословних услуга, туризма и услуга авио-транспорта, и поред очекиваног раста увоза пре свега туристичких услуга у условима раста приватне потрошње. Ипак, уважавајући потребе

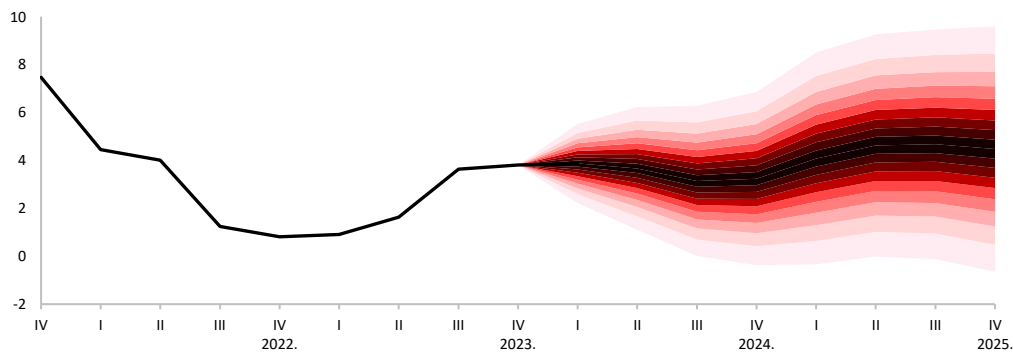

планираних инвестиционих активности у наредном периоду, за 2024. се пројектује снажан раст увоза (бржи од пројектованог раста извоза), и то посебно опреме и репроматеријала, а уз то, раст приватне потрошње у условима растућег расположивог дохотка допринеће и расту увоза потрошне робе. Све то ће за последицу имати **негативан допринос нето извоза**.

Посматрано с производне стране, **раст БДП-а у 2024. и надаље ће водити услужни сектори**, чему ће посебно допринети раст личне потрошње подржан позитивним трендовима на тржишту рада, растом зарада, као и расположивог дохотка, нарочито у условима успоравања инфлације. У складу с растом услужних сектора, позитиван допринос пружиће и нето порези. Истовремено, пројектован је и раст производних сектора, а највећи позитиван допринос очекује се од убрзаног **раста индустрије**, у којој се очекује активирање нових и проширење постојећих капацитета, као и од енергетике. **У енергетици су новим аранжманом с ММФ-ом планиране структурне реформе**, а позитиван допринос БДП-у даће и **почетак рада новог погона у термоелектрани Костолац**. Благ позитиван допринос очекује се и **од рударства услед веће експлоатације угља и руде метала, нарочито бакра**. Позитиван допринос очекује се и **од грађевинарства**, услед планиране реализације инфраструктурних пројеката у области саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре. **За пољопривреду се претпоставља наставак благог раста производње**, као резултат **модернизације опреме и веће примене агротехничких мера**, чему треба да допринесу и **повећане државне субвенције пољопривреди**, што би требало да резултира благим позитивним доприносом пољопривредне производње БДП-у.

Имајући све наведено у виду, и у наредним годинама се очекује додатно убрзање економске активности у Србији, на **4-5% у 2025. и 2026.** према најновијим преојекцијама НБС. Раст доприноса очекује се од грађевинарства, прерађивачке индустрије и већине услужних сектора, чему такође треба да допринесе организација међународне изложбе Експо 2027.

Пројекција НБС о даљем расту БДП-а у Србији (мг. стопе у %)

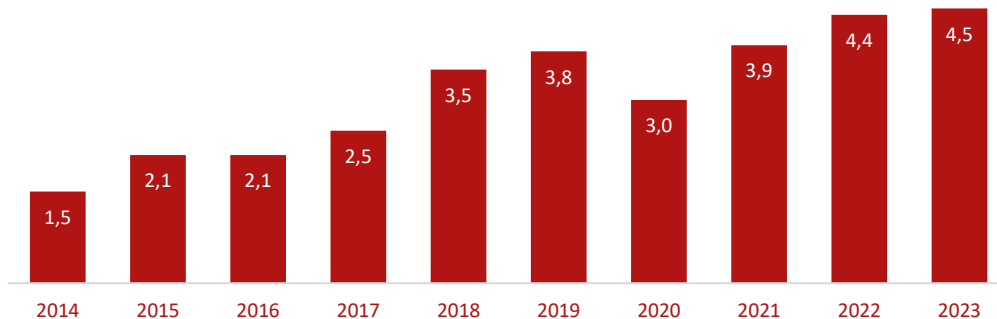
Прилив страних директних инвестиција (СДИ) у Србији је у 2023. години, другу годину заредом, био на рекордном нивоу и износио је **4,5 млрд евра**. Уз то, задржана је њихова висока географска и пројектна распрострањеност и претежна усмереност у извозне секторе. Наиме, највише улагања усмерено је у прерађивачку индустрију (металска индустрија, ауто, прехранбена, гума и пластика), следе инвестиције у грађевинарству, рударству и стручним, научним, иновационим и техничким делатностима. **Почев од 2007. године, Србија је привукла преко 42 млрд евра СДИ**. Захваљујући захтевним економским реформама које је спровела у претходном периоду, Србија се позиционирала као **једна од најзначајнијих инвестиционих дестинација Централне и Источне Европе**.

Војводина је у последњих двадесет година (2003 – 2023) привукла СДИ у вредности од око 11,6 млрд евра. Укупно **645 компанија** је инвестирало у Војводину, од чега тренутно **активно послују 473 компаније** у којима је ангажовано **око 105 хиљада запослених**. Највеће инвестиције у

Војводини забележиле су **Немачка** (1,9 млрд евра), **САД** (1,3 млрд евра) и **Италија** (1,0 млрд евра). СДИ у Војводини су, према висини инвестиције, у највећој мери усмерене у **агробизнис** (28%), **аутомобилску индустрију** (13%) и **финансијски сектор - банке** (12%).

СДИ у Републици Србији (млрд евра)

У годинама пре пандемије, Србија је била елиминисала фискални дефицит. Међутим, као последица виших расхода због пандемије и пакета мера подршке привреди и становништву, а у 2022. и због подршке компанијама из енергетског сектора, **Србија од 2020. године бележи фискални дефицит. У 2023. години је остварен дефицит опште државе у износу од 181,1 млрд динара или 2,2% БДП-а**, што је бољи резултат од претходно планираног Фискалном стратегијом. Успешнији резултат је постигнут пре свега захваљујући нижим текућим расходима у односу на план, највише расходима намењеним за набавку робе и услуга и за субвенције, а у мањој мери и нижој реализацији капиталних расхода од планираних. **Јавни дуг опште државе је на крају 2023. године износио 52,7% БДП-а.**

Просечна инфлација у Србији је у 2023. години износила 12,1% (што је блиско остварењу из 2022. године од 11,9% мг.), а **просечна базна инфлација 9,3% мг.** (индекс потрошачких цена по искључењу хране, енергије, алкохола и цигарета). Инфлација у Србији је, посматрано од почетка године, након раста од 15,8% мг. у јануару и 16,1% мг. у фебруару, **у марту 2023. године достигла врхунац (16,2% мг.), и од тада бележи опадајућу путању. У децембру 2023. године је међугодишња инфлација у Србији успорила додатно на 7,6% и готово је преполовљена у односу на крај 2022. године** када је износила 15,1%, а првенствено као резултат мера монетарне политике НБС, попуштања глобалних трошковних притисака и смањења увозне инфлације, као и добре пољопривредне сезоне. Према најновијим пројекцијама НБС, **међугодишња инфлација у Србији ће се у границе циља највероватније вратити средином ове године**, а затим ће наставити да успорава и крајем године ће се приближити централној вредности циља. **У јануару ове године, према најновијим подацима РЗС-а, инфлација у Србији је додатно успорила на 6,4% мг.**

Пољопривредна производња у Републици Србији је у 2023. години премашила раније прогнозе и, према процени РЗС-а, **остварила раст физичког обима од 9,0%** у односу на 2022. годину (која је имала незадовољавајуће остварене резултате услед екстремне суше). Под претпоставком просечне сезоне у 2024. години, **очекује се да ће пољопривредна производња у Републици Србији бити мања за око 3% од прошлогодишње.**

У Војводини је у 2023. години, остварена већа производња пшенице (за 17,7%) и **кукуруза** (за 66,5%). Такође, и **индустријско биље је остварило више приносе**, па самим тим и већу укупну производњу, **док је код воћних врста и грожђа остварен пад производње.** Што се тиче **озимих усева и јесење сетве**, у АП Војводини је у 2023. години засејано готово **10% мање површине** у односу на јесењу сетву 2022. године.

Цене произвођача производа пољопривреде и рибарства у Републици Србији су у просеку у 2023. години **биле мање за 7,7%** у односу на 2022. годину.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије је у марту 2023. године покренуло Информациони систем „еАграр“ како би се модернизовао и убрзао процес уписа података, промена података у Регистру пољопривредних газдинстава (РПГ), као и исплата подстицаја у пољопривреди. **Према последњем Попису пољопривреде, у Републици Србији се у 2023. години 508.365 пољопривредних газдинстава бави пољопривредном производњом, што је за 10% мање у односу на 2018. У Војводини је у 2023. забележено 111.884 пољопривредних газдинстава, што је за 12% мање у односу на 2018. годину.**

Индустријска производња Републике Србије је у 2023. години порасла за 2,5% у односу на 2022. годину, вођена растом производње у сектору Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (12,7% мг.) и благим порастом производње у сектору Прерађивачке индустрије (0,7% мг.), док је Рударство забележило незнатни пад обима производње у односу на 2022. (-0,1%). **Индустријска производња АП Војводине је у 2023. години, у поређењу са 2022. годином, забележила повећање физичког обима од 3,0%.** Раст индустрије у Војводини био је вођен повећањем производње у сектору Прерађивачке индустрије, од 2,4% мг., и у сектору Енергетике, од 24,5% мг., док је Рударство у Војводини забележило пад обима производње од 2,9% у односу на 2022. Посматрано по областима делатности, **највећи утицај на раст укупне индустрије у Покрајини у 2023. години имале су управо области прерађивачке индустрије, и то Производња основних фармацеутских производа и препарата** (која је забележила мг. раст од 12,5%) и **Производња рачунара, електронских и оптичких производа** (мг. раст 159%). Посматрано по управним окрузима, у 2023. години је у Војводини **међугодишњи раст индустрије забележен у пет управних округа** (Јужнобанатском, Сремском, Јужнобачком, Севернобанатском и Западнобачком округу), а на раст укупне индустрије Покрајине највише је утицао раст индустријске производње у Јужнобанатском округу у 2023. години (5,5% мг.)

Грађевинска активност Републике Србије је у 2023. години, у односу на 2022. годину, посматрана преко индикатора вредност изведених радова извођача из Републике Србије (у Републици Србији и у иностранству), **забележила реалан раст од 10,1%**. Вредност радова извођача из Републике Србије **изведених само у Републици Србији повећана је реално за 11,2%**, док је **вредност радова у иностранству реално смањена за 22,8%**. У Војводини је у 2023. години **вредност изведених грађевинских радова повећана реално за 29,2% у односу на 2022. годину**. Међугодишње је вредност изведених грађевинских радова **на зградама у Војводини смањена за 19,6% мг.**, док је **на осталим грађевинама приметно повећање грађевинске активности, за 59,6% мг.** Најзначајнији допринос овако великом расту грађевинске активности на осталим грађевинама у Војводини дали су радови на модернизацији **пруге Стара Пазова - Нови Сад**, затим радови на изградњи **аутопута Рума - Шабац** и изградњи **Фрушкогорског коридора**, као и грађевинске активности на изградњи **мађарско - српске железнице**. Током 2023. године у Србији је укупно издато 31.216 грађевинских дозвола, што је за 6,4% више у односу на 2022. годину. Од тога, **39,0% или 12.187 грађевинских дозвола издато је у Војводини у 2023. години, што је за 8,1% више него 2022. године.**

Услужни сектори су, збирно посматрано, до краја 2023. године наставили да убрзавају раст, на шта упућују и подаци из области трговине на мало, као и показатељи промета у туризму. Наставља се тренд раста промета у трговини на мало присутан већ десет година уназад, иако су, као последица инфлације, стопе раста промета у текућим ценама знатно више него у сталним ценама. Са попуштањем инфлације и растом реалног расположивог дохотка становништва, реалан трговински промет на мало улази у позитивну зону од новембра, а такав тренд настављен је и у децембру.

Промет робе у трговини на мало у Републици Србији је у 2023. години повећан за 8,5% у текућим ценама, док је, услед инфлације, реално смањен за 1,9% у односу на 2022. годину. У АП Војводини је промет робе у трговини на мало у 2023. години, у односу на 2022, повећан за 10,3% у текућим ценама, док је у сталним ценама био мањи за 0,5% у односу на 2022. годину. Посматрано по робним групама, у Србији је у 2023. години, у односу на 2022. годину, номинални пад вредности промета забележен само код моторних горива, док је у сталним ценама реално смањен промет у свим робним групама, највише у промету хране, пића и дувана (-2,8% мг.), а најмање у промету непрехрамбених производа, осим моторних горива (-0,8% мг.), док је промет моторних горива био реално мањи за 2,2%.

У Републици Србији је у 2023. години забележен повећан број туристичких долазака за 8% у односу на 2022. годину, док је на нивоу Војводине забележено више туристичких долазака за 3% мг. Нешто више од половине туристичких долазака у Војводину чинили су домаћи туристи (49%), док су преосталих 51% били доласци страних туриста. Такође, мерено бројем регистрованих ноћења туриста, туристички промет у Србији је у 2023. години повећан за 2% у односу на 2022, а на нивоу Војводине тај међугодишњи раст износи 0,3%. Домаћи туристи су у 2023. години остварили за 4% мање ноћења у Војводини у односу на 2022. годину, док је међугодишњи раст остварених ноћења страних туриста износио 5%. У Војводини је у 2023. години најпосећенији био Град Нови Сад, где је остварено 235 хиљада долазака (33% од укупног броја долазака), односно 568 хиљада ноћења туриста (29% укупнох ноћења). Већину туриста у Новом Саду у 2023. чинили су страни туристи (66% учешће у доласцима, односно 72% учешће у оствареном броју ноћења). Посматрано према земљи порекла страних туриста, у Војводини су највећи број долазака забележили туристи из Турске (37 хиљада, за 13% више мг.), док су највећи број ноћења забележили држављани из Руске Федерације (око 147 хиљада ноћења, за 39% више у односу на 2022). Укупан девизни прилив од туризма у Републици Србији у 2023. години износио је 2,6 млрд евра и већи је за 3,4% у односу на девизни прилив остварен у 2022.

Укупна спољнотрговинска робна размена Републике Србије у 2023. години износила је 65,5 млрд евра и била је за 1,7% мања него у 2022. години. Укупан робни извоз је износио 28,6 млрд евра и повећан је за 3,7% мг., вођен вишим извозом прерађивачке индустрије, док је с друге стране робни увоз износио 36,9 млрд евра, што је за 5,5% мање у односу на 2022 годину, на шта је највећи утицај имало смањење увоза енергената, уз смањење увозних цена. Србија је у 2023. забележила дефицит у робној размени са иностранством у износу од 8,2 млрд евра, који је за 3,2 млрд евра или 27,9% мањи од дефицита у 2022. години. Покривеност увоза извозом у Србији је у 2023. години повећана на 77,7%, са 70,8% колико је износила 2022. Посматрано по земљама, у 2023. години, у робној размени са Србијом, Немачка је додатно ојачала своју лидерску позицију. Србија је у 2023. години највише извозила у Немачку (15% укупног извоза), а највећи увоз остварен је из Немачке (13%) и Кине (12%). Највећи суфицит у робној размени, Србија је остварила са Црном Гором, док је највећи негативан салдо забележен у размени са Кином. Посматрано по регионима, Војводина је имала највеће учешће у извозу Републике Србије у 2023. (33%), док се у увозу налазила на другом месту, са учешћем од такође 33%.

Укупна спољнотрговинска робна размена АП Војводине је у 2023. години износила 21,8 млрд евра (што чини 33% укупне размене Републике Србије у истом периоду), и за 2,9% је била мања од размене остварене у 2022. години. Укупан робни извоз је остварен у износу од 9,6 млрд евра (за 3,3% више мг.), док је увоз износио 12,2 млрд евра (за 7,2% мање мг.). Војводина је у 2023. забележила дефицит у робној размени са иностранством у вредности од 2,6 млрд евра, који је за 1,3 млрд евра или 32,3% мањи од дефицита забележеног у 2022. години. Покривеност увоза извозом у Војводини је у 2023. години повећана на 78,4%, са 70,4% колико је износила 2022. године. Јужнобачки округ имао је најзначајнију улогу у спољнотрговинској размени АП Војводине у 2023. години (учешће од 30% у укупном војвођанском извозу, односно 47% учешће у увозу). Прерађивачка индустрија имала је најзначајније учешће у извозу АП Војводине у

2023. години (учешће 94%), док се у увозу Војводине, **поред Прерађивачке индустрије (учешће 57%), истиче и сектор Рударство (25%)**. Из Војводине се, посматрано по областима делатности, **највише извозила електрична опрема, прехранбени производи, машине и опрема, као и моторна возила и приколице** (ове четири области чине 48% укупног војвођанског извоза у 2023). С друге стране, **у војвођанском увозу највеће учешће имао је увоз нафте и гаса (25%), као и некласификоване робе по КД (14%)**. Главна дестинација војвођанског извоза у 2023. години била је Немачка (21%), а највећи увоз забележен је из Немачке (15,0%) и Руске Федерације (10%).

Упркос глобалној економској кризи, **тржиште рада у Србији је такође показало изненађујућу отпорност**, без већих утицаја на укупну запосленост, уз повећање номиналних зарада и смањење броја незапослених.

Укупан број запослених у Републици Србији је у 2023. години износио 2.360.588 лица, што је за **2,2% више** у односу на 2022. годину. Основни генератор нових радних места остао је приватни сектор (где је запосленост у 2023. повећана за 3,1% у односу на 2022), док је запосленост у јавном сектору повећана за незнатних 0,4% мг. **Укупна регистрована запослености у Војводини је у 2023. години износила 592.718 лица**, што је за **2,3% више** у односу на 2022. годину. У Војводини је у 2023. години **80% лица било запослено у правним лицима, 17% су предузетници и запослени код њих и лица која самостално обављају делатност, а 3% регистровани индивидуални пољопривредници**. По секторима делатности, у Војводини је у 2023. години највише запослених у **услужним секторима (61,6%), потом у индустрији (30,6%) и грађевинарству (5,1%), а најмање запослених у пољопривреди (2,7%)**. Највећи раст запослености у Војводини је у 2023. години забележен у **секторима Информисање и комуникације и Рударство** (за по **10,2%** у односу на 2022).

Стопа запослености у Републици Србији износи 50,5%, а на нивоу Војводине 51,1%, према најновијим подацима РЗС-а за четврти квартал 2023. године.

У Србији је у 2023. години у просеку било 404.977 незапослених лица, што је за **9,7% мање** у односу на просечну незапосленост 2022. **Просечна незапосленост у Војводини је у 2023. години износила 82.361 незапослено лице**, што је за **9,9% мање** у односу на 2022. годину. Незапосленост је у 2023. години међугодишње смањена у свакој области Региона Војводине појединачно посматрано, а **највеће смањење је забележено у Сремској области (за 12,3% мг.)**.

Стопа незапослености у Републици Србији износи 9,1%, а на нивоу Војводине 8,2%, према последњим расположивим подацима РЗС-а за четврти квартал 2023. године.

Просечна бруто зарада у Републици Србији је у 2023. години износила 118.599 динара, а просечна нето зарада 86.007 динара. Просечне бруто и нето зараде су у 2023. години, у односу на 2022. годину, **номинално повећане за 14,8%**, док је њихов **реални раст** био око нивоа реалног раста БДП-а и износио је **2,4%**, што потврђује да је **очувана куповна моћ становништва**. Раст је и даље вођен бржим растом зарада у приватном сектору (15,5% мг.), него у јавном сектору (13,3% мг.). Посматрано по делатностима, **највишу просечну нето зараду у 2023. години забележило је Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности (264.620 динара), а најнижу Остале личне услужне делатности (46.782 динара)**. Највећи међугодишњи раст просечне нето зараде у 2023. години евидентиран је у **Београдском региону (15,4% мг.)**. На раст зарада у 2023. години, у односу на 2022, између осталог је утицала и **Одлука о повећању минималне цене рада за 14,3%, на 230 динара, од јануара 2023. године**.

У Војводини је просечна бруто зарада у 2023. години износила 112.441 динар (за 5,2% мање од републичког просека), а **просечна нето зарада 81.386 динара** (за 5,4% мање од републичког

просека). У поређењу са 2022. годином, **просечне бруто и нето зараде** у Војводини забележиле су **номинални раст од 14,3% и 14,2%, респективно**. Највишу нето просечну зараду у 2023. години имао је **Јужнобачки округ** (90.673 динара), а најнижу Западнобачки округ (70.449 динара).

У овој и наредној години **очекује се наставак раста зарада, али умеренијим темпом** него што је то било у 2023. години, обзиром на то да ће и инфлација бити знатно успорена. Очекује се да ће зараде у овој години порастати за око 12%, као резултат раста минималне цене рада (Влада Србије је у септембру 2023. године донела **одлуку о повећању минималне цене рада, са 230 динара по часу на 271 динар по часу, почев од 1. јануара 2024. године, чиме ће минимална нето зарада у овој години износити око 47 хиљада динара**), самим тим и раста зарада у јавном и приватном сектору, и да ће и даље бити кључан извор потрошачке тражње. Подршку расту потрошачке тражње пружиће и дознаке из иностранства, чији прилив се пројектује на сличном нивоу као прошле године. У правцу већег расположивог дохотка за потрошњу током ове године требало би да делује и ограничавање каматних стопа на нове евроиндексиране стамбене кредите, као и нижи трошкови отплате постојећих кредита за куповину првог стана.

Ризици остварења пројекције НБС о даљем кретању инфлације и БДП-а Републике Србије и даље се у највећој мери односе на **факторе из међународног окружења**, а пре свега на геополитичке односе и изгледе за глобални привредни раст, пре свега зоне евра, као и њихов утицај на **светске цене енергената и других примарних производа**. У одређеној мери односе се и на дужину трајања рестриктивних монетарних услова водећих централних банака.

- **Геополитичке тензије** - ескалација конфликта на Блиском Истоку и у Украјини могла би довести до тешкоћа и несташица када је у питању проток нафте и друге робе (посебно делова за аутомобилску индустрију) Црвеним морем и Суецким каналом, јер би напуштање те руте знатно повећало време транспорта робе, трошкове превоза, осигурања и других логистичких услуга. Забринутост држава, инвеститора и потрошача у погледу снабдевања енергентима и поновног раста цене нафте, као и хране и друге робе, могла би да подстакне нови круг инфлаторних притисака и поновно монетарно затезање ради обуздавања инфлације. Чак и кад би изостали директни ефекти на цене енергената у Србији, то би се одразило на раст увозне инфлације, а тиме и домаће инфлације.
- **Трговинска фрагментација** - даља глобална економска и политичка фрагментација може поделити земље у трговинске блокове и проузроковати знатне губитке у светској производњи, укључујући и негативне ефекте на наше главне трговинске партнере. Наиме, даље затезање односа између Кине и Запада, могло би да има негативни преносни ефекат на светску привреду и глобалне ланце снабдевања. Посебно би могла бити погођена Немачка, наш главни трговински партнер, не само због пада тражње из Кине већ и због ослањања немачке привреде на кључне инпуге из Кине (скоро једна од две фирме у производном сектору Немачке набавља кључне инпуге у Кини).
- **Глобална привредна активност** - Према оцени Светске банке, наставиће да успорава и у 2024. години, трећу годину заредом, док је ММФ повећао пројекцију глобалног раста за ову годину на 3,1%. Као најважније ризике наводе интензивирање геополитичких тензија и с тим повезане поремећаје на светским тржиштима примарних производа, који се могу одразити на додатно успоравање глобалног привредног раста и инфлацију, отежану отплату дугова због повишених трошкова задуживања, слабији привредни раст у Кини од очекиваног, наставак трговинске и финансијске фрагментације услед геополитичких тензија, као и глобалне потресе узроковане климатским променама и природним непогодама. **Ако раст светске привреде ослаби више него што се очекује, више би ослабила и економска активност зоне евра, нашег најзначајнијег економског партнера.** Раст зоне евра могао би бити нижи од пројектованог и ако се ефекти рестриктивне

монетарне политике покажу снажнијим, а геополитичке тензије додатно продубе. **Ефекти већег успоравања раста светске привреде од очекиваног, а пре свега зоне евра, испољили би се на Србију пре свега путем ниже екстерне тражње и ниже цене енергената и примарних производа, а нижа екстерна тражња одразила би се на успоравање раста активности домаће прерађивачке индустрије и извоза.** С друге стране, глобални раст би могао бити и виши од очекиваног, с обзиром на могуће брже успоравање инфлације, које би омогућило централним банкама да раније започну ублажавање својих монетарних политика, што би допринело убрзању економске активности. Такође, могуће је и спорије повлачење фискалне подршке у главним економијама света, као и већи ефекти примене вештачке интелигенције и реформи на страни понуде. Истиче се и изненађујуће снажна економска активност у САД, која, заједно са опадајућом глобалном инфлацијом, указује на могућност да раст светске привреде буде већи од пројектованог. Када је у питању зона евра, наводи се да би привредни раст у 2024. могао бити и већи уколико раст реалних доходака у приватном сектору подстакне већи ниво потрошње, а раст светске привреде премаши првобитна очекивања. Могуће је да потрошачи у водећим земљама још увек нису искористили акумулирану штедњу током пандемије, као и да економске мере подршке домаћинствима у Кини допринесу опоравку домаће и светске привреде више него што се очекује.

Када је реч о **факторима из домаћег окружења**, ризици пројекције односе се на **брзину опоравка домаће тражње**, пре свега по основу висине прилива СДИ, а делом и по основу улагања у инфраструктуру и сектор енергетике, као и на **исход домаће пољопривредне сезоне**, пре свега преко утицаја на цене воћа и поврћа.

- **Опоровак домаће тражње** – У Србији би, с једне стране, мањи доходак од ниже извозне тражње могао негативно да се одрази на тржиште рада, тј. спорији раст запослености и плата од очекиваног, с негативним импликацијама и на домаћу тражњу. С друге стране, **способност Србије да привуче СДИ могла би се испоставити као већа од очекиване**, тим пре ако се има у виду да је и претходних година њихова реализација била рекордна, што би допринело даљем расту зарада и запослености. У истом правцу деловало би убрзање темпа извођења грађевинских радова. У условима смиревања инфлаторних притисака и стабилизације цена елемената и материјала у грађевинарству, могуће је **убрзање реализације инфраструктурних пројеката које финансира држава, као и приватних инвестиција**. Поред тога, ефекат реализације инвестиција планираних за одржавање специјализоване **изложбе Експо 2027** у наредним годинама могао би бити већи него што се очекује. **Инвестициони циклус биће подстакнут и другим улагањима**, попут изградње **Националног фудбалског стадиона са пратећим садржајима**, изградње **гасног конектора Србија – Бугарска**, **реконструкције Универзитетског клиничког центра Војводине у Новом Саду**, изградње широкопојасне **комуникационе инфраструктуре у руралним пределима Републике Србије** и др.
- **Дешавања у домаћем сектору енергетике** - С обзиром на потребу за обезбеђењем енергетске сигурности, али и постепеном транзицијом на зелену економију, **аранжманом с ММФ-ом планиране су значајне инвестиције у сектор у енергетике**, што би могло да има веће ефекте на извоз електричне енергије од очекиваних, што би се позитивно одразило на привредни раст Србије.
- **Исход домаће пољопривредне сезоне** - Претпоставка је да ће пољопривредна сезона у Србији ове године бити нешто боља од прошлогодишње, узимајући у обзир напредак у **модернизацији опреме у пољопривреди и већу примену агротехничких мера**, чему треба да допринесу и **повећане државне субвенције пољопривреди**.

Динамика економске активности европских економија, па и економије Србије, је током 2023. године била оптерећена високом инфлацијом и падом куповне моћи становништва, слабом спољном тражњом, растућим каматним стопама централних банака у циљу сузбијања инфлације, као и постепеним ишчезавањем фискалне подршке. Упркос томе, **подаци показују да су економије показале значајну отпорност** током године. **Очекује се да ће 2024. година бити изазовна**, узимајући све изложене ризике из међународног и домаћег окружења у обзир, али да ће **очувана макроекономска, финансијска и фискална стабилност у Србији допринети смањењу негативних ефеката екстерних фактора** на најмању могућу меру. Приоритет НБС ће и у наредном периоду бити **обезбеђење ценовне и финансијске стабилности**, јер се на тај начин доприноси и **одрживом привредном расту**, а тиме и **повољним кретањима на тржишту рада и погодном инвестиционом амбијенту**.

II. КРЕТАЊЕ ЦЕНА И ИНФЛАЦИЈЕ

Просечна годишња инфлација у Републици Србији је у 2023. години износила 12,1% (у Војводини 12,2%).

Само у децембру 2023. године, међугодишња инфлација у Србији износила је 7,6%, под утицајем наставка успоравања раста цена хране, као и цена производа и услуга у оквиру базне инфлације (у Војводини 7,7%).

Највећи допринос међугодишњој стопи децембарске инфлације потекао је од цена електричне енергије за домаћинства, затим од цена поврћа и цена меса, а следи допринос цена хлеба и житарица, цена дувана, ресторана, кафеа и кантина и одевних предмета.

На месечном нивоу, инфлација је у децембру 2023. године у Србији износила 0,1%, што је уједно њена најнижа месечна стопа од почетка 2023. године, изузимајући дефлацију у јулу (у Војводини такође 0,1%).

Према најновијој пројекцији НБС, укупна инфлација у Србији ће се у границе циља највероватније вратити средином ове године, а затим ће наставити да успорава и крајем године ће се приближити централној вредности циља од 3%.

Крајем 2023. године **глобална инфлација је наставила успоравање**, доминантно под утицајем нижих цена хране и заоштрених монетарних услова. Ипак, геополитичке тензије и даље представљају ризик у погледу брзине њеног пада у наредном периоду.

У Србији се инфлација у периоду од седам година пре избијања актуелне кризе кретала на нивоу од око 2,0%. Од 2021. године је серија глобалних инфлаторних шокова условила да инфлација широм света снажно порасте, што се пренело и на Србију. **У марту 2023. године укупна и базна инфлација** (индекс потрошачких цена по искључењу хране, енергије, алкохола и цигарета) **у Србији достигле су свој врхунац**, а од априла 2023. се оба показатеља налазе на стабилној силазној путањи. Смањењу инфлације у Србији у другој половини 2023. године, пре свега је допринело **успоровање раста цена хране**, које су у 2021. и 2022. највише и утицале на раст инфлације, а као последица бројних потреса из међународног окружења али и лошије домаће пољопривредне сезоне у две узастопне године. **Допринос нижој инфлацији крајем 2023. године потицао је и од цена енергената**, упркос чињеници да је Влада Републике Србије донела одлуку да неопходна повећања цена електричне енергије и гаса за домаћинства, услед енергетске кризе у Европи, распореди на две године (2022. и 2023.).

Просечна инфлација у Србији је у 2023. години износила 12,1% (што је блиско остварењу из 2022. године од 11,9% мг.), а **просечна базна инфлација 9,3%**. Током целе 2023. године базна инфлација, на коју мере монетарне политике највише утичу, кретала се испод укупне инфлације.

Просечне цене хране и безалкохолних пића у Србији су, посматрано у односу на 2022. годину, **у 2023. порасле за 17,9%**. У оквиру посматране групе, највеће поскупљење забележиле су просечне цене **поврћа, од 27% мг.**, а на следећем месту је раст цена **млека, сира и јаја**, које су у односу на 2022. годину у 2023. у просеку повећане за 25,5%.

Под утицајем нижих цена нафтних деривата, у 2023. години је **просечна цена горива и мазива за путничка возила у Србији** остварила међугодишње **смањење од 1,7% у односу на 2022. годину**. С друге стране, у новембру 2023. су у Србији реализоване претходно најављене **корекције цена гаса за домаћинства (9,9%) и електричне енергије (7,3%)**, те је тако на нивоу целе године, у односу на 2022. годину, цена гаса у Србији била већа у просеку за 24,2%, а цена електричне енергије за домаћинства за 21% мг.

Цене услуга у Србији су у 2023. години у просеку биле веће за 8,4% у односу на 2022. годину, а под утицајем виших цена услуга кабловске телевизије и интернета, угоститељских услуга, школарина, медицинских услуга, занатских услуга и станарина.

Просечна инфлација у Републици Србији

Наиме, посматрано од почетка 2023. године, након раста од 15,8% мг. у јануару, затим 16,1% мг. у фебруару, **међугодишња инфлација у Србији је у марту 2023. достигла врхунац од 16,2% мг.**

да би након тога **била у паду**, при чему је **успоравање нарочито интензивирано у другој половини године**.

У децембру 2023. године је међугодишња инфлација у Србији успорила додатно на 7,6% и готово је **преполовљена у односу на крај 2022. године** када је износила 15,1%, првенствено као резултат мера монетарне политике НБС, попуштања глобалних трошковних притисака и смањења увозне инфлације, добре пољопривредне сезоне, као и смањења инфлационих очекивања.

Раст цена хране и безалкохолних пића у Србији је, међугодишње посматрано, након повратка на једноцифрен ниво у новембру, у децембру додатно успорио и износио 8,4%. Попуштање трошковних притисака у производњи и транспорту хране, услед снижених светских цена примарних пољопривредних производа и индустријских сировина, уз добру пољопривредну сезону, одразили су се на **стабилизацију цена прерађене хране у Србији у другој половини 2023. године, док су цене воћа и поврћа од јуна до децембра кумулативно снижене за око 10%.**

Раст цена енергената у Србији је, међугодишње посматрано, у децембру био виши од укупне инфлације и износио је 8,7%.

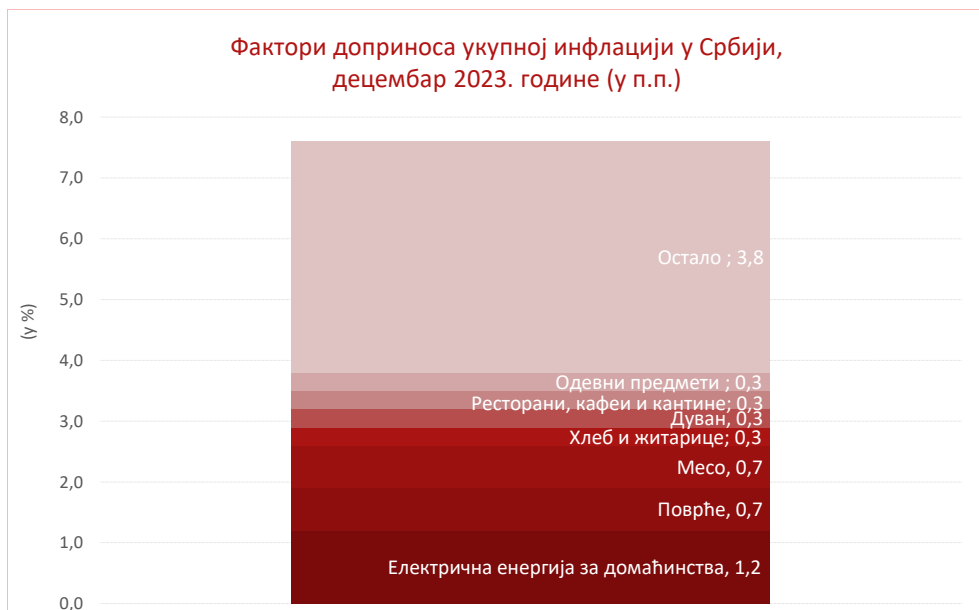
Регулисане цене у Србији су у последњем кварталу 2023. године забележиле раст, под утицајем наведених поскупљења гаса, електричне енергије и цигарета, што је определило и бржи раст регулисаних цена на међугодишњем нивоу од 10,9% у децембру 2023. године (наспрам 8,9% у септембру).

На месечном нивоу, инфлација у Србији је такође показала знаке попуштања. **У децембру 2023. су потрошачке цене у односу на новембар биле незнатно више за 0,1%**, што је најнижи ниво месечне инфлације у 2023. години, изузимајући јулску дефлацију. **Цене хране и безалкохолних пића су у децембру у просеку благо порасле у односу на новембар (0,2%),** уз подједнак допринос цена непрерађене и прерађене хране. **Цене енергената су, под утицајем појефтинјења нафтних деривата (3,9% мг.), на месечном нивоу, први пут након јула снижене за 1,3%.**

Инфлација у Србији мерена индексима потрошачких цена (%)

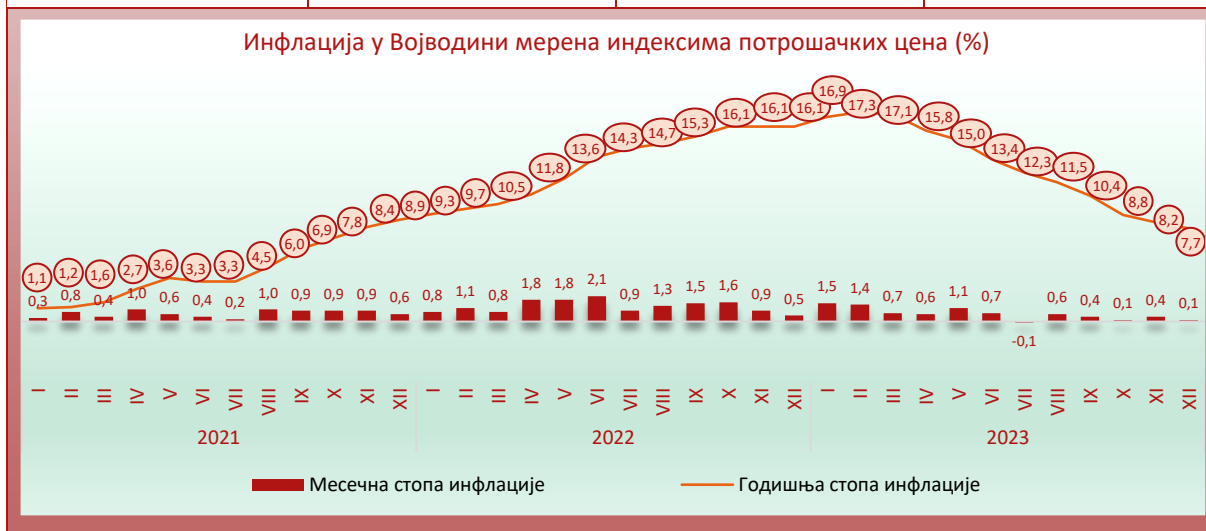
Посматрано по производима и услугама личне потрошње, **највећи позитиван допринос међугодишњој стопи децембарске инфлације од 7,6%** потекао је, превасходно, од **цене електричне енергије за домаћинства (1,2 п.п.)**, затим од **цена поврћа и меса (по 0,7 п.п.)**, а следе доприноси **цене хлеба и житарица, дувана, ресторана, кафеа и кантина, као и одевних предмета (по 0,4 п.п.)**.

Базна инфлација у Србији, која искључује цене хране, енергије, алкохола и цигарета, **такође је смањена**, са **10,1% крајем 2022. на 6,5% на крају 2023. године**, чему су превасходно допринеле мере монетарне политике НБС, као и попуштање глобалних трошковних притисака, уз мањи допринос укупној инфлацији. У оквиру базне инфлације готово подједнак допринос потиче од цена производа и услуга, при чему се допринос и једне и друге категорије цена смањује. **Месечна динамика базне инфлације у децембру 2023. (0,5%)** била је одређена **сезонским поскупљењем обуће и одеће**, као и појединих услуга.

Према подацима РЗС-а, **потрошачке цене у Војводини су у 2023. години у просеку повећане за 12,2% у односу на 2022. годину** (у Србији за 12,1%), док је само **у децембру 2023. међугодишњи раст цена у Војводини износио 7,7%** (у Србији 7,6%).

	XII 2023 / XI 2023		XII 2023 / XII 2022		I – XII 2023 / I – XII 2022	
	Србија	Војводина	Србија	Војводина	Србија	Војводина
Потрошачке цене - укупно	100,1	100,1	107,6	107,7	112,1	112,2

Приликом доношења одлука о монетарној политици током 2023. године, НБС је имала у виду **настављање попуштања трошковних притисака и смањење инфлације на глобалном нивоу**, који су у претходном периоду највише доприносили домаћој инфлацији. Упркос и даље присутним геополитичким ризицима, процењује се да се **светска привреда приближава постизању ценовне стабилности**, што је резултат примене рестриктивних политика већине централних банака. Ипак, НБС истиче да треба имати у виду да **даља ескалација геополитичких тензија може изазвати нове шокове у ценама енергената, што би могло да успори процес дезинфлације** и одложи повратак инфлације на циљеве централних банака.

У **зони евра**, нашем најважнијем трговинском партнеру, **настављено је смањење укупне инфлације**, те је она у октобру и новембру 2023. додатно спуштена, на 2,9% и 2,4%, респективно, доминантно због убрзаног пада цена енергије, код којих се потом испољио ефекат базе и пресудно утицао на привремени раст међугодишње инфлације, на **2,9% у децембру** (што је прво повећање од априла 2023). Децембарски раст инфлације у зони евра је био очекиван, али нижи од првобитне процене. Иако су цене непрерађене хране повећане, прехранбена инфлација је у зони евра успорена захваљујући споријем м.г. расту цена прерађене хране. Крајем 2023. године настављено је и успоравање раста цена индустријских производа (без енергије), а у мањој мери и цена услуга, што је допринело спуштању **базне инфлације у зони евра на 3,4% м.г. у децембру 2023**, њен најнижи ниво од марта 2022. године. **Инфлација у Немачкој** је, након пада у октобру и новембру, привремено порасла **у децембру на 3,7% м.г.** услед деловања базног ефекта код цена енергије, док је **инфлација у Италији знатно успорена, на 0,6% м.г. у децембру**, као резултат убрзаног пада цена енергената. ЕЦБ очекује наставак дезинфлаторних кретања у зони евра, узимајући у обзир пројектовани пад цена енергије, даље отклањање застоја у снабдевању гасом и другим производним инпутима, као и испољавање ефеката претходног заостравања монетарне политике. **Према оценама ЕЦБ-а, инфлација би у зони евра у просеку требало да износи 2,7% 2024. године**, док је **за 2025. годину задржана пројекција од 2,1%**. Ипак, истиче се да су инфлаторни притисци и даље повишени, пре свега због снажног раста јединичних трошкова рада услед затегнутих услова на тржишту рада, али да ће се постепено смањивати, јер ће се са успоравањем инфлације смањивати и притисци на раст зарада. **Од септембра 2023. ЕЦБ није мењала висину својих каматних стопа**, истичући да би требало да постигнути рестриктивни монетарни услови обезбеде повратак инфлације на циљ у средњем року. Ризици остварења пројекције инфлације ЕЦБ су појачане геополитичке тензије, које могу изазвати поновни раст цена енергије, и неповољни временски услови, који се могу одразити на више цене хране, као и већи раст зарада и профитних маржи од очекиваног.

Слично као у зони евра, **инфлација у САД**, после пада у октобру и новембру, порасла је **у децембру на 3,4% м.г.** због ефекта ниске прошлогодишње базе код цена енергије. И поред тога, инфлација је у четвртом кварталу 2023. била нижа него у трећем кварталу, чему су допринели наставак успоравања прехранбене инфлације и спорији раст цена услуга, који је, уз вишемесечни незнатан раст цена индустријских производа, утицао на успоравање **базне инфлације у САД на 3,9% м.г. у децембру**, што је њен најнижи ниво од маја 2021. Најновије пројекције ФЕД-а су да ће **укупна и базна инфлација у САД у 2024. години бити на нивоу 2,4%**, док повратак укупне и базне инфлације на циљани ниво од 2,0% ФЕД не очекује пре 2026.

У **земљама региона средње и југоисточне Европе инфлација је на силазној путањи**, доминантно као резултат даљег успоравања раста цена хране, као и снижених цена енергије. Цене нафтних деривата **у Мађарској и Пољској** у децембру су биле ниже него пре годину дана, чиме су допринеле знатном успоравању **инфлације на 5,5% и 6,2% м.г.**, респективно. **Инфлација у Румунији успорена је на 6,6% м.г. у децембру**, највише због успорене прехранбене инфлације, која је **у Чешкој** ушла у негативну зону и утицала на то да укупна инфлација успори на **6,9% у децембру**.

Инфлација је у скоро свим земљама региона Западног Балкана (изузев у Црној Гори) најпре успорена у октобру и новембру, након чега је благо повећана у децембру, на шта је утицала ниска база код цена нафтних деривата. Ипак, она је у свим земљама задржана на нижем нивоу него у претходном периоду, а **најнижи ниво у децембру забележила је у Босни и Херцеговини (2,2%) и Северној Македонији (3,6%), за којима следе Албанија (4,1%) и Црна Гора (4,3%).**

Упоредни преглед међугодишње инфлације у Србији и изабраним земљама у децембру 2023. године (мг. стопе у %)

Србија	7,6%	Чешка	6,9%
Зона евра	2,9%	Пољска	6,2%
Немачка	3,7%	Албанија	4,0%
Италија	0,6%	Босна и Херцеговина	2,1%
САД	3,4%	Хрватска	4,5%
Мађарска	5,5%	Северна Македонија	3,6%
Румунија	6,6%	Црна Гора	4,3%

Иако се инфлација смањује, она се у већини земаља неће вратити у границе циља пре 2025. године. Забринутост и даље постоји због затегнутих услова на тржишту рада и могућег покретања инфлаторне спирале цена и зарада. У зони евра очекује се и даље снажан раст трошкова рада, који ће бити доминантни покретач базне инфлације. Ипак, ЕЦБ очекује постепено успоравање раста номиналних зарада током хоризонта пројекције, заједно са слабљењем инфлације, јер ће тиме слабити и притисци да се повећају зараде како би се компензовала инфлација. Даље **смањење цена примарних пољопривредних производа и хране**, након њиховог максимума 2022. године, такође ће допринети опадајућој пројектованој путањи инфлације. **Цене хране на глобалном нивоу смањене су прошле године за 10,1%**, што је највећи годишњи пад од 2015. године. Даљи пад цена хране на светском тржишту очекује се и у наредном периоду, на шта указује очекивано смањење цена примарних пољопривредних производа, што је у складу и са смањењем трошкова инпута у пољопривредној производњи, пре свега минералних ђубрива. За разлику од претходне пројекције, када се очекивало да ће светска цена сирове нафте бити кључни инфлаторни фактор, у новој пројекцији то није случај. **Цена нафте на светском тржишту смањена је упркос конфликту на Блиском истоку и смањењу производње од стране ОПЕС+, јер су понуду надокнадили други произвођачи, пре свега Иран и САД.** Главни разлог смањења очекиване цене нафте јесте успоравање раста тражње за нафтом услед слабије активности светске привреде и Кине. Ипак, опрезност налажу тензије с почетка ове године које су довеле у питање проток нафте и друге робе Црвеним морем и Суецким каналом, јер би напуштање те руте знатно повећало време транспорта нафте, трошкове превоза, осигурања и других логистичких услуга.

Према најновијим пројекцијама НБС, **међугодишња инфлација у Србији ће се у границе циља највероватније вратити средином ове 2024. године**, а затим ће наставити да успорава и крајем године ће се приближити централној вредности циља од 3%.

Иако су изражене геополитичке тензије, затим фрагментација трговине и протекционистичке мере, неколико је кључних фактора који ће допринесити опадајућој путањи инфлације - **заоштрени монетарни услови, слабљење глобалних трошковних притисака, успоравање увозне инфлације, још увек слаба екстерна тражња, смањење цена примарних пољопривредних производа и негативни производни јаз.**

Већина централних банака је према изгледима завршила циклус заоштравања монетарних политика, а неке централне банке започеле су циклус монетарног ублажавања. У случају водећих централних банака, ЕЦБ-а и ФЕД-а, почетак ублажавања монетарних политика очекује се ове године. Ипак, с обзиром на смањење инфлације, реалне каматне стопе остаће повишене и држаће монетарну политику рестриктивном још неко време.

Једна од кључних претпоставки очекиване опадајуће путање инфлације у Србији јесте смањење инфлације у свету, пре свега у зони евра. Смањењу увозне инфлације доприносе фактори и на страни понуде и на страни тражње. На страни понуде важан је пад цена енергената и других примарних производа, као и боље функционисање глобалних ланаца снабдевања, док су на страни тражње то ефекти раста каматних стопа услед рестриктивних монетарних политика водећих централних банака и исцрпљивање ефекта коришћења штедне становништва акумулиране током прве фазе пандемије, а окончани су и фискални програми помоћи становништву у великим економијама света.

Очекује се смањење доприноса инфлацији свих њених компонената у Србији, а нарочито цена хране (без воћа и поврћа), које су највише водиле раст инфлације у претходном периоду. На пад доприноса цена хране утицаће висока база и мањи трошковни притисци у производњи хране, пре свега услед пада цена примарних пољопривредних производа (кукуруза, пшенице и соје), које су се спустиле на преткризни ниво, као и опадања увозне инфлације.

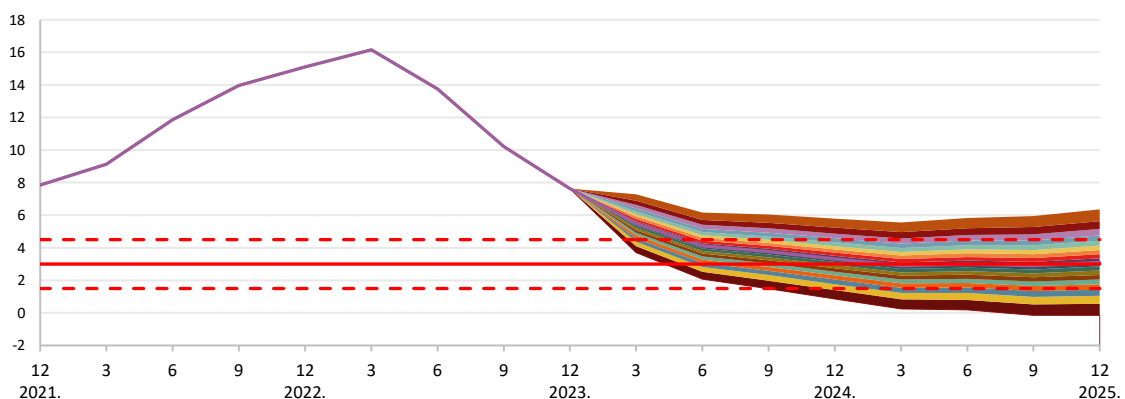
Тенденција смањења доприноса инфлацији у Србији очекује се и од непрехрамбене инфлације. Цене ове категорије производа зависе у великој мери од цена бројних увозних производа, пре свега из зоне евра. Увозна инфлација је фактор чије ће дејство на цене непрехрамбених производа током хоризонта пројекције знатно ослабити. Оно што забрињава је раст трошкова међународног контејнерског транспорта, али је и он још увек знатно испод максимума достигнутог 2022. године.

Након што је прошле године извршен највећи део усклађивања цена струје и природног гаса у Србији, за ову годину нису планирана повећања ових цена. Сходно томе, у овој и наредној години очекује се знатно мањи раст регулисаних цена него у 2023.

Уместо инфлаторног дејства током већег дела ове године који се првобитно очекивао, сада се очекује да ће цене нафтних деривата имати занемарљив допринос инфлацији у Србији и током ове, и током наредне године.

Када су у питању цене воћа и поврћа, очекује се да ће се оне са актуелног, релативно високог нивоа постепено вратити свом дугорочном тренду. Са смиривањем трошковних притисака по основу цена енергената, пре свега природног гаса, а тиме и минералних ђубрива, као и због нове пољопривредне сезоне (за коју се претпоставља да ће бити благо изнад просечне) и базног ефекта, очекује се да ће се и њихов допринос инфлацији знатно смањити почетком ове године, а да ће затим прећи у негативну зону, тј. деловати у правцу смањења инфлације.

Пројекција инфлације у Србији, према НБС (мг. стопе у %)

Неизвесност у погледу остварења пројекције инфлације у Србији и даље у највећој мери потиче од фактора из међународног окружења, а пре свега од **геополитичких односа и изгледа за глобални привредни раст, као и њиховог утицаја на светске цене енергената и других примарних производа**. Цене већине примарних производа на светском тржишту смањене су током 2023. године, али се и даље налазе изнад нивоа пре пандемије за више од 40%. Посебно волатилне су светске цене нафте – након раста у септембру и октобру 2023. због **одлуке земаља ОПЕС+ да продуже ограничење понуде до краја 2023, као и због забринутости за понуду нафте услед сукоба у региону Блиског истока**, цена нафте је смањена пре свега услед пада тражње из развијених земаља. Истовремено, смањена је и очекивана светска цена нафте за наредни период. Светска цена гаса је у већој мери ревидирана наниже, а нижа је и очекивана светска цена електричне енергије. Ипак, неизвесност у погледу кретања цена енергената и даље је изражена, посебно у случају цена нафте и гаса, где евентуална ескалација сукоба на Блиском истоку представља главни ризик. **Такође, на светске цене енергената и већине других примарних производа могу да утичу и економске перформансе Кине**, због чега су изгледи у погледу раста Кине један од важних фактора кретања инфлације у наредном периоду. Светска банка процењује да ће привредни раст у Кини бити успорен на око 4,5% ове године, у великој мери због проблема у грађевинском сектору, што би био најмањи привредни раст Кине у последње 33 године, ако се изузму пандемијске 2020. и 2022. У извесној мери ризици се односе и на перзистентност базне инфлације на глобалном нивоу и дужину трајања заоштрених монетарних политика водећих централних банака.

Када је реч о факторима из домаћег окружења, ризици пројекције потичу **од брзине опоравка домаће тражње, пре свега по основу висине прилива СДИ и улагања у инфраструктуру и сектор енергетике**, као и **од исхода пољопривредне сезоне и утицаја пре свега на цене поврћа и воћа**.

Дакле, глобална инфлација се кретала силазном путањом током 2023, подстакнута нижим светским ценама енергије и хране и слабијом тражњом, посебно за индустријским производима. Насупрот опадајућим ценама производа и сировина, инфлација у услужном сектору показала се перзистентном, и то пре свега у развијеним земљама, што је доминантно последица увећаних номиналних зарада услед још увек затегнутих тржишта рада. Због тога базна инфлација спорије опада од укупне инфлације, која се и даље налази изнад циља у већини развијених земаља, као и у делу земаља у успону и развоју које су у режиму циљања инфлације. Под претпоставком наставка успоравања базне инфлације и снижених светских цена примарних производа, **Светска банка је у јануару пројектовала успоравање глобалне инфлације са 5,5% у 2023. на 3,7% у 2024. и додатно на 3,4% у 2025. години**.

Услед попуштања застоја у ланцима снабдевања и испољавања ефеката претходног заоштравања монетарних услова, као и ублажавања затегнутих услова на тржишту рада, **ММФ је у јануару оценио да инфлација опада брже него што се очекивало у већини економских региона, уз пројекцију успоравања глобалне инфлације са 6,8% у 2023. на 5,8% у 2024. и потом на 4,4% у 2025. години**.

Према најновијим подацима РЗС-а, **међугодишња инфлација је у Србији наставила да пада и у јануару 2024. године је износила 6,4%**, док је на месечном нивоу износила 0,3%.

НБС ће наставити да прати и анализира трендове на међународном робном и финансијском тржишту и да одлуке о будућој монетарној политици у Србији доноси у зависности од брзине успоравања инфлације. Приоритет монетарне политике и даље ће бити **обезбеђење ценовне и финансијске стабилности у средњем року, уз подршку даљем расту и развоју привреде, као и даљем расту запослености и очувању повољног инвестиционог амбијента**.

III. ПОЉОПРИВРЕДА

Приноси стрних жита, уљане репице и кукуруза били су изнад просечних, док су шећерна репа, соја и сунцокрет остварили приносе око просечних.

У АП Војводини је у јесењој сетви 2023. године засејано 408,5 хиљада хектара, што је за 9,8% мање у односу на јесен 2022. године.

Ниске цене примарних пољопривредних производа – диспарат цена пољопривредних производа и трошкова производње.

еАграр - у марту 2023. уведен је нови информациони систем, електронски регистар пољопривредних газдинстава.

Попис пољопривреде 2023. показао да је број регистрованих пољопривредних газдинстава у Војводини смањен за 12% у односу на 2018.

Буџет Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије за 2024. годину износи 104,7 милијарди динара.

Прелиминарна процена РЗС-а о расту производње најважнијих пољопривредних култура показује да је ова пољопривредна сезона, након две узастопно лоше сезоне, била боља. Према најновијим проценама РЗС-а, **пољопривредна производња у Републици Србији је у 2023. години остварила раст физичког обима од 9,0% у односу на 2022. годину** (која је подбацила због екстремне суше).

Сектор Пољопривреде, шумарства и рибарства је у 2023. години учествовао са 5,2% у БДП-у Републике Србије (у 2021. и 2022. години учешће је било 6,3% и 6,5%, респективно), према подацима РЗС-а (квартални обрачун).

Протекла година била је изазовна за пољопривреднике, услед великог **диспаритета цена** примарних пољопривредних производа и трошкова производње.

Цене произвођача производа пољопривреде и рибарства у Републици Србији су у просеку у 2023. години биле **мање за 7,7%** у односу на 2022. годину. Највећи пад цена забележен је код ратарских производа (22,6% мг.), жита су била јефтинија за 25,8%, а индустријско биље за 22,1%. Цена произвођача стоке и живине забележила је раст од 12,0% мг., а највише је порасла цена свиња, за 17,6% мг. Цена произвођача сточних производа забележила је раст од 21,7% у односу на 2022. годину, а међу њима, цена произвођача млека и јаја је била већа за 23,4% и 18,4%, респективно.

Посматрајући **потрошачке цене**, за храну и безалкохолна пића је 2023. године требало издвојити 17,9% више средстава него у 2022. години. Највећи раст забележиле су цене поврћа (27% мг.), а млеко, сир и јаја су са ценом већом за 25,5% мг. на другом месту.

Нови информациони систем **еАграр** уведен је 20. марта 2023. године, са циљем **модернизације и убрзања процеса уписа података, промене података у Регистру** пољопривредних газдинстава (РПГ), као и **одобравања и исплате подстицаја пољопривреди**.

Агрометеоролошки услови

Производна 2022/2023. година (од 1. октобра 2022. до 30. септембра 2023. године), са становишта агрометеоролошких услова, **није била повољна за многе пољопривредне културе**. На принос и квалитет рода је највише утицала појава екстремних временских услова.

Јесен 2022. године (октобар – новембар 2022) обележило је топлије време од уобичајеног са мање падавина у односу на вишегодишњи просек. Почетком јесени било је веома топло и махом суво време. У новембру су забележене падавине које су наквасиле сетвени слој земљишта и омогућиле равномерно и уједначено ницање и укорјењивање посејаних озимих усева. Временски услови током јесени били су повољни за припрему и улазак вишегодишњих биљака у биолошко зимско мировање.

Зима 2022/2023. године (децембар 2022 - фебруар 2023) била је најтоплија у последњих педесет година и са више воденог талога у односу на просечне зимске услове у Србији, што је погодовало свим презимљујућим културама, а нарочито озимим житима која су посејана након оптималних рокова.

Пролеће 2023. године (март - мај) – Почетак пролећа 2023. је обележило топлије време са падавинама испод просечних у Војводини, али захваљујући зимским залихама, влаге у земљишту је било довољно и за озиме и за јаре усева. У наставку пролећа, у априлу, је било и слабих пролећних мразева који су били неповољни за већ никле пролећне усева. Хладно и

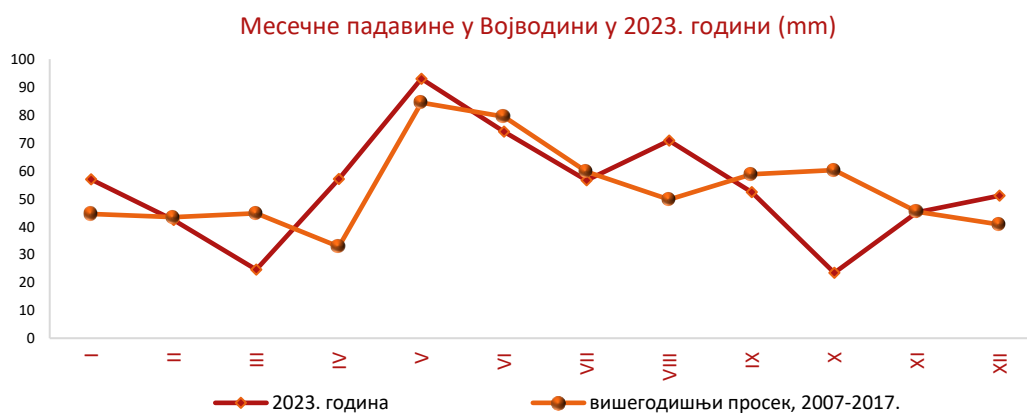
влажно време са свакодневним падавинама неповољно се одразило на опрашивање и оплодњу већине воћних врста, те је то разлог што је током ове производне године **подбацио род воћа**. Честе кише поспешивале су појаву корова у пролећним усевима, али су одржавале залиху земљишне влаге и омогућиле оптималне услове влажности за усеве.

Лето 2023. године (јун - август) је било топлије, са нешто више падавина у односу на просечне услове. У појединим подручјима било је **олујних непогода** са градом. У делу Војводине било је појаве такозваних **суперћелијских олуја**. Јаки, олујни ветрови и град нанели су **значајну штету, како усевима, тако и пољопривредним објектима**. Количине и распоред падавина, уз високу влажност ваздуха погодвале су, пре свега, нашем економски најзначајнијем усеву, кукурузу.

Септембар 2023. године, последњи месец периода вегетације, обележило је топло и махом суво време, које је омогућило зрење и бербу воћа, грожђа и кукуруза.

Октобар 2023. године обележило је изузетно топло време за ово доба године, повремено са кишом, углавном слабог интензитета. Топлотни **услови били су повољни за коначне фазе зрења ратарских култура, воћа, поврћа и грожђа**. Чекајући кишу, **започета сетва пшенице** у октобру се није обавила у оптималном агророку (5-25.октобар) већ се **продужила на новембар**.

Агрометеоролошки услови у **децембру 2023. године** били су повољни за основну обраду земљишта, у воћњацима за основно ђубрење, садњу, поуну празних места и примену предвиђених мера неге и заштите. Пшеница из октобарских и каснијих рокова сетве добро се избокорила и припремила за зимски период мировања. Приметна је била прекомерна појава глодара, који могу нанети значајне штете, неопходно је било њихово сузбијање.

Биљна производња

Током протекле производне године 2022/2023, у целини гледано, **остварени су добри приноси у Војводини** с обзиром на временске услове који су владали у време најзначајнијих фаза раста и развића пољопривредних усева.

Приноси стрних жита, уљане репице и кукуруза били су изнад десетогодишњег просека, док су шећерна репа, соја и сунцокрет остварили приносе око просечних.

Род коштичавог воћа је био слабији (због измрзавања услед појаве раног пролећног мрза у фази почетне вегетације). **Шљиве** су родиле за 41,5% мање у односу на десетогодишњи просек, производња **јабукe** остварила је принос који је 23% мањи од просечног, а **грожђе** је остварило просечан принос.

Производња житарица у Војводини у 2023. години

Иако су сам почетак 2023. године карактерисале оптимистичне процене у погледу приноса озиме пшенице, временске прилике у јуну и јулу, које су праћене наглим променама температуре, од великих падавина, па до веома високих температура, утицале су и на квалитет зрна, те и мањег процењеног приноса, **али ипак већег него претходне године**. У Војводини је **на 375,4 хиљада хектара**, са стањем на дан 5. септембра 2023. године, остварена производња **2,2 милиона тона пшенице**, што је **за 17,7% више** у односу на производњу остварену у 2022. години.

Што се тиче кукуруза, од почетка периода се очекивало да ће просечни принос бити далеко већи у односу на претходну годину. Према проценама РС-а, произведено је **око 4 милиона тона кукуруза**, што је **више за 66,5%** у поређењу са производњом у 2022. години. **Приноси кукуруза** су у 2020. години били на нивоу од 8,4 t/ha, 2021. године 6,4 t/ha, 2022. године скромних 4,4 t/ha, док је 2023. остварен принос од **7,8 t/ha**. Велика осцилација у приносу је због временских услова, тако да примена пуне агротехнике долази до изражаја као фактор носиоца приноса.

Јечам је остварио високе приносе, изнад 5,5 t/ha, а пожњевен је са површине од 45.665 ha.

Жетвене површине и принос кукуруза и пшенице у Војводини, 2019-2023.

Производња индустријског биља у Војводини у 2023. години

Шећерна репа је у Војводини 2023. године заузела **20,5% више површине** него 2022. године, остваривши **просечан принос од 49,6 t/ha** (за 1,8% већи од оствареног у 2022. години). Површине под шећерном репом су значајно повећане у односу на претходну годину, првенствено због **подстицаја државе произвођачима шећерне репе** рода 2023. године у износу од 35.000 динара по хектару. Усевима шећерне репе су веома одговарале падавине изнад просека током маја, јуна и јула 2023.

Шећерна репа је 2023. године, уз дигестију од 14,9%, остварила **принос шећера од 7,5 t/ha**, што је омогућило производњу од **316 хиљада тона шећера 2023. године**. **Откупна цена** шећерне репе била је 55-60 €/t.

Иако је производња **сунцокрета** заснована на 3,6% мање површина него 2022. године, **остварена производња од укупно 629,9 хиљада тона већа је за 11,5% мг.**, услед приноса већег за 16% него претходне године.

Соја је усељ који је имао велике осцилације у производњи током претходних година, што је у великој мери зависило од временских услова. Велики подбачај приноса соје бележи се 2022. године, када је просечан принос био свега 1,7 t/ha (најнижи у последњих двадесет година). Управо је то разлог што је соја у 2023. години заузела за 10,9% мање површине, остваривши добар принос од 2,9 t/ha.

Производња индустријског биља у Војводини

	2022.			2023.			Индекс 2023/2022.		
	ha	t/ha	Укупно (t)	ha	t/ha	Укупно (t)	ha	t/ha	Укупно
Шећерна репа	33.515	48,7	1.633.690	40.378	49,6	2.003.911	120,5	101,8	122,6
Сунцокрет	222.300	2,5	565.086	214.311	2,9	629.860	96,4	116,0	111,5
Соја	210.869	1,7	355.314	187.976	2,9	541.371	89,1	170,6	152,4

Производња воћа и грожђа у Војводини у 2023. години

Насупрот ратарским културама, **ситуација је била неповољнија када је реч о воћарској производњи у 2023. години.**

Остварена **производња малина** од скоро 3,2 хиљаде тона у Војводини у 2023. години, **мања је за 26%** од прошлогодишње. Паду производње допринело је како **крчење малињака** (површине под малином смањене су за 20,7% у односу на 2022, а чак за 39,8% у односу на 2021. годину), тако и нижи приноси.

Производња **вишања** од 10,6 хиљада тона **мања је за 5,1%** у поређењу са производњом оствареном 2022. године, првенствено због смањења површине за 3,3% мг.

У Војводини је у 2023. години остварена **производња јабука** од 163,2 хиљаде тона, што је **смањење од 18,9%** у односу на производњу из 2022. године.

Род **шљиве** је такође подбацио, што је резултовало **мањом укупном производњом** (остварена производња шљива мања је **за 18,7% мг**).

Честе падавине и велика влажност ваздуха утицале су на смањен принос и квалитет **грожђа** које је слабије родило него 2022. године (**смањење приноса за 7,1% мг**). Смањене су и површине под виноградима за 1,6%, тако да је **остварена укупна производња мања него претходне године**, и то за 2.350 тона (8,8%).

Производња воћа и грожђа у Војводини

	2022.			2023.			Индекс 2023/2022.		
	ha	t/ha	Укупно (t)	ha	t/ha	Укупно (t)	ha	t/ha	Укупно (t)
Малина	905	4,7	4.260	718	4,4	3.152	79,3	93,6	74,0
Вишња	2.112	5,3	11.126	2.042	5,2	10.563	96,7	98,1	94,9
Јабукe	8.024	25,1	201.107	8.143	20,0	163.169	101,5	79,7	81,1
Шљиве	1.974	9,4	18.644	1.985	7,6	15.155	100,6	80,9	81,3
Грожђе	3.119	8,5	26.655	3.068	7,9	24.305	98,4	92,9	91,2

Засејане површине у јесењој сетви у АП Војводини 2023. године

У Војводини је у јесењој сетви 2023. године **засејано 408.525 хектара површине**, што је **за 9,8% мање** у односу на јесењу сетву 2022. године (453.085 хектара). **Сви озими усеви су посејани на мање површина него претходне јесени**, и то, посматрано по усевима, овас, пшеница, раж, јечам, и уљана репица за 14,8%, 10,4%, 9,6%, 7,2%, и 7,1%, респективно. Узрок налазимо у изузетно ниским ценама примарних пољопривредних производа, високим трошковима сетве, али и сушном октобру.

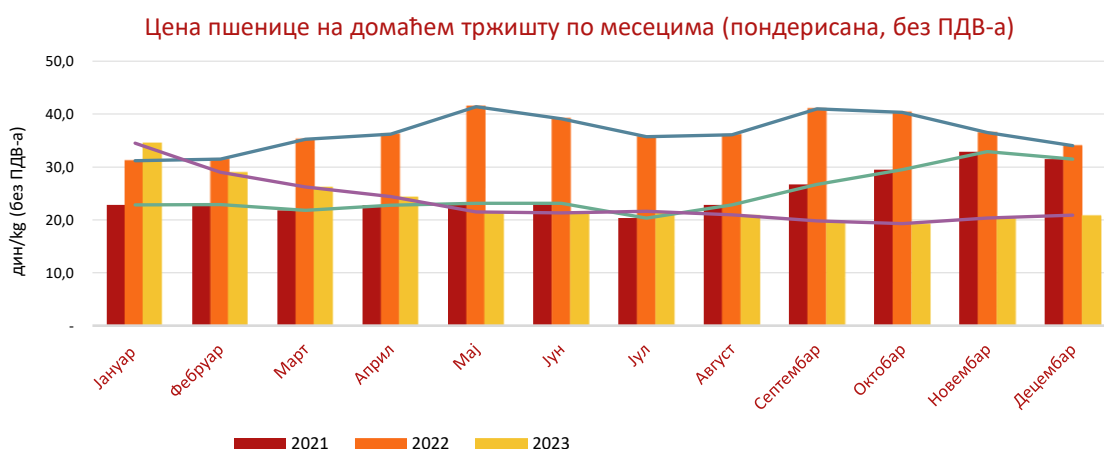
Засејане површине у јесењој сетви на територији АП Војводине

	Засејана површина 2022. (ha)	Засејана површина 2023. (ha)	Индекс засејане површине 2023/2022
Пшеница	364.903	326.805	89,6
Јечам	41.266	38.282	92,8
Уљана репица	33.590	31.205	92,9
Овас	1.640	1.398	85,2
Раж	1.600	1.447	90,4
Остале засејане површине	10.086	9.388	93,1
Укупно јесења сетва	453.085	408.525	90,2

Тржиште житарица и индустријског биља

Цена пшенице почетком године кретала се од 34,5 дин/kg (без ПДВ-а) у јануару, до 26,5 дин/kg на крају првог квартала, да би током маја цена пала на 21,5 дин/kg, а крајем другог квартала, пред почетак жетве, на 20,9 дин/kg. Након жетве уследио је благи раст цене (21,6 дин/kg), а у септембру се цена спушта на 19,8 дин/kg. У октобру се наставља негативни ценовни тренд, да би **2023. годину пшеница испратила са ценом од 20,9 дин/kg (178 €/t).**

У земљама ЕУ различите су цене житарица. **Пшеница је у децембру 2023. године најскупља била у Португалији (255 €/t, што је за 77 €/t више него у Србији), док је најјефтинија била у Мађарској (172 €/t, за 6 €/t нижа него у Србији).**

Кукуруз је 2023. годину започео високом ценом, како на иностраном, тако и на домаћем тржишту. У јануару је забележена максимална цена кукуруза у 2023. години од 33,5 дин/kg (без ПДВ-а), а после је имала негативан тренд. У априлу је цена кукуруза пала на 23,5 дин/kg, у јулу се мало опоравила (21,3 дин/kg), а минималну годишњу цену кукуруз је забележио у октобру (15,3 дин/kg), потом се благо опоравља, да би **на крају године износила 17,9 дин/kg (153 €/t).** Од почетка 2023. године, пондерисана **цена кукуруза се просечно месечно смањивала за 6,6%.** Кукуруз је најзначајнији извозни производ наше примарне пољопривреде.

Од земаља ЕУ, кукуруз је у децембру најскупљи био у Грчкој (240 €/t, што је за 87€/t више него у Србији), док је најјефтинији био у Словачкој (151 €/t, за 2 €/t јефтинији него у Србији).

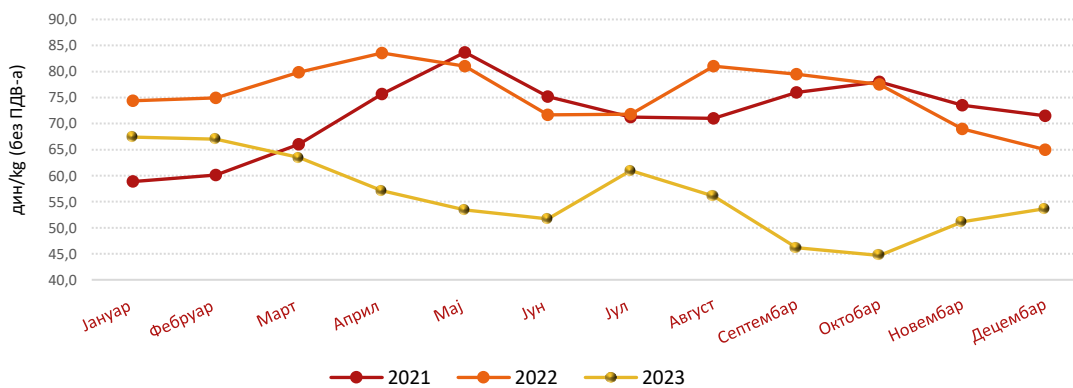

Цена кукуруза на домаћем тржишту по месецима (пондерисана, без ПДВ-а)

	2021 дин/kg	2022 дин/kg	Индекс 2022/21	2023 дин/kg	Индекс 2023/22
Јануар	21,3	26,7	125,6	32,3	121,0
Фебруар	22,2	27,4	123,5	29,0	105,8
Март	22,9	32,4	141,1	25,0	77,2
Април	24,5	33,4	136,5	23,5	70,4
Мај	26,5	33,5	126,5	19,6	58,5
Јун	25,6	30,4	118,8	18,3	60,2
Јул	25,7	32,5	126,7	21,3	65,5
Август	24,7	34,3	138,9	18,5	53,8
Септембар	25,1	34,0	135,5	16,5	48,5
Октобар	27,5	35,3	128,4	15,3	43,3
Новембар	26,3	34,0	129,3	16,4	48,2
Децембар	25,0	31,5	126,0	17,9	56,8

Соја је почетком 2023. године забележила своју максималну годишњу цену од 67,4 дин/kg (без ПДВ-а). У јуну 2023. у поређењу са истим месецом претходне године, разлика у цени соје била је 27,6 дин/kg. У септембру је цена соје (46,2 дин/kg без ПДВ-а) била за 41,9% мања у поређењу са ценом из септембра 2022. године (79,5 дин/kg без ПДВ-а). У октобру је цена соје забележила годишњи минимум од 42,8 дин/kg. Крајем године цена соје је била 53,7 дин/kg, за 17,4% мања него у децембру 2022. године (када је износила 65,0 дин/kg). **Током 2023. године забележен је значајан увоз од 81.742 тоне зрна соје.**

Цена соје на домаћем тржишту (пондерисана, без ПДВ-а)

Сунцокрет рода 2023. године откупљиван је по цени од 38-40 дин/kg, што је ниска цена у односу на ону из 2021. године, када је износила око 60,0 дин/kg, а 2022. године је прометован по цени од 66 до 67,5 динара по килограму. На светском тржишту цена му је била 390 €/t.

Уљана репица је имала ниску цену у 2023, свега 43,4 дин/kg, а 2022. године јој је цена на почетку жетве била 85,1 дин/kg. На светској пијаци је цена такође била ниска, мало изнад 420 €/t.

На основу поређења података из протекле године са подацима из претходних година, закључује се да је **2023. година на тржишту житарица и уљарица ценовно била изузетно неповољна за пољопривредне произвођаче.**

Сточарство

Када је у питању **сточарство**, тренд је забрињавајући. У последњих десет година овчарство је једина грана у порасту. Зависни смо од увоза свињског меса, млека и млечних производа. Током године је забележен значајан увоз живих животиња, највише прасади. Истовремено, извозила се јунад за клање, овце и јагњад. Повољна цена кукуруза и соје, који су компоненте сточне хране, погодовала је сточарима.

Произвођачи товних свиња могу бити задовољни ценом живе ваге на крају године, која је достигла 320,00 дин/kg. За говедарство је у 2023. години била добра производња, и **цена бикова од 350,00 дин/ kg** живе ваге је задовољавајућа.

Према подацима РЗС-а, у **Републици Србији** је, са стањем на дан 1. децембар 2023. године, у односу на стање истог дана претходне године, **мањи укупан број свиња** (за 19,7%), **говеда** (за 9,3%), **живине** (за 3,6%) и **оваца** (за 0,2%). **У односу на десетогодишњи просек (2012-2021), укупан број свиња у Србији је у 2023. мањи за 28,2%, говеда за 18,2% и живине за 12,1%, док је број оваца већи за 1,1%.**

У Војводини је на дан 1. децембар 2023. године у односу на исти датум претходне године, **број свиња мањи за 17%, говеда за 5,6%, док је број оваца и број живине већи за 11,7% и 5,1%, респективно.**

Број стоке у Војводини на дан 1. децембар 2021 - 2023. године

	2021.	2022.	2023.	Индекс 2023/2022
Говеда	257.399	243.953	230.332	94,4
Свиње	1.212.395	1.132.384	939.889	83,0
Овце	279.234	282.334	315.226	111,7
Живина	5.610.691	5.648.988	5.937.496	105,1

У Републици Србији се клање стоке обавља у регистрованим кланицама и ван кланица, тј. на газдинствима. Када је реч о говедима, клање у кланицама износи око 57% од укупног клања ове врсте стоке, док је код свиња и оваца претежно заступљено клање ван кланица, респективно око 60% и 83%.

У кланицама регистрованим **на територији Републике Србије** је у периоду јануар - новембар 2023. године, у односу на исти период претходне године, **заклано мање говеда** (за 2,9% мг.), **свиња** (за 1,1% мг.) и **оваца** (за 9,5% мг.), **а више живине** (за 8,1% мг.)

У кланицама регистрованим на територији Војводине, према подацима РЗС-а, **у првих једанаест месеци 2023. године заклано је** (број грла) **мање говеда** (за 0,9% мг.), **свиња** (за 4,7% мг.) и **оваца** (за 23,8% мг.), **а више живине** (за 8,1%), у односу на исти период 2022. године.

Укупна нето маса заклане живине у Војводини је у првих једанаест месеци 2023. године, у поређењу са истим периодом 2022. године, била **већа за 13,8%, говеда за 1,8%**, док је **нето маса била мања код свиња и оваца за 3,5% и 26,4%**, респективно.

Клање стоке у кланицама у Војводини

		I-XI 2023.	Индекс I – XI 2023 I – XI 2022
Говеда	Број	51.250	99,1
	Нето маса (t)	14.003	101,8
Свиње	Број	1.016.460	95,3
	Нето маса (t)	79.873	96,5
Овце	Број	85.021	76,2
	Нето маса (t)	1.433	73,6
Живина	Број	38.969.723	108,1
	Нето маса (t)	71.745	113,8

Шумарство

Обим радова на **производњи дрвних сортимената у Републици Србији** у првих једанаест месеци 2023. године износио је 2.318.814 м³ и у односу на исти период 2022. године **већи је за 0,2%**, док је у **Војводини производња дрвних сортимената** у истом периоду износила 653.596 м³ и **већа је за 4,9% мг.**

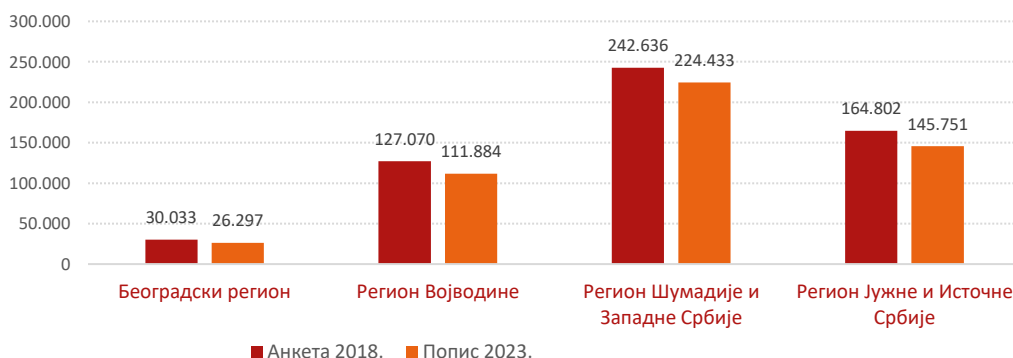
Обим радова на производњи дрвних сортимената у **Војводини чинио је 28% од укупних радова на производњи дрвних сортимената у Републици Србији** у периоду јануар - новембар 2023. године.

Попис пољопривреде 2023. године

Према првим резултатима **Пописа пољопривреде 2023**, који је РЗС спровео у периоду од 1. октобра до 15. децембра 2023. године, у **Републици Србији** се у 2023. години **508.365 пољопривредних газдинстава** (за **10% мање** у односу на 2018), од чега **99,6% породичних пољопривредних газдинстава**, бави пољопривредном производњом. **Просечно пољопривредно газдинство у Србији обрађује 6,4 ха**, гаји **једно грло говеда, 5 грла свиња, 3 овце, 43 грла живине** и има **око 3 кошнице пчела**.

Највећи број пољопривредних газдинстава налази се у Региону Шумадије и Западне Србије (224.433), а највећи пад броја газдинстава у односу на 2018. забележен је у Београдском региону (-12,4%). **У Војводини је у 2023. забележено 111.884 пољопривредних газдинстава, што је за 12% мање у односу на Анкету 2018.**

Број пољопривредних газдинстава по регионима Републике Србије

У Србији је 2023. било расположиво 4.073.703 ха земљишта, што је за 21,3% мање него 2018, а од тога је **коришћено пољопривредно земљиште 3.257.100 ха (80%)**, што је за 6,3% мање него 2018. године. **Под шумом је 504.104 ха**, што је за 48,2% мање него 2018, а **некоришћеног пољопривредног земљишта 122.257 ха (3%)**, што је за 57,8% мање него 2018.

Највећа површина пољопривредног земљишта користи се у Региону Војводине, 1.474.709 ха (85% од расположивог у Војводини), што је за 6,3% мање него 2018. Пораст површина КПЗ у односу на 2018. забележен је једино у Београдском региону (за 2,3%). **Просечна површина КПЗ по газдинству је највећа у Региону Војводине и износи 13,2 ха по газдинству.**

Највеће површине ораница и башта заступљене су у Региону Војводине (55,8%), док су воћњаци највише заступљени у Региону Шумадије и Западне Србије (54,9%). **У Војводини највећи део КПЗ покривају управо оранице и баште, 1.404.405 ха (95% КПЗ).**

Структура коришћеног пољопривредног земљишта у Војводини 2023.

Оранице и баште	95,2%
Ливаде и пашњаци	2,7%
Воћњаци	1,5%
Окућница	0,3%
Виногради	0,2%
Остало	0,1%

Од укупног броја газдинстава, у Србији се 313.495 газдинстава (61,7%) бави сточарством. Регион Шумадије и Западне Србије предњачи по броју говеда у Србији. Регион Војводине предњачи по броју свиња у Републици Србији, са 1.000.249 грла. **Живина се највише гаји у Региону Војводине**, овце у Региону Шумадије и Западне Србије, а козе у Региону Јужне и Источне Србије. Највећи број кошница пчела налази се у Региону Шумадије и Западне Србије (527 хиљада кошница).

Сточни фонд у Војводини према првим резултатима Пописа 2023.

	Број	Промена у односу на 2018.
Говеда	230.332	смањење 11,1%
Свиње	1.000.249	смањење 31,8%
Овце	311.045	смањење 4,5%
Козе	26.697	смањење 51,6%
Живина	9.794.304	смањење 2,6%
Кошнице пчела	232.967	повећање 11,5%

У Републици Србији је 2023. укупно 1.150.653 лица ангажовано у пољопривреди. Од тога су 58% мушкарци, а 42% жене. Просечан број чланова и стално запослених на породичном газдинству је 2,2. Просечна старост носиоца пољопривредног газдинства у Србији је 60 година. Сваки 11. носилац газдинства у Србији је млађи од 40 година. Највећи број лица ангажованих у пољопривреди је у Региону Шумадије и Западне Србије (527.445). **У Војводини је у 2023. за 20,1% лица мање ангажовано у пољопривредној производњи у односу на 2018.**

Мере аграрне политике у пољопривреди за 2024. годину

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, путем аграрног буџета, спроводи низ мера у сврху побољшања положаја пољопривредних произвођача и очувања прехранбене стабилности државе.

Подстицаји Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије за 2024. годину:

- основни подстицај по хектару биљне производње износи **18.000 дин/ха**;
- новина је да се право на подстицај може остварити за површину биљне производње до **100 ха по регистрованом газдинству** (до сада је било до 20 ха);
- **право на повраћај (рефакцију) плаћене акцизе на дизел и биогориво**, од 50 динара по литру, до 100 литара по хектару, за максимум 100 ха;
- **субвенција за набавку сертификованог семена** - субвенционисаће се куповина сертификованог семена до 17.000 дин/ха.

Према Закону о буџету Републике Србије за 2024. годину, укупан износ средстава распоређен за субвенције износи 184.560 млн динара. **Најзначајнији део планираних субвенција намењен је пољопривреди** и износи **88.108 млн динара**, односно **47,7%** укупних средстава Републике Србије намењених за субвенције у 2024. години.

Расходи и издаци буџета Републике Србије за субвенције у пољопривреди

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Индекс 2024 2023
Субвенције РС (млн РСД) - укупно	114.458	278.159	119.990	143.629	226.098	184.560	81,6
Субвенције у пољопривреди (млн РСД)	43.712	46.785	41.865	50.629	100.789	88.108	87,4
Учешће субвенција у пољопривреди у укупним субвенцијама	38,2%	16,8%	34,9%	35,2%	44,6%	47,7 %	-

*Извор: Закон о буџету Републике Србије

Према Закону о буџету Републике Србије за 2024. годину, укупни расходи и издаци распоређени за **Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде износе 104.746 млн динара**.

Од великог значаја за развој пољопривреде, осим износа аграрног буџета, јесте и **континуитет мера аграрне политике**. У буџетским издвајањима за пољопривреду **доминирају буџетска средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју у оквиру раздела 24.6 Управа за аграрна плаћања**. Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју Републике Србије прописани су **Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју** („Сл. гласник РС, бр. 10/2013, 124/2014, 103/2015, 101/2016, 35/2023 и 92/2023), који **подстицаје класификује** као директна плаћања, подстицаје мерама руралног развоја, посебне подстицаје и кредитну подршку.

Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2024. години („Сл. гласник РС, бр. 3/24 и 6/2024) прописује се обим средстава за буџетску годину, врсте и максимални износи по врсти подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју и Законом о буџету Републике Србије за 2024. годину.

Расподела подстицаја у пољопривреди и руралном развоју за 2024. годину

	Обим средстава (у РСД)
Директна плаћања	61.334.927.000
Мере руралног развоја	7.090.910.031
Кредитна подршка у пољопривреди	1.269.934.122
Посебни подстицаји	294.000.000
ИПАРД подстицаји	6.294.000.000
ИПАРД буџетска средства	1.573.500.000
ИПАРД финансирање ЕУ	4.720.500.000

*Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2024. години

Акцент за коришћење подстицаја у пољопривреди дат је **директним плаћањима** и за ову меру се **издваја највише средстава од укупног износа подстицаја - за 2024. годину се издваја 61.335 млн динара у виду директних плаћања у пољопривреди**. У оквиру ове мере исплаћују се следеће врсте подстицаја: **премија за млеко, основни подстицаји за биљну производњу** (по хектару), **подстицаји за сточарство** (по грлу), **подстицаји за кошнице, подстицаји за производњу конзумне рибе**.

Друга група мера којом се подстиче пољопривредна производња јесу **подстицаји мерама руралног развоја**, који се примењују од 2013. године. Подстицаји мерама руралног развоја обухватају подршку програмима који се односе на **унапређење конкурентности** путем инвестиција у физичку имовину пољопривредних газдинстава, инвестиција у прераду и маркетинг пољопривредних и прехранбених производа и за управљање ризицима, потом подстицаје за **очување и унапређење животне средине и природних ресурса**, тј. органску производњу и очување биљних и генетичких ресурса, као и подстицаје за **диверсификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима**.

Кредитна подршка пољопривреди је мера која се примењује од 2015. године и за њу се за 2024. годину издваја **1.270 млн динара**.

Четврта група мера су **посебни подстицаји** и за ову меру су у 2024. години предвиђена средства у износу од **294 млн динара**. Посебни подстицаји односе се на **спровођење одгајивачких програма** (мере селекције у сточарству), **промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју** и подстицаје за **производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију**.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије од 2017. године издваја буџетска средства за **ИПАРД подстицаје**. Након успешно завршеног ИПАРД 2 програма и реализованих конкурса из овог новчаног фонда, у току је нови, ИПАРД 3 програм. **Обим средстава за ИПАРД подстицаје за 2024. годину износи 6.294 млн динара**, од тога је 4.720 млн динара предвиђено финансирањем из буџета Европске уније, а 1.573 млн динара из буџета Републике Србије.

IV. ИНДУСТРИЈА

Индустријска производња Републике Србије је у 2023. години забележила раст од 2,5% у односу на 2022. годину, док је у АП Војводини раст индустрије износио 3,0% мг.

Повећању индустријске производње АП Војводине у 2023. години допринео је раст производње у сектору Прерађивачке индустрије, од 2,4% мг., и Енергетском сектору, од 24,5% мг., док је сектор Рударство забележио пад производње од 2,9% у односу на 2022. годину.

Посматрано по областима делатности, највећи утицај на међугодишњи раст индустрије Војводине имале су Производња основних фармацеутских производа и препарата и Производња рачунара, електронских и оптичких производа.

У 2023. години је раст индустријске производње забележен у пет управних округа АП Војводине, а највећи допринос укупном расту индустрије Покрајине потекао је од индустријске производње Јужнобанатског округа.

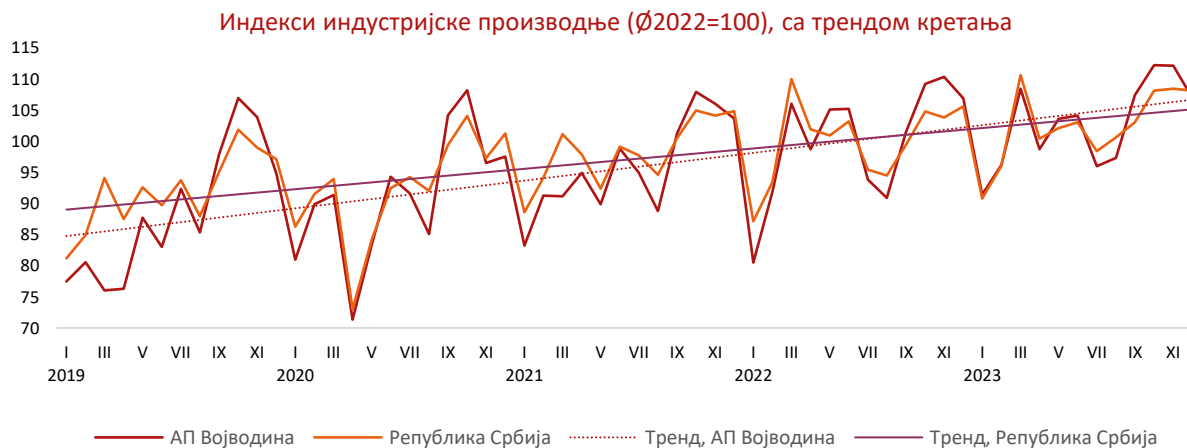
Залихе готових производа у индустрији АП Војводине, у децембру 2023. године, биле су веће за 0,2% у поређењу са децембром 2022. године.

Индустријска производња Републике Србије је у 2023. години порасла за 2,5% у односу на 2022. годину. Најзначајнији допринос овом расту потекао је од сектора Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, који је забележио раст производње од 12,7% мг. (допринос 1,1 п.п.), а с обзиром да сектор Рударство није забележио повећање активности у односу на 2022. годину (смањење од 0,1% мг., допринос -0,01 п.п.), остатак доприноса расту се приписује сектору Прерађивачке индустрије, која је у односу на 2022. годину забележила пораст обима производње од 0,7% (допринос 0,6 п.п.).

Наиме, након проблема крајем 2021. и почетком 2022. године, који су условили смањење производње угља и последично струје, у 2023. години је стабилизација електроенергетског система резултирала растом производње струје, па отуда међугодишњи раст обима производње сектора Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација. Истовремено, обим производње у сектору Рударство је забележио међугодишњи пад обима производње, првенствено услед смањене експлоатације угља (за 8,3% мг.), док Прерађивачки сектор наставља да бележи раст обима производње упркос успоравању екстерне тражње.

Првих пет области које су највише допринеле расту Прерађивачког сектора Републике Србије у 2023. години биле су: Производња основних фармацеутских производа и препарата, Производња моторних возила и приколица, Производња основних метала, Производња рачунара, електронских и оптичких производа и Производња електричне опреме. С друге стране, негативан допринос потекао је од следећих области Прерађивачког сектора: Производња металних производа, осим машина и уређаја и Производња кокса и деривата нафте, а прате их Производња хемикалија и хемијских производа, Производња производа од гуме и пластике, Производња папира и производа од папира и Производња производа од осталих неметалних минерала, која је основни материјални инпут грађевинском сектору, нарочито станоградњи.

Само у децембру 2023. године, индустријска производња Републике Србије је за 1,7% била већа у односу на децембар 2022. године, а услед већег обима производње у два сектора, и то сектору Прерађивачка индустрија (2,6% мг.) и сектору Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (6,9% мг.), док је у сектору Рударство регистрован пад обима производње за 15% у односу на децембар 2022. године.

Наиме, упркос смањеној спољној тражњи и негативном утицају на динамику пре свега извозно оријентисаних делатности, производња прерађивачке индустрије у Србији у другом делу 2023. године бележила је позитивна кретања, при чему је значајан део раста укупне индустријске производње потекао од овог сектора. Ипак, кретања унутар домаће прерађивачке индустрије

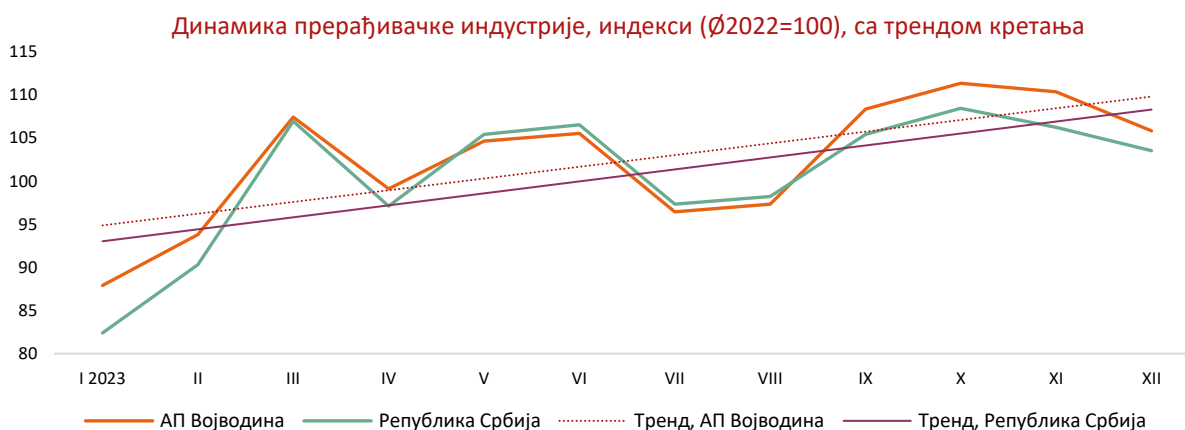

показују да нема стабилног тренда и да су месечни скокови углавном инцидентног карактера и непредвидиви.

За разлику од августа 2023. када је готово целокупан раст прерађивачког сектора потекао од Производње основних фармацеутских производа и препарата и Производње хемикалија и хемијских производа, или септембра 2023, када се покренула Производња прехрамбених производа, која је међугодишње повећана за 13,7%, у октобру је убедљиво највећи допринос расту прерађивачког сектора потекао од Производње основних метала (која је у односу на октобар 2022. повећана за 76,8%). Сличан позитиван допринос Производње основних метала поновио се и у новембру (раст 59,1% мг.) и децембру (раст од 74,0% мг.). **Значајном расту Производње основних метала допринела је и ниска база из претходне године**, с обзиром да је у јулу 2022. била угашена једна висока пећ у Смедереву, чији се пун ефекат испољио од августа.

Претходних месеци је приметан и **узлет Производње рачунара, електронских и оптичких уређаја** (у октобру раст 43,4% мг., новембру 49,9% мг., децембру 63,0% мг.), међутим чии се да је он инцидентног карактера и да потиче доминантно од **производње тзв. „паметних бројила“**. Наиме, пројекат уградње паметних, дигиталних бројила је временски орочен и ограничен тражњом, а цела производња подржана је и од донација ЕУ.

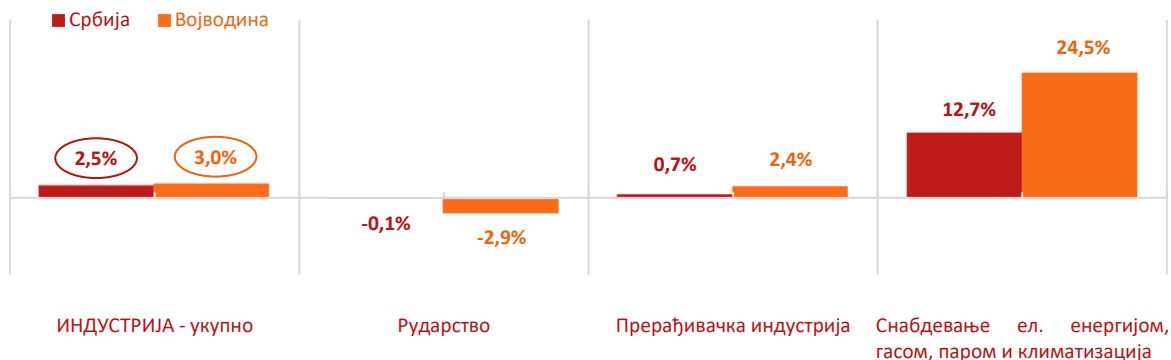
Кључно питање које се јавља јесте **да ли ће допринос инвестиција и домаће приватне потрошње бити довољан да одржи имунитет прерађивачке индустрије Србије на екстерне притиске и током 2024. године**. Према ставовима МАТ-а („Макроекономске анализе и трендови“ Привредне коморе Србије и Економског института), снажније оживљавање прерађивачке индустрије Србије у околностима изразите привредне нестабилности еврозоне је мало вероватно. Сматра се да је позитиван преокрет тренда у другој половини 2024. године могућ уколико би се покренула масовнија производња **најављеног модела Фиат Панда у Крагујевцу** (модел који ће бити представљен 2024. године а производиће се у фабрикама на три различита континента, и то у Србији, Мароку и Бразилу, и биће представљен глобалном тржишту). Наиме, све у вези са прерађивачком индустријом се и даље своди на **екстерна ограничења**, и то негативне ефекте успоравања светске и европске привреде, пре свега на рат у Украјини и санкције Русији, те повећану неизвесност услед изражених геополитичких тензија, као и заоштрене глобалне финансијске услове због високе инфлације.

Индустријска производња АП Војводине је у 2023. години, у поређењу са 2022. годином, забележила раст од 3,0%, вођен, пре свега, растом у сектору Прерађивачке индустрије, од 2,4% мг. (допринос 2,3 п.п.), а потом и у Енергетском сектору, раст од 24,5% мг. (допринос 0,4 п.п.), док је сектор Рударство забележио пад обима производње од 2,9% мг. (допринос -0,1 п.п.).

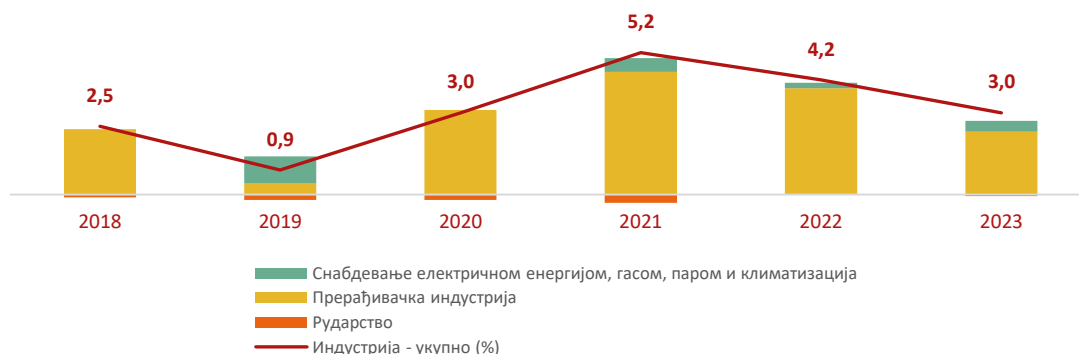
Стопе раста индустрије у Србији и Војводини, укупно и по секторима делатности, 2023. године

Само у децембру 2023. године, посматрано по секторима делатности, у индустријској производњи АП Војводине забележен је међугодишњи раст само у сектору Прерађивачке индустрије (1,2% мг.), док је у Рударству и Енергетском сектору забележен пад обима производње у односу на децембар 2022. године, од 15% и 21,3% респективно, што је све резултирало укупним падом индустријске производње АП Војводине од 0,3% у децембру 2023. у односу на децембар 2022. године.

Прерађивачка индустрија је доминантан сектор у индустрији АП Војводине, са учешћем од 95,2% у 2023. години, наспрам сектора Рударство и Енергетског сектора, који су чинили 3,2% и 1,6% укупне индустрије Покрајине, респективно.

Индустријска производња АП Војводине (мг. стопе раста у %) по секторима делатности (доприноси расту у п.п.)

Посматрано по областима делатности, међугодишње повећање физичког обима индустријске производње Војводине, у 2023. години, забележено је у 14 области (које чине 70,3% укупне индустрије Војводине), а највећи утицај на раст имале су: Производња основних фармацеутских производа и препарата (мг. раст 12,5%, допринос 1,9 п.п.) и Производња рачунара, електронских и оптичких производа (мг. раст 159%, допринос 1,7 п.п.), а следе их Производња моторних возила и приколица (мг. раст 16,7%, допринос 1,2 п.п.) и Производња електричне опреме (мг. раст 5,6%, допринос 0,6 п.п.).

Раст индустријске производње Покрајине у 2023. био би и већи да није било негативог доприноса Производње кокса и деривата нафте (мг. пад 6,0%, допринос -0,9 п.п.), а затим Производња хемикалија и хемијских производа (мг. пад 12,7%, допринос -0,4 п.п.), Производња металних производа, осим машина (мг. пад 11,8%, допринос -0,3 п.п.) и Производња основних метала (мг. пад 12,4%, допринос -0,3 п.п.).

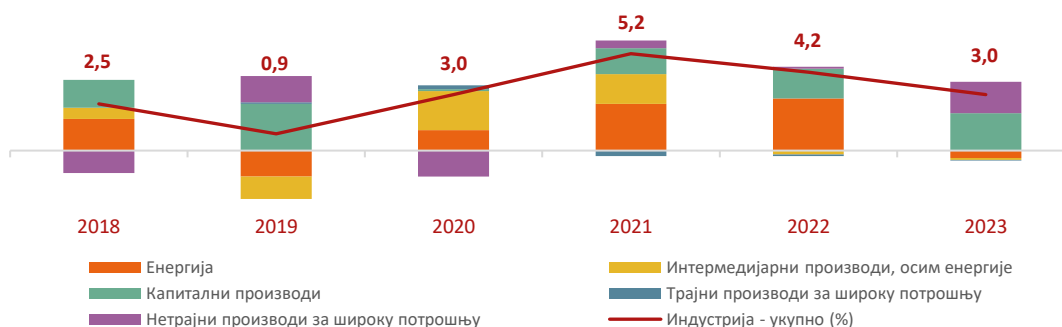

Доприноси међугодишњој стопи раста укупне индустрије Војводине по областима делатности (у п.п.), 2023. године

Посматрано по наменским групама, раст индустријске производње АП Војводине је у 2023. години забележен код **Капиталних производа** (мг. раст 13,1%, допринос 2,0 п.п.) и **Нетрајних производа за широку потрошњу** (мг. раст 4,8%, допринос 1,7 п.п.), док је пад обима производње забележен у групи **Енергија** (-1,8% мг., допринос -0,4 п.п.), **Интермедијарни производ, осим енергије** (-0,4% мг., допринос -0,1 п.п.) и **Трајни производи за широку потрошњу** (-3,7% мг., допринос -0,03 п.п.)

Индустријска производња АП Војводине (мг. стопе раста у %) по намени (доприноси расту у п.п)

Посматрано по управним окрузима, **индустрија Јужнобанатског округа има доминантно учешће у укупној индустријској производњи АП Војводине, од 45% у 2023. години, следи Сремски управни округ са учешћем од 20% и Јужнобачки управни округ са учешћем од 14%. Преостала четири округа заједно учествују у индустријској производњи Војводине са укупно 21%.**

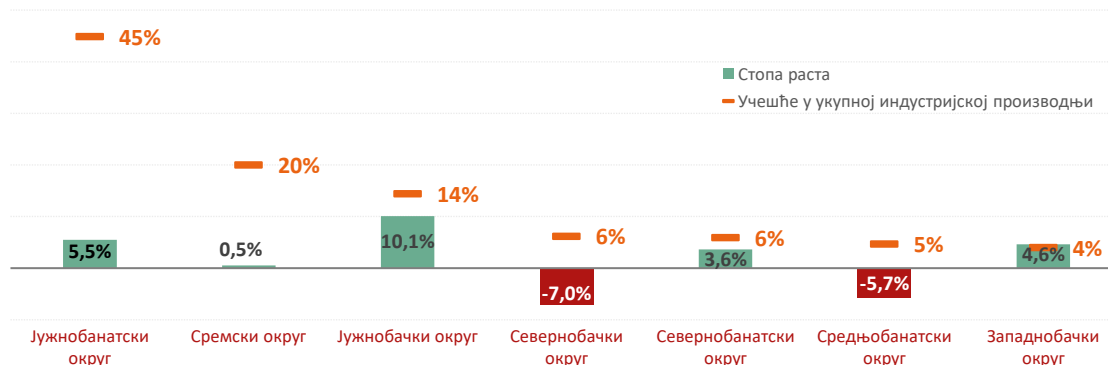
Раст индустријске производње у 2023. години, у односу на 2022. годину, забележило је пет управних округа АП Војводине. Највећи допринос расту укупне индустрије АП Војводине имао је раст индустрије Јужнобанатског округа (5,5% мг., допринос 2,5 п.п.), а затим Јужнобачког округа (10,1% мг., допринос 1,5 п.п.), док је највећи негативан допринос потекао од

међугодишњег пада индустријске производње у Севернобачком округу (-7% мг., допринос -0,4 п.п.) и Средњобанатском округу (-5,7% мг., допринос -0,3 п.п.).

На раст индустријске производње Јужнобанатског округа највише је утицало међугодишње повећање обима Производње електричне опреме (мг. раст 40,4%, допринос 5,2 п.п.), као и Производње основних фармацеутских производа и препарата (мг. раст 12,9%, допринос 4,5 п.п.).

Индустрија по окрузима АП Војводине, 2023. године
(мг. стопе раста и учешћа у укупној индустрији)

На крају децембра 2023. године, у односу на децембар 2022. године, залихе готових производа у индустрији Републике Србије повећане су за 4,5%, а у индустрији АП Војводине за незнатних 0,2%. Посматрано по наменским групама, у индустрији АП Војводине је међугодишње повећање залиха забележено код Трајних производа за широку потрошњу (28,5% мг.), Нетрајних производа за широку потрошњу (8,0% мг.) и Енергије (7,2% мг.), док су смањене залихе Капиталних производа (-7,3% мг.) и Интермедијарних производа, осим енергије (-12,5% мг.).

V. ГРАЂЕВИНАРСТВО

Сектор грађевинарства је у 2023. години забележио већу активност у поређењу са 2022. Вредност изведених грађевинских радова на територији Републике Србије повећана је за 11,2% мг., док је вредност радова изведених на територији Војводине повећана за 29,2% мг., у сталним ценама.

Вредност изведених радова на зградама у АП Војводини је у 2023. години, у сталним ценама, смањена за 19,6% мг., док је вредност изведених радова на осталим грађевинама повећана за 59,6% мг. (услед радова на модернизацији пруге Стара Пазова - Нови Сад, на изградњи аутопута Рума - Шабац и Фрушкогорског коридора, као и на изградњи мађарско - српске железнице).

Само у четвртм кварталу 2023. године, у односу на исти квартал 2022. године, вредност изведених грађевинских радова на територији Републике Србије повећана је за 11,1%, док је вредност радова изведених на територији АП Војводине повећана за 16,4%, у сталним ценама.

Током 2023. године у Републици Србији је издато 31.216 грађевинских дозвола, што је за 6,4% више у односу на 2022. годину. Од тога је у АП Војводини издато 12.187 грађевинских дозвола (39%), за 8,1% више него у 2022. години.

Према грађевинским дозволама издатим током 2023. године, у Војводини је пријављена изградња 9.996 станова (за 18% мање у односу на 2022), просечне површине 75,7 m² по стану.

Укупна предвиђена вредност радова у АП Војводини, према издатим дозвола, у 2023. години износи 355.240 млн динара, што представља повећање од 31,5% у односу на 2022. годину.

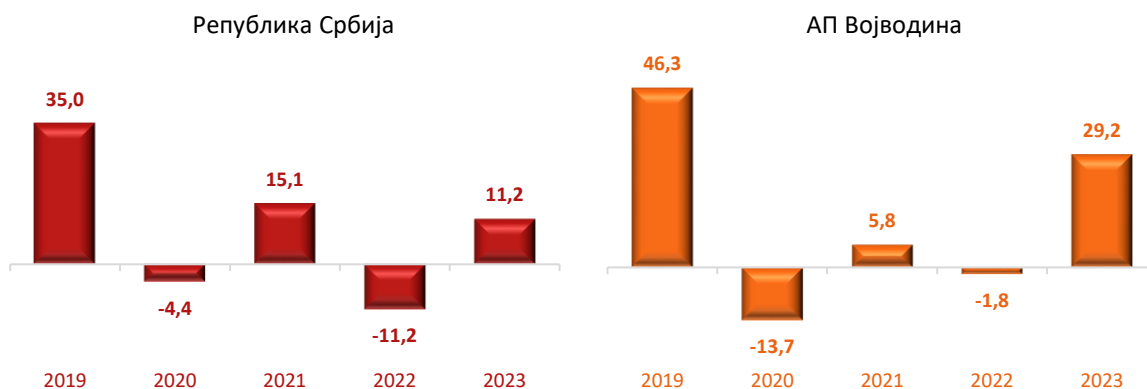
Након неповољних кретања у грађевинарству током 2022. године услед растуће глобалне неизвесности, у 2023. години се бележи снажан опоравак грађевинске активности, уз реалан раст вредности изведених радова и повећање броја издатих грађевинских дозвола током године.

Грађевинска активност Републике Србије је у 2023. години, у односу на 2022. годину, посматрана преко индикатора укупна вредност изведених радова извођача из Републике Србије (и у Србији и у иностранству), забележила реални раст од 10,1% у сталним ценама (14,9% у текућим ценама).

Вредност радова извођача из Републике Србије изведених само у Републици Србији је у 2023. години повећана за 11,2% м. у сталним ценама, на шта је, с једне стране, утицала ниска база из претходне године, а с друге стране, интензивнија реализација инфраструктурних пројеката у земљи. Вредност радова извођача из Републике Србије изведених у иностранству смањена је у 2023. години у сталним ценама за 22,8% у односу на 2022. годину.

Грађевинска активност на територији АП Војводине је у 2023. години, у односу на 2022. годину, забележила раст од 29,2% у сталним ценама (34,9% у текућим ценама).

Вредност изведених грађевинских радова у Републици Србији и АП Војводини, у сталним ценама (мг. стопе раста у %)

Посматрано према врсти грађевина, у 2023. години, у поређењу са 2022. годином, изражено у сталним ценама, вредност радова изведених на зградама у Републици Србији смањена је за 2,4%, док је вредност радова на осталим грађевинама (саобраћајнице, цевоводи, сложене индустријске грађевине и сл.) повећана за 19,3%.

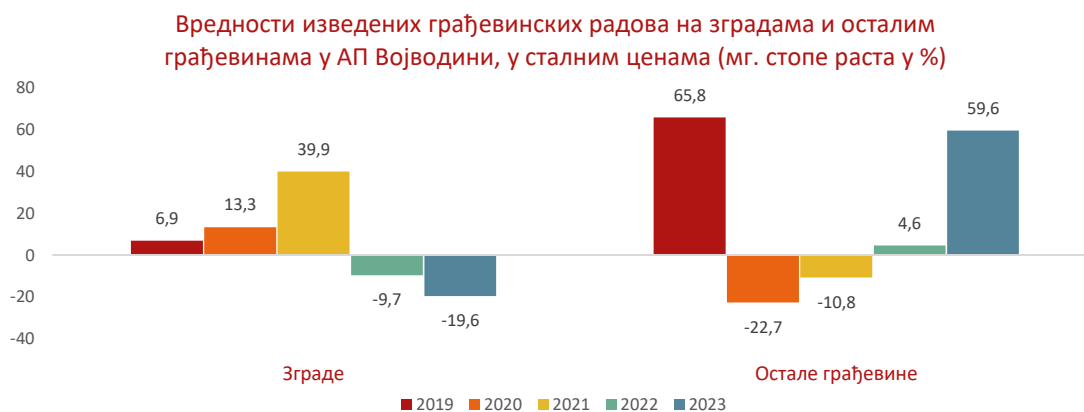
Вредност радова изведених на зградама у Војводини је у 2023. смањена за 19,6% у односу на 2022. годину, док је вредност радова изведених на осталим грађевинама повећана за 59,6%. Најзначајнији допринос овако великом расту грађевинске активности на осталим грађевинама у Војводини дали су радови на модернизацији пруге Стара Пазова - Нови Сад, затим радови на изградњи аутопута Рума - Шабац и изградњи Фрушкогорског коридора, као и грађевинске активности на изградњи мађарско - српске железнице.

Грађевинску активност у осталим регионима Републике Србије током 2023. године окарактерисали су :

- Регион Јужне и Источне Србије – велики стамбено - пословни комплекс у Нишу са преко 400 станова, изградња гасног конектора Ниш-Димитровград, брза саобраћајница Пожаревац-Голубац;

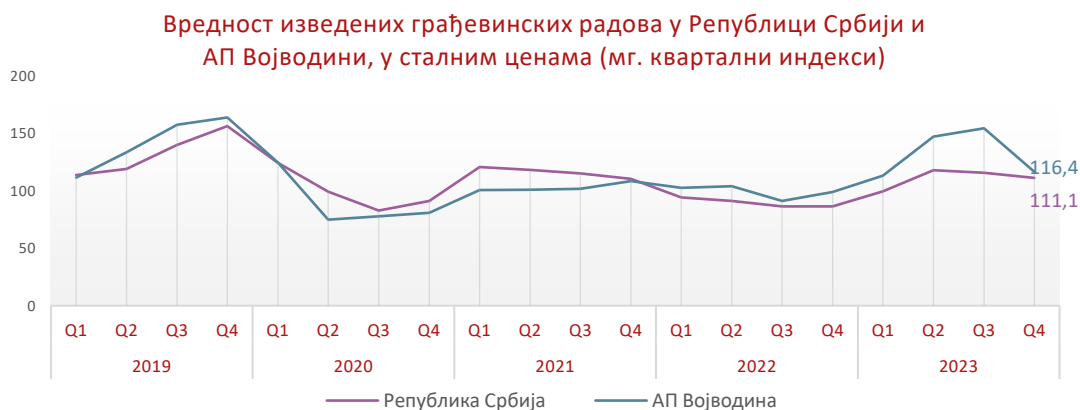
- **Регион Шумадије и Западне Србије** – радови на изградњи Моравског коридора и деонице Прељине-Пожега, завршена је изградња Лидловог дистрибутивног центра у Лапову на око 60 хиљ. m²;
- **Београдски регион** – грађевински радови у оквиру пројекта „Београд на води“, велики стамбени комплекси „Депо“, „Вождове капије“, „Vellport“, „Viva Residences“ и „Зелена авенија“, нестамбене зграде „Центар за инклузију“ и железничка станица „Београд центар“.

Само у четвртом кварталу 2023. године, у односу на исти период 2022. године, **грађевинска активност Републике Србије**, посматрана према вредности изведених радова извођача из Републике Србије укупно (и у Србији и у иностранству), **повећана је за 9,8% у сталним ценама** (12,5% у текућим ценама).

Од укупне вредности грађевинских радова у четвртом кварталу 2023. године, **на територији Републике Србије изведено је 97,7%**, док је преосталих **2,3% изведено на градилиштима у иностранству**. Вредност радова изведених **на територији Републике Србије повећана је за 11,1% мг. у сталним ценама** (13,9% мг. у текућим ценама), док је вредност радова изведених **у иностранству смањена за 28,5% мг. у сталним ценама** (у текућим ценама за 26,7% мг.). Посматрано према врсти грађевина, вредност грађевинских радова на зградама у Србији, изражена у сталним ценама, **нижа је** у четвртом кварталу 2023. године, у односу на исти квартал 2022. године, **за 4,0%**, а **за 20,3% већа на осталим грађевинама** (саобраћајнице, цевоводи, сложене индустријске грађевине и сл.).

Грађевинска активност АП Војводине је само у четвртом кварталу 2023. године, у односу на исти период 2022. године, **повећана за 16,4% у сталним ценама** (19,3% у текућим ценама).

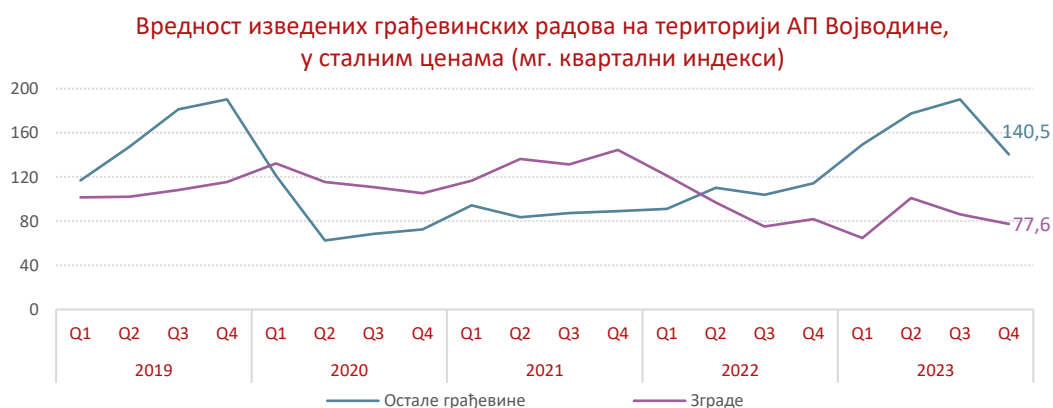

У осталим регионима Републике Србије је у четвртном кварталу 2023. године, у односу на исти период 2022. године, забележено следеће кретање грађевинске активности, у сталним ценама: у Региону Јужне и Источне Србије највеће повећање од 22,6% мг., у Београдском региону повећање од 20,3% мг., а у Региону Шумадије и Западне Србије смањење од 7,9% мг.

У Војводини је у четвртном кварталу 2023. године, у односу на исти квартал 2022. године, вредност изведених радова на зградама смањена за 22,4% у сталним ценама, док је на осталим грађевинама повећана за чак 40,5%.

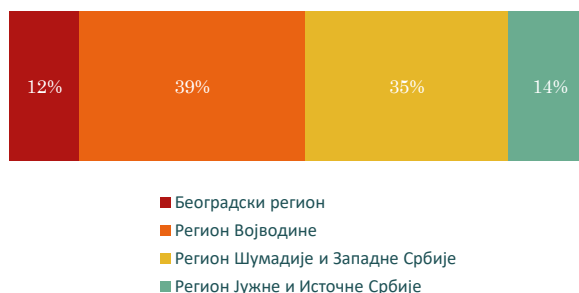
У Републици Србији је током 2023. године издато 31.216 грађевинских дозвола, што је за 1.872 дозволе, односно за 6,4% више у односу на 2022. годину. Највећи број тих дозвола односи се на извођење радова на зградама (25.769), а остатак на радове везане за саобраћајну инфраструктуру, цевоводе и сложене индустријске грађевине (5.447).

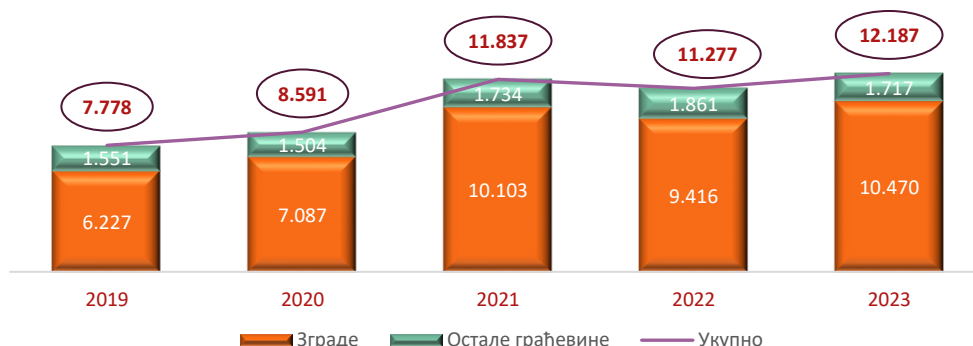
Посматрано по регионима, током 2023. године је највише грађевинских дозвола издато у Региону Војводине (12.187, тј. 39%), следи Регион Шумадије и Западне Србије (10.966 издатих дозвола или 35%), затим Регион Јужне и Источне Србије (4.507 или 14%), док је најмање дозвола у 2023. издато у Београдском региону (3.556 или 12%). Међугодишње је повећан број издатих грађевинских дозвола у свим регионима Републике Србије, осим у Региону Јужне и Источне Србије где је издатои за незнатних 0,8% мање дозвола него током 2022. године.

Издате грађевинске дозволе по регионима Републике Србије у 2023.

Број издатих грађевинских дозвола у Војводини је у 2023. години био за 8,1% већи у односу на 2022. годину. Од укупног броја издатих дозвола, 86% је издато за зграде, а 14% за остале грађевине. Ако се посматрају само зграде, 83% дозвола издато је за стамбене зграде, а 17% за нестамбене зграде, док се код осталих грађевина највећи део издатих дозвола односи на цевоводе, комуникационе и електричне водове (69%).

Број издатих грађевинских дозвола у АП Војводини

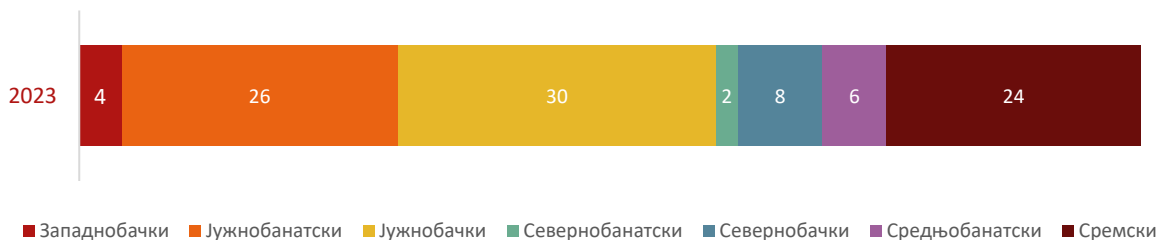

Према грађевинским дозволама издатим током 2023. године, у Војводини је пријављена изградња 9.996 станова (за 18% мање у односу на 2022. годину), просечне површине 75,7 m² по стану. Највећи број пријављене изградње станова је у стамбеним зградама новоградње (95%), и то оним које броје три или више станова (85%, просечне површине 63,8 m²), 13% станова пријављено за изградњу у стамбеним зградама са једним станом (просечне површине 147,3 m²), а најмање станова (2%) је пријављено за изградњу у стамбеним зградама новоградње које броје два стана (просечне површине 110,5 m²).

Укупна предвиђена вредност радова у АП Војводини, према издатим дозвола, у 2023. години је 355.240 млн динара, што представља повећање од 31,5% у односу на 2022. годину. Предвиђена вредност радова новоградње у АП Војводини за 2023. годину износи 82% од укупно предвиђене вредности грађевинских радова у АП Војводини у истом периоду. Посматрано према управним окрузима АП Војводине, највећа грађевинска активност очекује се у Јужнобачком округу (30%), затим у Јужнобанатском (26%) и Сремском округу (24%).

Предвиђена вредност радова према издатим дозволама,
по окрузима АП Војводине (учешће у %)

Просечна цена станова новоградње по m² на територији Републике Србије је у периоду јануар - јун 2023. године износила 214.017 динара (у истом периоду 2022. године 200.989 динара), док је просечна површина продатих станова новоградње у Србији у истом периоду 55 m².

Према пројекцијама НБС, **очекује се позитиван допринос грађевинарства реалном расту БДП-а Републике Србије у 2024. години**, услед планиране реализације инфраструктурних пројеката у области саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре.

VI. ПРОМЕТ РОБЕ У ТРГОВИНИ НА МАЛО

Промет робе у трговини на мало у Републици Србији у 2023. години, у односу на 2022. годину, повећан је за 8,5% у текућим ценама, а, под утицајем инфлације, смањен за 1,9% у сталним ценама.

Промет робе у трговини на мало АП Војводине, у 2023. у односу на 2022, забележио је повећање од 10,3% у текућим ценама, а смањење од 0,5% у сталним ценама.

Само у децембру 2023. године, остварен је раст робног промета у трговини на мало АП Војводине од 12,8% у текућим ценама, односно од 6,9% у сталним ценама, у односу на децембар 2022. године.

У односу на просечан ниво промета робе у трговини на мало АП Војводине у 2022. години, у децембру 2023. године, промет је био већи за 27,5% у текућим ценама, односно 13,7% у сталним ценама.

На тржишту Републике Србије у 2023. години, у односу на 2022. годину, реално је смањен промет у свим робним групама - највише у промету хране, пића и дувана (-2,8% мг.), а најмање у промету непрехрамбених производа, осим моторних горива (-0,8% мг.), док је промет моторних горива реално био мањи за 2,2%.

У Србији су **услужни сектори**, збирно посматрано, до краја 2023. године на међугодишњем нивоу **наставили да убрзавају раст**, на шта упућују пре свега подаци из области трговине. Наставља се тренд раста промета у трговини на мало присутан већ десет година уназад, иако су, као последица инфлације, стопе раста у текућим ценама знатно више него у сталним ценама.

Уколико се упореди цела 2023. година са претходном 2022, реални промет робе у трговини на мало у Републици Србији номинално је повећан за 8,5%, док је услед нешто више инфлације у овом периоду реално смањен за 1,9% мг. У АП Војводини је промет робе у трговини на мало у 2023. години, у односу на 2022, повећан за 10,3% у текућим ценама, док је реално смањен за 0,5% у сталним ценама.

Реална вредност промета робе у трговини на мало у Србији је у децембру 2023. године **достигла највиши ниво** од кад се мери на исти начин. Вредност робног промета је у Србији **само у децембру 2023. године** била већа него у истом месецу претходне године за **9,8% у текућим ценама**. Инфлација је делом поништила то повећање те је **реални промет у децембру увећан за 3,6% у односу на децембар 2022. године**. Ипак, успоравање инфлације последњих месеци позитивно се одражава и на вредност реалног промета на мало, те је, **након стагнативних кретања у октобру, реални промет робе у трговини на мало у Србији ушао у позитивну зону** и током новембра и децембра забележио реални раст од по 3,6% мг.

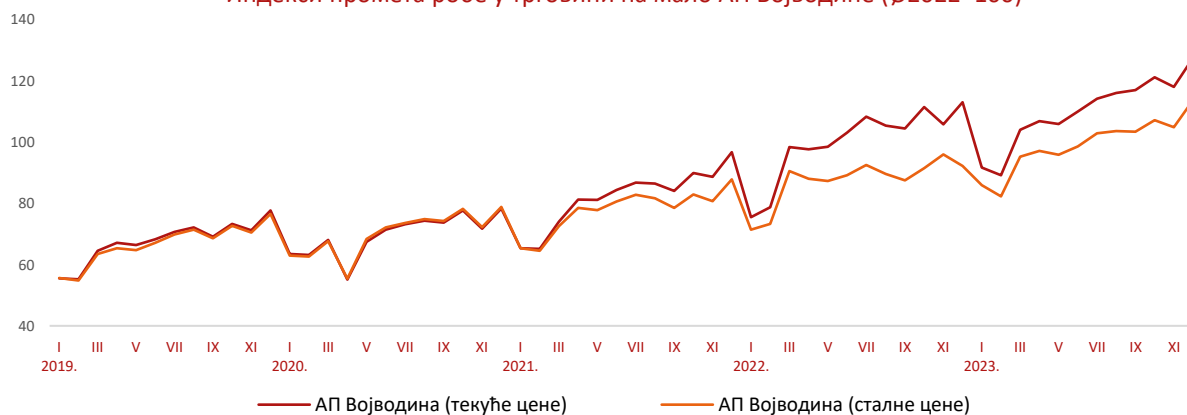
На нивоу Војводине се реални промет робе у трговини на мало у позитивну зону вратио нешто раније и од августа 2023. године почео да бележи позитивне међугодишње стопе раста, да би у **децембру 2023. у односу на децембар претходне године био већи за 12,8% у текућим ценама, односно 6,9% у сталним ценама.**

Промет робе у трговини на мало АП Војводине, међугодишњи индекси

	Дец. 2022.	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец. 2023.
Текуће цене	116,1	121,4	113,3	105,7	109,4	107,5	106,8	105,4	110,0	112,0	108,8	111,6	112,8
Сталне цене	98,3	103,1	96,3	90,2	94,9	94,8	96,2	96,6	100,6	102,6	101,4	105,7	106,9

Битна је чињеница да је, после низа од четрнаест узастопних месеци, у октобру, новембру и децембру 2023. вредност индекса реалног промета робе у трговини на мало у Републици Србији коначно премашила и просечну вредност реалног промета из претходне 2022. године. Наиме, **у односу на просечан промет робе у трговини на мало у 2022. години, у децембру 2023. је промет био већи - у Републици Србији за 11,8% у сталним ценама (25,5% у текућим ценама), а у АП Војводини за 13,7% у сталним ценама (за 27,5% у текућим ценама).**

Индекси промета робе у трговини на мало АП Војводине (Ø2022=100)

На месечном нивоу, у децембру 2023. је, у односу на новембар, промет робе у трговини на мало у Републици Србији повећан за 8,3% у сталним ценама (7,8% у текућим ценама), док је на нивоу АП Војводине био већи за 8,5% у сталним ценама (односно 8,0% у текућим ценама).

Ако се промет посматра по основним групама КД, у Србији је у 2023. години, у односу на претходну годину, **номинални пад вредности промета забележен само код промета моторних горива (-3,9%),** док је у сталним ценама **реално смањен промет у свим робним групама** - највише у промету хране, пића и дувана (-2,8% мг.), а најмање у промету непрехрамбених производа, осим моторних горива (-0,8% мг.), док је промет моторних горива реално био мањи за 2,2%. С друге стране, изоловано посматрано, **само у децембру 2023. године су све робне групе коначно достигле реалну прометовану вредност из децембра месеца 2022. године.**

Упркос успоравању инфлације, **поједине европске земље тренутно бележе знатно оштрије обрушавање стандарда грађана** мерено реалним прометом у трговини на мало. **Међугодишњи пад реалног промета** у трговини на мало је **у децембру у еврозони износио 0,8%** у односу на децембар 2022. године. При томе, у Словенији је реални промет у децембру био нижи за значајних 15%, у Естонији за 5,4%, за 3,4% у Белгији, за 2,8% и 1,7% у Аустрији и Немачкој.

VII. ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО

Укупан број долазака туриста у Војводину је у 2023. години повећан за око 3% у односу на 2022. Од укупног броја долазака, 49% су били домаћи, а 51% страни туристи. Број долазака домаћих туриста смањен је за 3% мг., док је број долазака страних туриста повећан за 8% мг.

Број регистрованих ноћења у Војводини је у 2023. години повећан за 0,3% међугодишње. Од укупног броја ноћења половину су остварили домаћи, а половину страни туристи. Број ноћења домаћих туриста смањен је за 4% мг., док је број ноћења страних туриста повећан за 5% мг.

Највећи број и долазака и ноћења туриста у Војводини у 2023. години регистрован је у Граду Новом Саду, и то за 7% долазака више, односно за 1% ноћења више у односу на 2022. годину.

Посматрано према земљи порекла страних туриста, Војводину су у највећем броју током 2023. године посетили туристи из Турске (5% укупних долазака), док је највише ноћења регистровано од стране туриста из Руске Федерације (8% укупних ноћења у 2023.).

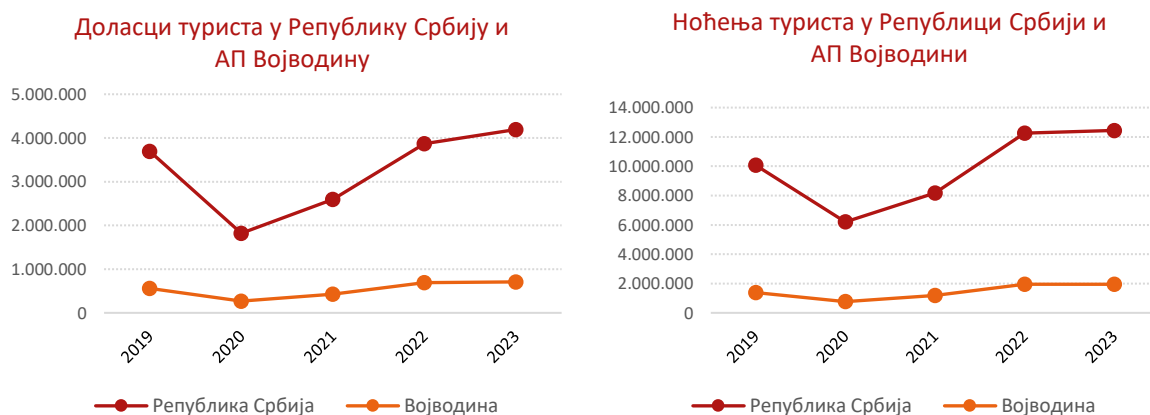
Укупан девизни прилив од туризма у Републици Србији је у 2023. години износио 2,6 млрд евра и већи је за 3,4% од девизног прилива оствареног у 2022. години.

Експанзија туризма у Републици Србији започета је 2015. године, пре свега подстицајним мерама домаћег туризма, али и порастом интересовања страних туриста у овом периоду. Тенденција раста туристичког промета достигла је максимум 2019. године, када је остварено рекордних 10 милиона ноћења у Србији, а девизни прилив од туризма износио 1,4 млрд евра. Даљи тренд раста прекинуло је ширење глобалне пандемије коронавируса почетком 2020. године, која је услед ограничавања кретања и затварања граница, дошло до контракције туристичке активности и пада броја ноћења. Од почетка 2021. године бележи се постепен опоравак туристичког сектора, којем су у великој мери допринели пре свега домаћи туристи, те раста броја ноћења у Србији на 8,2 милиона. Растући тренд је настављен и у 2022. години, која је премашила и рекордну 2019. годину по броју ноћења у Србији, са укупно забележених 12,2 милиона ноћења. Иако су домаћи туристи остварили доминантан број ноћења, туристичка кретања страних туриста у Србији су у 2022. забележила пораст од чак 85,5% у односу на 2021. 2023. година се може сматрати до сада најуспешнијом годином за туризам Србије.

Републику Србију је у 2023. години посетило око 4,2 милиона туриста, што је за 8% више у односу на 2022. годину, вођено растом долазака страних туриста (за 20% више у односу на 2022). Домаћи туристи су остварили 49% укупних долазака, док су 51% били доласци страних туриста. Евидентна је промена структуре долазака туриста, те чињеница да је број долазака страних гостију (2.134.305) премашио број долазака домаћих гостију (2.058.492), што представља један од најважнијих параметара развоја туристичког сектора. Укупан број долазака туриста у Војводину у 2023. години износио је 708 хиљада (49% су били доласци домаћих туриста, а 51% доласци страних туриста) и био је већи за 3% у односу на 2022. годину. Само у децембру 2023. године, Војводину је посетила 51 хиљада туриста, што је за 8% више у односу на децембар 2022. године.

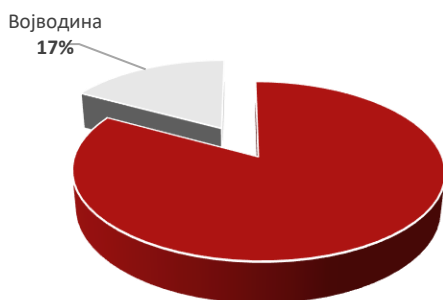
Укупан број регистрованих ноћења туриста у Републици Србији у 2023. години износио је 12,4 милиона, што је за 2% више у односу на 2022. годину. Од укупног броја регистрованих ноћења, 55% су била ноћења домаћих, док су 45% била ноћења страних туриста. Укупан број регистрованих ноћења туриста у Војводини у 2023. години износио је 1,9 милиона (50% су била ноћења домаћих туриста, а 50% страних туриста) и већи је за 0,3% у односу на регистрован број ноћења туриста у 2022. години. Само у децембру 2023. године, у Војводини је регистровано 135 хиљада ноћења туриста, као и у децембру 2022. године.

Војводина је у 2023. години учествовала са 17% у укупним доласцима туриста у Републику Србију, и то са 17% у доласцима домаћих, односно са 17% у доласцима страних туриста. Број долазака домаћих туриста у Војводини је у 2023. години био мањи за 2% у односу на 2022. годину, а страних туриста за 8% већи него 2022. године.

Доласци туриста у Србију, 2023.

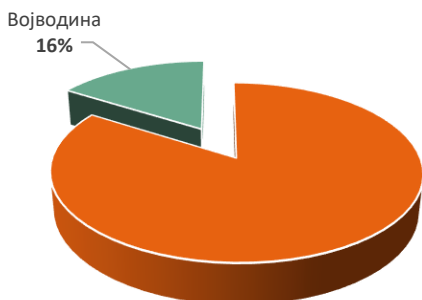

Доласци туриста у Војводину

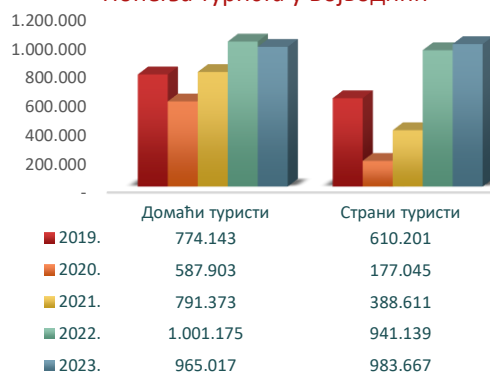

Остварени број ноћења туриста у Војводини у 2023. години чинио је **16% од укупног броја регистрованих ноћења туриста у Србији** у истом периоду, и то **14%** у ноћењима домаћих, односно **18%** у ноћењима страних туриста. **Број ноћења домаћих туриста у Војводини у 2023. години остварио је смањење од 4% мг.**, док је број ноћења **страних туриста повећан за 5% мг.**

Ноћења туриста у Србији, 2023.

Ноћења туриста у Војводини

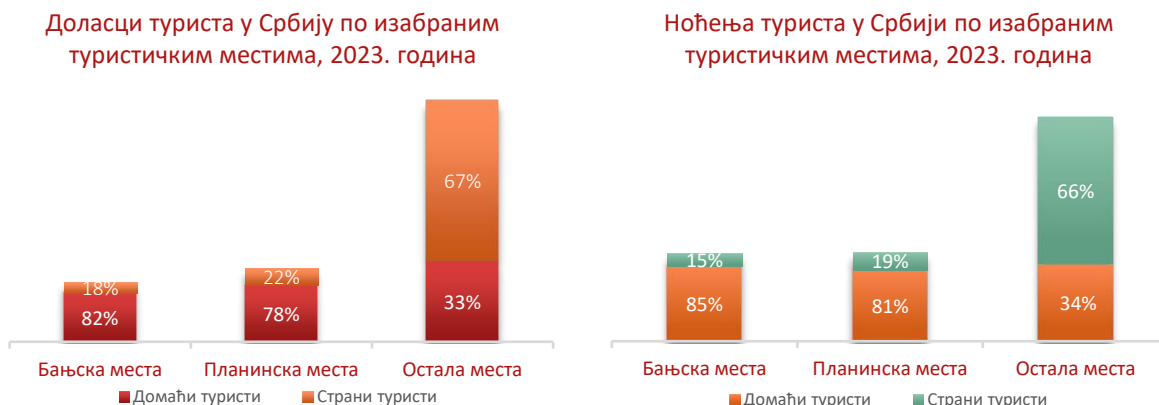
Најфреквентније посећивана туристичка места у Србији у 2023. години, изражено бројем ноћења туриста, била су **Остала туристичка места**, са 7,1 милиона ноћења (око **58% укупних ноћења**), што је **за 7% више** него у 2022. У ову категорију места спадају **Београд** (3,5 милиона ноћења), **Нови Сад** (568 хиљада ноћења), **Суботица** (351 хиљада), **Ниш** (335 хиљада), и остали већи градови Републике Србије. Већину посетилаца Београда чинили су страни туристи (86%), а слична ситуација је и у Новом Саду (72% су били страни туристи) и Суботици (58% посетилаца било је из иностранства).

Планински центри, друга по реду категорија места према броју туристичких ноћења у Србији, у 2023. години су остварили **2,8 милиона ноћења** (око **23% укупних ноћења**), што је **за 1% више** него у 2022. години. **Златибор** је привукао највећи број туриста (1,1 милион ноћења у 2023, што је **за 63% више** него 2022), који су у највећем броју били из Србије (77%). На **Копаонику** је остварено 590 хиљада ноћења у 2023. (за око 1% више мг.), од којих је такође већина била из Србије (77%). **Златибор и Копаоник су угостили око 60% укупног броја туриста** који су ноћили у планинским центрима Србије у 2023. години. **Значајан је пораст броја ноћења туриста забележен на планинама Дивчибаре и Гоч у 2023. години**, за 72% мг. и 68% мг., респективно.

У **Бањским местима Србије** остварено је такође око **2,8 милиона ноћења** у 2023. години (23% **укупних ноћења**), што је **за 8% мање** него 2022. године. Туристи су већином били из Србије (85%). Најпосећеније су биле **Врњачка бања** (687 хиљада ноћења) и **Сокобања** (са 656 хиљада ноћења), а следе **Бања Врдник** (220 хиљада) и **Луковска Бања** (189 хиљада).

Бањска и планинска места у Србији углавном посећују домаћи туристи, док у Осталим туристичким местима већину посетилаца чине страни туристи.

Посматрано по изабраним туристичким местима, мерено бројем долазака туриста, у Војводини је у 2023. години најпосећенији био Град Нови Сад, где је забележено 235 хиљада долазака туриста, за 7% више него у 2022. години, при чему су већину посетилаца чинили страни туристи (66%). Нови Сад се по броју долазака домаћих и страних туриста, у поређењу са осталим туристичким дестинацијама у Србији, налази на трећем месту, након Београда и Златибора.

Највише ноћења у Војводини у 2023. години регистровано је такође у Новом Саду, тј. 568 хиљада ноћења, за 1% више него 2022. године. Већину ноћења остварили су страни туристи (72%). У Новом Саду је само у децембру забележено 19 хиљада долазака туриста и 44 хиљаде регистрованих ноћења.

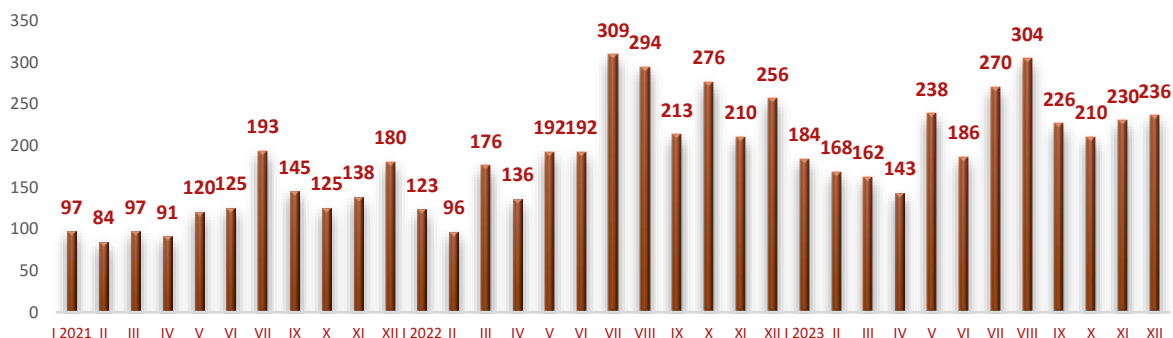
Посматрано према земљи порекла страних туриста, **Србију** су током 2023. године у највећем броју посетили туристи из **Турске** (око 202 хиљаде долазака, за 60% више него у 2022), а **мерено бројем регистрованих ноћења, најбројнији су били туристи из Руске Федерације** (око 666 хиљада ноћења, што је за 12% више у односу на 2022). **Из групе ваневропских земаља, у 2023, највећи број и долазака и ноћења у Србији остварили су туристи из Кине** (92 хиљаде долазака, што је за чак 183% више мг., односно 282 хиљаде ноћења, што је за 51% више у односу на 2022).

На нивоу **Војводине**, према земљи порекла страних туриста, **највећи број долазака у 2023. години остварили су туристи из Турске** (37 хиљада долазака, за 13% више мг.), а највећи број ноћења **туристи из Руске Федерације** (око 147 хиљада ноћења, за 39% више у односу на 2022).

Укупан девизни прилив од туризма у Републици Србији је у 2023. години износио 2,6 млрд евра и већи је за 85 млн евра или 3,4% у односу на девизни прилив у 2022. години.

Девизни прилив од туризма у Републици Србији по месецима (у млн евра)

Цене угоститељских услуга у Србији су у 2023. години у односу на 2022. у просеку порасле за 14%, а највећи раст су забележиле цене преноћишта (за 18% мг.). У Војводини су у 2023. години, у односу на 2022. годину, цене угоститељских услуга порасле у просеку за 15%. Највећи раст су у Војводини забележиле цене хране (17% мг.), следи раст цена безалкохолних и алкохолних пића (16% и 14% мг., респективно), док су цене преноћишта порасле за 4% мг.

	Република Србија			Војводина		
	XII 2023 / XI 2023	XII 2023 / XII 2022	Ø 2023 / Ø 2022	XII 2023 / XI 2023	XII 2023 / XII 2022	Ø 2023 / Ø 2022
УКУПНО	100,4	108,5	114,2	101,0	110,9	115,2
Храна	101,2	109,1	114,0	101,4	111,4	117,4
Алкохолна пића	101,3	108,6	111,1	101,0	112,9	114,0
Безалкохолна пића	101,0	110,2	113,3	100,2	111,8	115,9
Преноћишта	96,7	105,4	118,3	100,0	103,3	104,0

VIII. СПОЉНОТРГОВИНСКА РОБНА РАЗМЕНА

Спољнотрговинска робна размена Републике Србије је у 2023. години износила 65,5 млрд евра и у односу на 2022. годину била је мања за 1,7%.

Војводина је у 2023. години реализовала 33,3% укупне спољнотрговинске робне размене Србије у истом периоду. Укупна војвођанска размена је износила 21,8 млрд евра и за 2,9% је била мања од размене остварене 2022.

Извоз Војводине је износио 9,6 млрд евра (раст од 3,3% мг.), а увоз 12,2 млрд евра (пад од 7,2% мг.). Дефицит у размени је износио 2,6 млрд евра.

Прерађивачка индустрија је сектор са доминантним учешћем како у извозу (94%), тако и у увозу АП Војводине (57%) у 2023. години. У увозу се истиче и сектор Рударство, са учешћем од 25% у посматраном периоду.

Водећи извозни производ АП Војводине у 2023. су Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила (6% укупног извоза), а увозни Нафта и уља од битуменозних минерала, сирова (15% укупног увоза) и Гас природни у гасовитом стању (10%).

Најзначајнији спољнотрговински партнер АП Војводине у 2023. години је Немачка, како у извозу (21% укупног војвођанског извоза), тако и у увозу (15% укупног увоза).

VIII.1. Спољнотрговинска робна размена Републике Србије

Укупан обим спољнотрговинске робне размене Републике Србије је у 2023. години износио 65,5 млрд евра и, упркос расту извозне активности, био је за 1,7% мањи у односу на 2022. годину, као последица пада увоза, пре свега услед мањег увоза енергената и пада светских цена.

Србија је у 2022. години била забележила интензиван раст извоза робе од 26,3%, који је био вођен снажним растом извоза прерађивачке индустрије и рударства, а још значајнији раст је био забележен код извоза услуга, од 42,1% у односу на 2021, који је био вођен извозом туристичких и ИКТ услуга. Упркос смањеној екстерној тражњи и повећаној неизвесности, **робни извоз Републике Србије је показао отпорност и у 2023. години наставио да расте**, а као резултат активирања нових извозно оријентисаних капацитета услед високог прилива СДИ из претходног периода.

Укупан робни извоз Србије је у 2023. години износио 28,6 млрд евра и повећан је за 3,7% (1 млрд евра) у односу на 2022. годину, захваљујући расту извоза прерађивачке индустрије (извоз прерађивачке индустрије је повећан за 5,4%, односно 1,3 млрд евра у односу на 2022. годину). **Извоз услуга Републике Србије је у 2023. години повећан за 18,1% у односу на 2022. годину**, вођен растом извоза ИКТ, транспортних и пословних услуга.

Када је реч о увозу, Србија је током 2022. године била забележила раст робног увоза од 34,8% и увоза услуга од 37% у односу на 2021. годину. Највећи допринос расту робног увоза тада је био потекао од средстава за репродукцију (око 60%), од чега је трећина била последица увоза енергената, док је раст увоза услуга био вођен транспортним и туристичким услугама.

Укупан робни увоз Републике Србије је у 2023. години износио 36,9 млрд евра и за 5,5% је смањен у односу на 2022. годину (за 2,2 млрд евра), на шта су се највише одразили **мањи увоз енергената** (за 1,7 млрд евра), **уз смањење увозних цена**. С друге стране, **увоз услуга Републике Србије је повећан за око 15% у 2023. у односу на 2022. годину**.

Већи увоз од извоза у 2023. имплицирали су **дефицит Републике Србије у робној размени са иностранством, у вредности од 8,2 млрд евра**, који је за 3,2 млрд евра, тј. 27,9% мањи од дефицита забележеног у 2022. години, од чега се скоро 40% односи на дефицит у размени енергентима.

Међугодишњи раст извоза, уз смањење увоза, одразили су се на **повећање покривености робног увоза извозом у Републици Србији - приближно четири петине робног увоза Србије покривено је извозом (77,7%)**, док је 2022. године покривеност износила 70,8%.

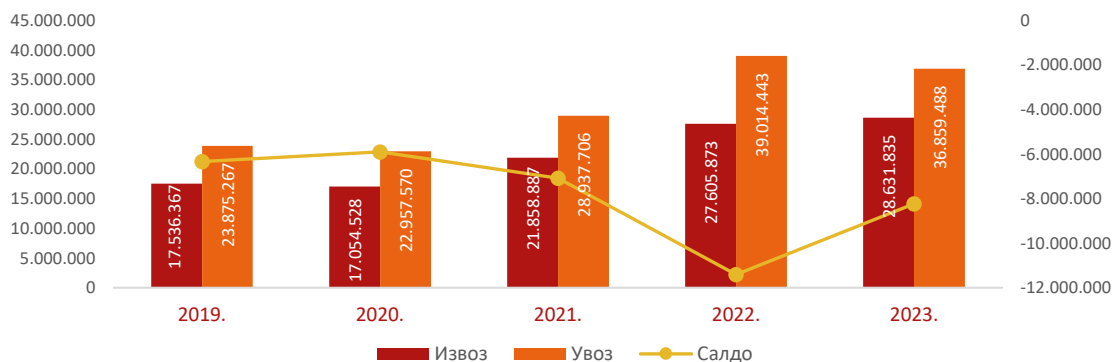
Спољнотрговинска робна размена Републике Србије

*у 000 евра

Година	Извоз	Индекс	Увоз	Индекс	Укупно	Индекс	Салдо	Индекс
2023.	28.631.835	103,7	36.859.488	94,5	65.491.323	98,3	-8.227.653	72,1
2022.	27.605.873	126,3	39.014.443	134,8	66.620.316	131,2	-11.408.571	161,2
2021.	21.858.887	128,2	28.937.706	126,0	50.796.593	127,0	-7.078.819	119,9
2020.	17.054.528	97,3	22.957.570	96,2	40.012.098	96,6	-5.903.042	93,1
2019.	17.536.367	107,7	23.875.267	108,9	41.411.634	108,4	-6.338.900	112,5

Спољнотрговинска робна размена Републике Србије (у хиљадама евра)

Посматрано по месецима, од почетка 2023. године, вредност укупне спољнотрговинске робне размене Републике Србије је, међугодишње посматрано, у децембру 2023. године смањена девети месец заредом, и то за 3,7%.

У децембру је, пети месец заредом, забележен међугодишњи пад вредности робног извоза Републике Србије, и то за 5,1%. Робни увоз Републике Србије међугодишње непрекидно опада од фебруара 2023. године (у децембру је опао за 2,7%). Због сезонског ефекта, децембар је месец када је покривеност увоза извозом устаљено нижа од остатка године – у децембру 2023. године је износила 67,1%.

Робна размена Републике Србије током 2023. године, међугодишњи индекси
(исти месец претходне године = 100)

	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец. 2023.
Извоз	121,1	114,9	112,4	105,6	100,9	103,3	100,6	98,4	94,3	98,1	99,0	94,9
Увоз	112,5	94,6	97,0	85,2	88,4	93,5	93,3	90,1	89,5	93,3	97,1	97,3
Укупна размена	116,0	102,4	103,3	93,3	93,4	97,6	96,4	93,6	91,6	95,3	97,9	96,3

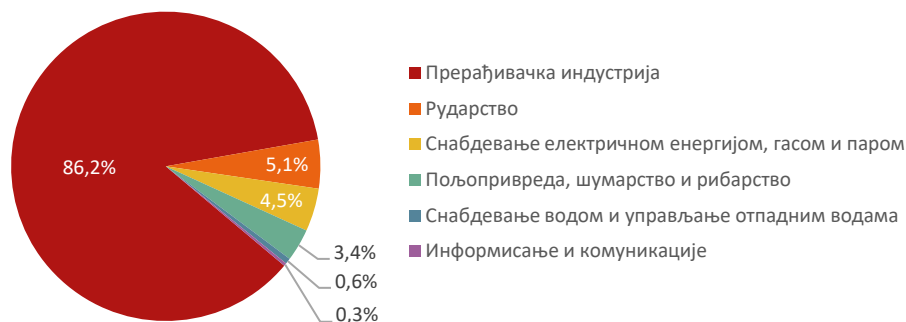
Већину робног извоза Републике Србије, посматрано по секторима делатности, чини извоз Прерађивачке индустрије (86% укупног извоза у 2023), која је уједно и носилац извозне активности Републике Србије. Прерађивачка индустрија Републике Србије је у 2023. години забележила повећање извоза од 5,4% у односу на 2022. годину и највише је допринела расту укупног извоза Републике Србије у истом периоду. Раст извоза је забележен у 16 од укупно 23 области Прерађивачке индустрије Републике Србије, а највећи раст је забележен у аутомобилској (21%), електричној (14%) и машинској индустрији (22%), док су позитивни доприноси забележени и код металске (20%) и дуванске индустрије (21%), и то захваљујући континуираном расту инвестиција у наведене области (на шта указује висок прилив СДИ у ове гране), као и расту извозних капацитета по том основу.

Сектор Рударства, са учешћем од 5% у укупном извозу Републике Србије, забележио је смањење извоза од 19,1% у 2023. у односу на 2022. годину, док је сектор Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром, који чинио 4% укупног извоза Републике Србије у 2023, такође допринео расту укупног извоза Србије у 2023, остваривши међугодишњи раст од 48,8%.

Сектор Пољопривреда, шумарство и рибарство (3% укупног републичког извоза у 2023) је, услед слабије пољопривредне сезоне у 2022. години, као и пада цена житарица и примарних пољопривредних производа, забележио међугодишње смањење извоза од 22,6%.

Извоз Републике Србије по секторима делатности, 2023. године

Посматрано по артиклима, током 2023. године из Републике Србије је највише извезено **Сетова проводника за паљење, осталих сетова за возила, и то за 16,3% више у поређењу са 2022. годином**. Извоз **Руде бакра и концентрата** налази се на другом месту али је забележио међугодишње **смањење од 19,3%**. У посматраном периоду, највеће повећање забележио је извоз Катода и секција катода, од рафинисаног бакра, и то за 216,2% мг.

Најзаступљенији производи у извозу Републике Србије, 2023.

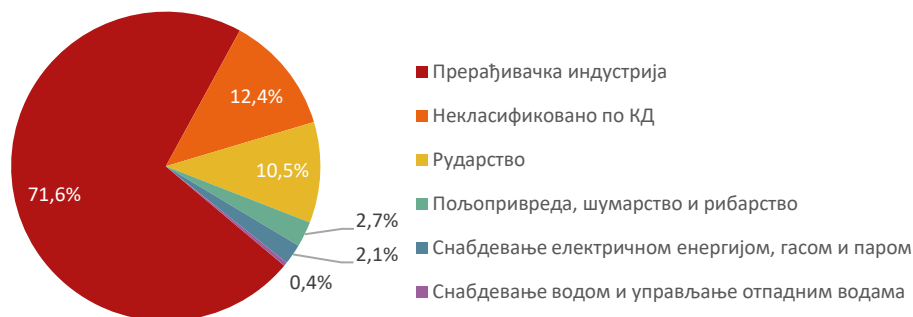
Назив производа	2021.		2022.		2023.		
	Учешће	Индекс 2021 2020	Учешће	Индекс 2022 2021	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2023 2022
УКУПНО	6.846 производа		7.107 производа		7.167 врста производа		
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	5%	118,8	5%	119,3	1.665.830	6%	116,3
Руде бакра и концентрати	3%	896,9	6%	229,5	1.355.723	5%	80,7
Електрична енергија	2%	355,1	3%	233,5	1.274.308	4%	148,8
Гуме спољне пнеуматске, нове за путничке аутомобиле	2%	122,0	2%	120,0	535.389	2%	84,6
Катодe и секције катода, од рафинисаног бакра	2%	131,0	1%	37,8	462.083	2%	316,2

У укупном увозу Републике Србије **доминантан је увоз такође Прерађивачке индустрије (72% у 2023)**, а који је у односу на 2022. годину **смањен за 4,7% и значајно допринео смањењу укупног увоза Републике Србије у 2023**. Прерађивачка индустрија Србије је у 2023. забележила међугодишње смањење вредности увоза **у 15 од укупно 23 области делатности**, а највећи допринос смањењу потекао је од **мањег увоза хемикалија и хемијских производа (-15,7% мг.)**, **основних метала (-14% мг.)** и **кокса и деривата нафте (-29,2% мг.)**.

Сектор Некласификовано по КД се налазио на другом месту и реализовао око **12% укупног увоза Републике Србије у 2023. години**, док је на трећем месту **увоз сектора Рударство (11% укупног увоза у 2023)**, који је, осим прерађивачке индустрије, такође допринео смањењу укупног увоза Републике Србије у 2023, остваривши **међугодишњи пад увоза од 12,4%**. Смањење увоза сектора Рударства је највећим делом проузроковано **смањењем увоза сирове нафте и природног гаса, од 19,9% мг.**, групе која је чинила 79% увоза целокупног сектора у 2023.

Увоз Републике Србије по секторима делатности, 2023. године

Посматрано по артиклима, Република Србија је током 2023. године, поред Неразврстане робе по ЦТ¹, највише увезла **Нафте и уља од битуменозних минерала, сирове** (5% укупног увоза) и **Гаса природни у гасовитом стању** (3% укупног увоза). Србија је у 2023. години увезла **нафте** у вредности од 1,8 млрд евра, што је за 17,7% мања вредност увоза него у 2022. години, док је количински увезено за 3,4% више нафте, те се може приметити да је дошло до **смањења увозне цене нафте**. Нафта се у 2023. у највећој мери увозила из Ирака (44%), Норвешке (19%) и Казахстана (18%). Када је реч о увозу **гаса**, у Републику Србију је током 2023. увезено гаса у вредности од 1,3 млрд евра, што је за 23% мања вредност увоза него у 2022. години, а количински је увезено за 13% мање. Гас у гасовитом стању се највише увозио из Руске Федерације (87%), док се гас у течном стању највише увозио из Катара (67%).

Најзаступљенији производи у увозу Републике Србије 2023.

Назив производа	2021.		2022.		2023.		
	Учешће	Индекс 2021 2020	Учешће	Индекс 2022 2021	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2023 2022
УКУПНО	8.138 производа		8.358 производа		8.424 врсте производа		
Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу	8%	117,4	8%	126,6	3.078.345	8%	103,1
Нафта и уља од битуменозних минерала, сирове	4%	155,4	6%	191,1	1.791.372	5%	82,3
Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони	3%	147,1	3%	147,0	1.475.677	4%	127,7
Гас природни у гасовитом стању	1%	104,3	4%	382,8	1.258.993	3%	77,0
Остали лекови, за малопродају	3%	94,3	3%	137,7	1.026.074	3%	94,8

Извоз Србије највише се ослања на тражњу Европске уније (ЕУ) и региона. Током 2023. године, **на тржиште ЕУ пласирано је 63% укупног извоза Републике Србије, док 15% на тржиште земаља ЦЕФТА.**

Србија је у 2023. години забележила **робни извоз у 192 различите земље. Најзначајније извозно тржиште је, традиционално, Немачка (15% укупног извоза у 2023).** Међугодишње, у оквиру групе од првих пет извозних земаља Републике Србије, извоз је у 2023. у односу на 2022. највише повећан у Румунију (за 19%) и Немачку (за 14%). Збирно посматрано, **извоз у првих пет земаља је међугодишње повећан укупно за 4,8%. Извоз у првих пет земаља чинио је 38% укупног извоза Републике Србије у 2023. години.**

¹ На основу Методологије статистике спољне трговине која врши обраду по општем систему трговине, појам Неразврстана роба по ЦТ обухвата следеће: војна роба, роба у складиштењу и роба у слободној зони за коју још није одређена царинска тарифа и делови за моторна возила и делови за авионе који се увозе или извозе уз основно средство.

Више од половине увоза потиче из земаља ЕУ (57%), следи увоз из земаља азијско/пацифичке економске зоне (АРЕС) и ЦЕФТЕ. Србија је у 2023. години забележила **робни извоз из 216 различитих земаља.**

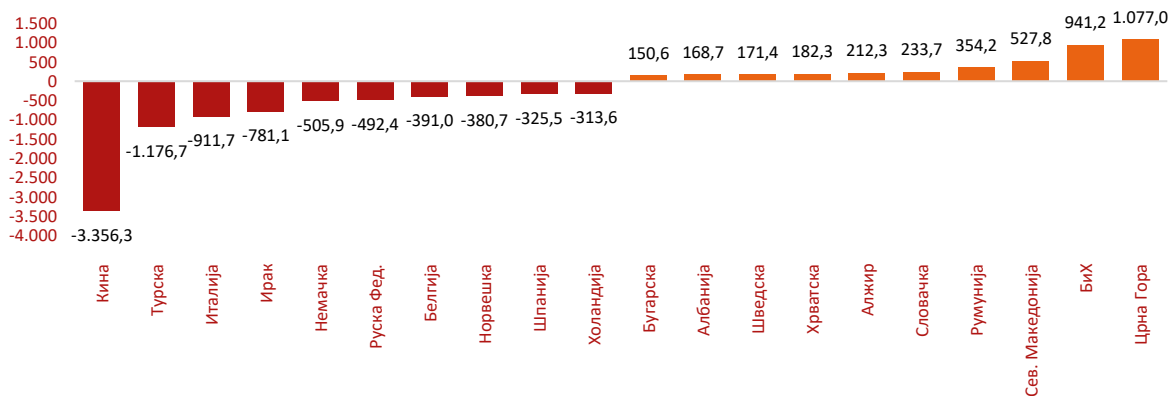
Земље из којих је Србија највише увозила у 2023. години су Немачка (13% укупног увоза) и Кина (12%). У поређењу са 2022. годином, вредност увоза из Немачке је прстигла вредност увоза из Кине, те је **Немачка поново постала земља из које се највише увози у Србију.** Највећи међугодишњи раст вредности увоза забележен је из Немачке (за 8,3%), док је највећи пад вредности увоза забележен из Руске Федерације (за 45,5% мг.). Збирно гледајући, **увоз из првих пет земаља је смањен за 8,3% у односу на 2022. годину. Увоз из првих пет земаља чинио је 42% укупног увоза Републике Србије у 2023. години.**

Првих пет земаља у извозу и увозу Републике Србије, 2023. године

Земља	Извоз (у 000 евра)	Учешће	Индекс	Земља	Увоз (у 000 евра)	Учешће	Индекс
Немачка	4.315.259	15%	114,0	Немачка	4.821.139	13%	108,3
БиХ	1.967.146	7%	95,5	Кина	4.502.242	12%	95,1
Италија	1.771.599	6%	88,9	Италија	2.683.250	7%	103,7
Мађарска	1.562.393	5%	104,0	Турска	1.731.237	5%	85,6
Румунија	1.444.558	5%	119,0	Руска Фед.	1.598.426	4%	54,5

Највећи спољнотрговински салдо у 2023. години, тј. суфицит у размени, Србија је остварила са **Црном Гором** (у вредности од 1,1 млрд евра), док је с друге стране, највећи негативан салдо, односно **дефицит у робној размени забележен са Кином** (-3,4 млрд евра).

Спољнотрговински биланс Републике Србије по земљама, 2023. (у млн евра)

Посматрано **према привредним субјектима,** у 2023. години се на месту највећег извозника нашао **Serbia Zijin Mining DOO, Serbia Zijin Bor Copper** и **HBIS GROUP Serbia Iron & Steel doo.** **Укупна вредност извоза петнаест највећих извозника Републике Србије у 2023. години, износила је 7,0 млрд евра** (што чини 24% укупног извоза Републике Србије у 2023).

Петнаест највећих извозника Републике Србије у 2023. години

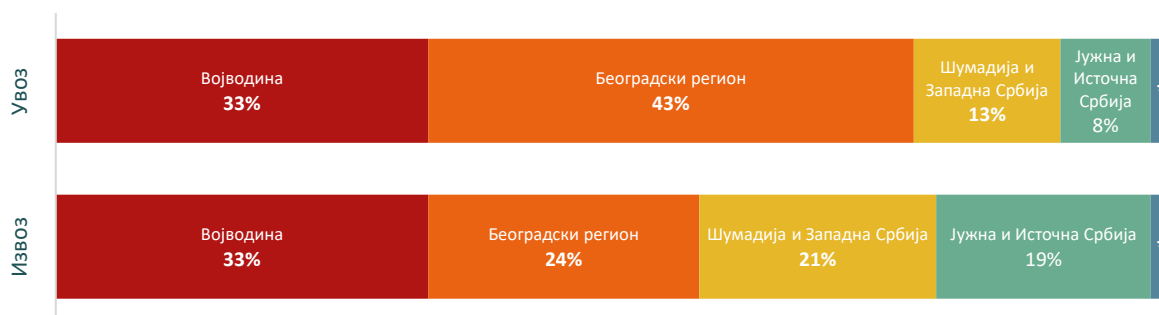
Назив извозника	Седиште	Вредност извоза (млн евра)
Serbia Zijin Mining D.O.O.	Брестовац	1.152,0
Serbia Zijin Bor Copper	Бор	746,3
HBIS GROUP Serbia Iron & Steel d.o.o.	Београд	549,1
ZF Serbia D.O.O.	Панчево	504,8
LEONI Wiring Systems Southeast d.o.o.	Прокупље	489,3

Tigar Tyres d.o.o.	Пирот	454,9
Društvo za trgovinu ROBERT BOSCH d.o.o.	Београд	453,1
Henkel Srbija	Београд	405,0
Yura Corporation d.o.o.	Рача	394,3
Naftna Industrija Srbije a.d.	Нови Сад	386,6
Hemofarm a.d.	Вршац	351,9
SCM POWER d.o.o.	Београд	298,3
Philip Morris Operations a.d.	Ниш	288,7
MINTH AUTOMOTIVE Europe d.o.o.	Лозница	277,9
GORENJE DOO	Ваљево	277,5

Посматрано по регионима, Војводина има највеће учешће у извозу Републике Србије (33% у 2023), док се по вредности оствареног увоза налази на другом месту (такође 33%), након Београдског региона (43%).

Извоз и увоз Републике Србије по регионима, 2023. године (учешће %)

*неразврстано по територији

VIII.2. Спољнотрговинска робна размена АП Војводине

Укупна спољнотрговинска робна размена АП Војводине у 2023. години износила је 21,8 млрд евра, што је за 2,9% мање од робне размене остварене 2022. године. Укупан робни извоз АП Војводине је у 2023. износио 9,6 млрд евра, што је за 3,3% више од вредности извоза 2022, док је увоз реализован у вредности од 12,2 млрд евра, што је за 7,2% мање у односу на 2022. годину.

Из спољнотрговинске робне размене АП Војводине је у 2023. години забележен дефицит у вредности од 2,6 млрд евра, који је за 1,3 млрд евра, тј. 32,2% мањи од дефицита забележеног 2022. године. Покривеност увоза извозом у спољнотрговинској робној размени АП Војводине је у 2023. износила 78,4% и, услед раста извоза уз истовремени пад увоза, већа је него 2022. године када је износила 70,4%.

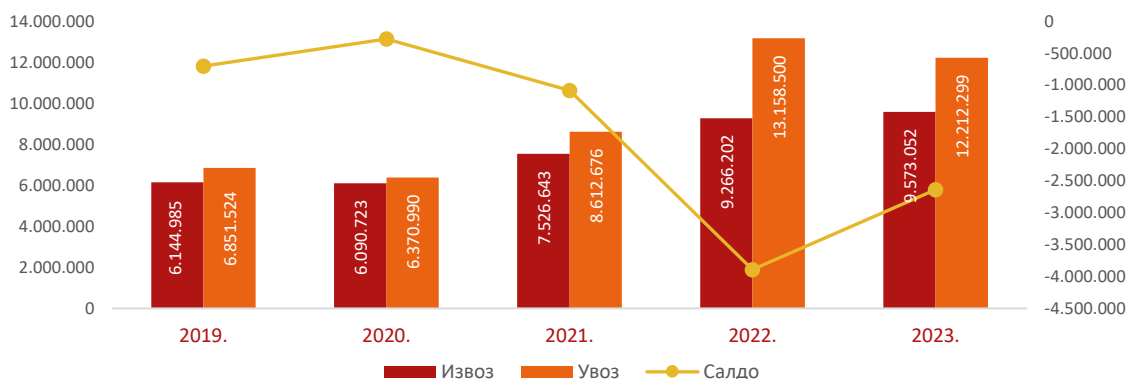
Спољнотрговинска робна размена АП Војводине

*у 000 евра

Година	Извоз	Индекс	Увоз	Индекс	Укупно	Индекс	Салдо	Индекс
2023.	9.573.052	103,3	12.212.299	92,8	21.785.350	97,1	-2.639.247	67,8
2022.	9.266.202	123,1	13.158.500	152,8	22.424.702	138,9	-3.892.297	358,4
2021.	7.526.643	123,6	8.612.676	135,2	16.139.319	129,5	-1.086.033	387,5
2020.	6.090.723	99,1	6.370.990	93,0	12.461.712	95,9	-280.267	39,7
2019.	6.144.985	108,7	6.851.524	106,2	12.996.509	107,4	-706.539	88,2

Спољнотрговинска робна размена АП Војводине (у хиљадама евра)

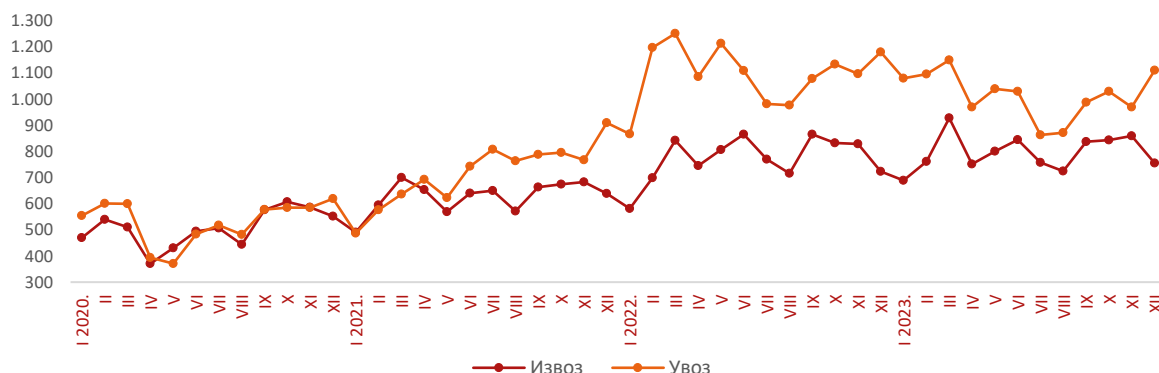
Посматрано по месецима, од почетка 2023. године, вредност укупне спољнотрговинске робне размене АП Војводине је, међугодишње посматрано, у децембру 2023. године смањена једанаести месец заредом, и то за 2,1%.

Од октобра месеца 2023. године, извоз АП Војводине поново бележи међугодишње стопе раста, те је у децембру укупан извоз АП Војводине био за 4,3% већи у односу на децембар 2022. године. С друге стране, робни увоз АП Војводине међугодишње непрекидно опада од фебруара 2023. године (у децембру је опао за 2,1% у односу на децембар 2022. године). Под утицајем сезонског ефекта, децембар је месец када је покривеност увоза извозом устаљено нижа од остатка године, како на републичком нивоу, тако и на нивоу Покрајине – у децембру 2023. године је покривеност увоза извозом у Војводини износила 68%.

Робна размена АП Војводине током 2023. године, међугодишњи индекси (исти месец претходне године = 100)

	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец. 2023.
Извоз	118,6	109,0	110,2	100,8	99,1	97,7	98,3	101,1	96,8	101,4	103,6	104,3
Увоз	124,6	91,5	91,9	89,3	85,7	92,8	87,8	89,3	91,6	90,9	88,4	94,1
Укупна размена	122,2	97,9	99,3	94,0	91,1	94,9	92,4	94,3	93,9	95,3	95,0	97,9

Кретање извоза и увоза АП Војводине по месецима (у млн евра)

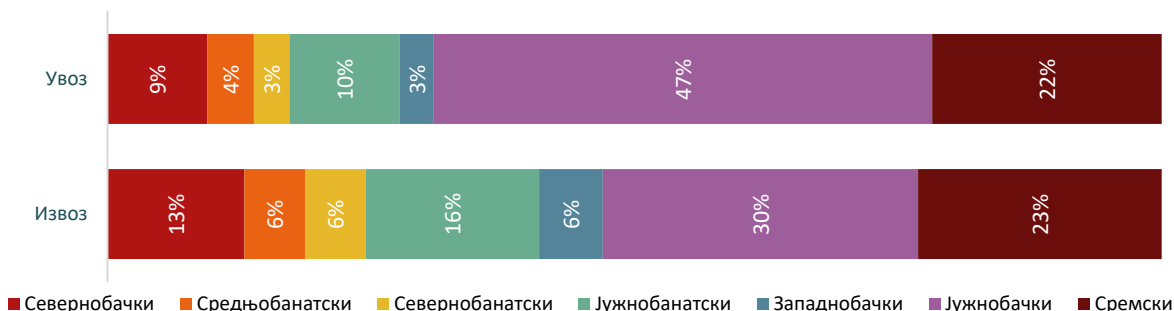

АП Војводина је у 2023. години реализовала 33,3% укупне спољнотрговинске робне размене Републике Србије у истом периоду, при чему је војвођански извоз чинио 33,4% републичког извоза, а увоз 33,1% укупног увоза Републике 2023. године.

Посматрано по управним окрузима, **доминантно учешће у спољнотрговинској робној размени АП Војводине у 2023. години имао је Јужнобачки округ** (реализовао је 30% укупног војвођанског извоза и скоро половину укупног увоза АП Војводине у 2023, тачније 47%). **На другом месту се налази Сремски округ**, који је реализовао 23% укупног војвођанског извоза, односно 22% укупног увоза АП Војводине у 2023. години.

Извоз и увоз АП Војводине по управним окрузима, 2023. године

Спољнотрговинска робна размена по економској намени Европске уније

Посматрано по економској намени ЕУ², из АП Војводине су се у 2023. години, традиционално, највише извозили **Интермедијарни производи (38% укупног извоза)**. На другом месту био је извоз Капиталних производа, са учешћем од 26%, а на трећем месту извоз Нетрајних производа за широку потрошњу, са учешћем од 21%. Преостале три групе имале су појединачно учешће мање од по 10% у укупном извозу АП Војводине у 2023. години. На раст укупног извоза АП Војводине у 2023, у односу на 2022. годину, утицао је **повећан извоз Капиталних производа (за 25%), Трајних производа за широку потрошњу (за 11,7%), Нетрајних производа за широку потрошњу (3,7%) и Интермедијарних производа (1,9%)**.

Извоз АП Војводине по економској намени ЕУ 2023.

Када је реч о увозу, у 2023. је у Војводини најзначајнији био увоз **Интермедијарних производа (31%) и Енергената (26%)**. На трећем месту је био увоз групе Некласификовано по намени ЕУ (учешће 18%), те увоз Капиталних производа (14%). Увоз Нетрајних производа за широку потрошњу чинио је 10%, а увоз Трајних производа за широку потрошњу 1% укупног увоза АП Војводине током 2023. **Највећи утицај на пад укупног робног увоза АП Војводине у 2023. години, у односу на 2022, имао је управо пад вредности увоза Енергије (-21,1%),** вођен нижим увозним ценама нафтних деривата и гаса. Војводина је током 2023. године реализовала **62% укупног увоза Енергената Републике Србије у истом периоду.**

Увоз АП Војводине по економској намени ЕУ 2023.

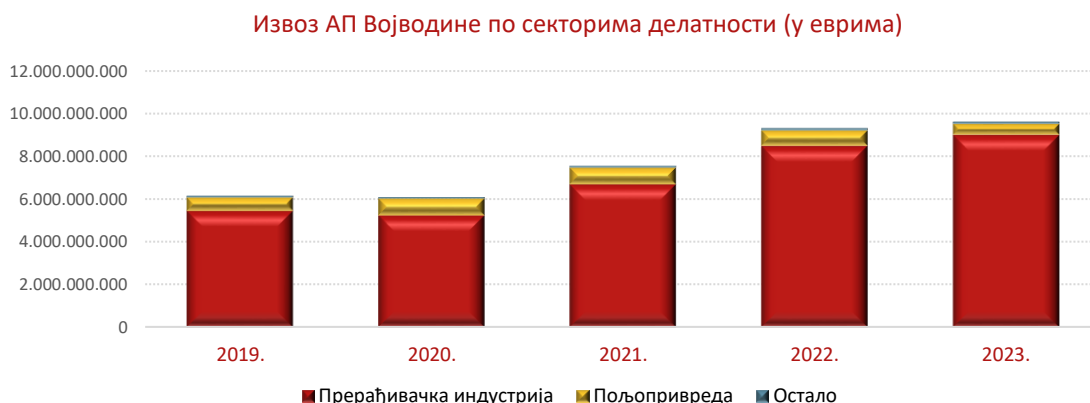

² Главне индустријске групације према економској намени: <https://www.stat.gov.rs/media/2635/indnamenaip2010.pdf>

Спољнотрговинска робна размена по Класификацији делатности (КД 2010)

Као доминантан сектор у извозу АП Војводине, **Прерађивачка индустрија (94% укупног извоза АП Војводине у 2023)** је утицала на раст укупног робног извоза Покрајине у последњих осам година, осим у 2020. години када је забележен благи пад, вођен управо смањењем извоза Прерађивачке индустрије, а услед пада екстерне тражње и поремећаја у глобалним ланцима снабдевања. Међутим, у 2021, 2022, као и 2023. години, приметан је **значајан и константан раст извоза Прерађивачке индустрије**, па тако и њен позитиван допринос укупном повећању извоза АП Војводине. С друге стране, **извоз Пољопривреде, шумарства и рибарства од 2020. године има опадајући тренд** и бележи смањење извоза, како вредносно тако и количински.

Извоз Прерађивачке индустрије АП Војводине је у 2023. години забележио **повећање од 6,2%** у односу на 2022. годину (око 520 млн евра). **Раст извоза је остварен у 15 од 23 области делатности**, а највећи допринос расту потекао је од **извоза моторних возила и приколица, непоменутих машина и опреме и електричне опреме**. Извоз **моторних возила и приколица** је забележио **раст од 29,1%**, са повећаним учешћем у укупном војвођанском извозу на 11% (са 9% у 2022). Извоз **непоменутих машина и опреме**, који је чинио 11% укупног војвођанског извоза, забележио је **раст од 18,6%** у односу на 2022, док је извоз **електричне опреме**, области са појединачно највећом вредношћу извоза у прерађивачкој индустрији АП Војводине у 2023. (1,4 млрд евра), остварио **раст од 12,7% мг.**, са повећаним учешћем у укупном војвођанском извозу на 16% (са 15% колико је износило у 2022. години).

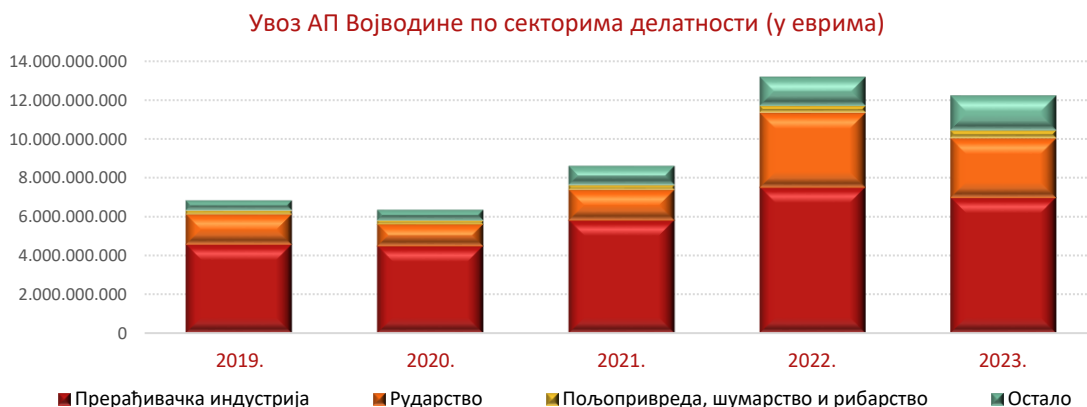
Пољопривреда, шумарство и рибарство је сектор делатности који се налазио на другом месту у извозу АП Војводине у 2023. години, а забележио је **међугодишње смањење вредности извоза од 29,3%**, пре свега услед смањене вредности извоза кукуруза за 50,9% (или за 232 хиљаде тона у односу на 2022). Пољопривреда, шумарство и рибарство је сектор који је смањио учешће у укупном војвођанском извозу, са 8% колико је износило у 2022. години, на **5% у 2023**. Остали сектори делатности имали су појединачно учешће мање од по 1% у укупном извозу Војводине.

Извоз АП Војводине по секторима делатности

Сектор КД	2023.		
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2023 2022
Прерађивачка индустрија	8.971.401	93,7%	106,2
Пољопривреда, шумарство и рибарство	513.574	5,3%	70,7
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	44.912	0,5%	110,7
Информисање и комуникације	37.156	0,4%	100,6
Рударство	5.629	0,1%	74,0

Након трогодишње путање раста, са значајним доприносом увоза Прерађивачке индустрије, али и сектора Рударство, у 2023. години је прекинут тренд раста увоза АП Војводине и остварен је пад у поређењу са 2022. годином.

На смањење укупног робног увоза АП Војводине у 2023. години, у односу на 2022, највише је утицало **смањење вредности увоза Прерађивачке индустрије** (за 7% мг.), која је чинила **57% укупног војвођанског увоза у 2023. години**, као и смањење вредности увоза сектора **Рударство** (за 20% мг.), који је чинио **25% укупног војвођанског увоза у 2023. години**.

У оквиру Прерађивачке индустрије АП Војводине смањење вредности увоза забележено је **у 15 од 23 области делатности**, при чему је **највећи допринос** паду потекао од смањења вредности увоза **хемикалија и хемијских производа**, од 24% мг. (са учешћем од 12% у укупном војвођанском увозу), затим смањења увоза **непоменутих машина и опреме**, од 12,4% мг. (учешће 13%) и смањења увоза **основних метала**, од 14,1% мг. (учешће 10%).

Рударство је у 2023. години забележило **смањење учешћа у укупном војвођанском увозу на 25%**, са 29% колико је износило у 2022. години. Пад увоза Рударства је највећим делом проузрокован **падом вредности увоза сирове нафте и природног гаса, за 20% у односу на 2022**, групе која чини 99% увоза целокупног Рударства у Војводини у 2023. Количински је увезено само за 3% мање у односу на 2022. годину, што указује на **пад увозне цене нафте и гаса** током године.

Сектор **Некласификовано по КД** је био на трећем месту у увозу АП Војводине у 2023. години, са учешћем од 14% и међугодишњим повећањем вредности увоза од 21,6%, док је на четвртном месту био увоз **Пољопривреде, шумарства и рибарства**, са учешћем од 3% и растом вредности увоза од 10,5% у односу на 2022. годину. У 2023. години, за разлику од 2022, **услед изостанка увоза електричне енергије, у Војводини није забележен увоз сектора Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром**, који је у 2022. години износио 9 млн евра.

Увоз АП Војводине по секторима делатности

Сектор КД	2023.		
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс $\frac{2023}{2022}$
Прерађивачка индустрија	6.954.995	57,0%	93,0
Рударство	3.085.274	25,3%	80,0
Некласификовано по КД	1.738.067	14,2%	121,6
Пољопривреда, шумарство и рибарство	383.730	3,1%	110,5
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	37.621	0,3%	174,0
Информисање и комуникације	12.557	0,1%	82,6

Посматрано по областима делатности, из Војводине су се у 2023. години највише извозиле управо области прерађивачке индустрије, и то **Производња електричне опреме** (15% укупног војвођанског извоза), **Производња прехранбених производа** (13%), **Производња непоменутих машина и опреме** и **Производња моторних возила и приколица** (по 10%). Ове четири области делатности реализовале су **скоро половину целокупног извоза АП Војводине у 2023. години (48%)**.

Извоз **електричне опреме**, области са појединачно највећом вредношћу извоза у Војводини у 2023. години (1,4 млрд евра), остварио је **повећање од 12,7%** у односу на 2022. годину; извоз **прехранбених производа** (1,2 млрд евра) је забележио незнатан **пад од 0,3%** у односу на 2022; извоз **непоменутих машина и опреме** (986 млн евра) **раст од 18,6%**; а извоз **моторних возила и приколица**, позициониран на четвртном месту у укупном извозу АП Војводине у 2023, **повећање од 29,1%** у односу на 2022. годину.

Извоз АП Војводине по областима делатности, 2023. године

У увозу АП Војводине је у 2023. години на првом месту био увоз области сектора Рударство, и то **Експлоатација сирове нафте и природног гаса (25%** укупног војвођанског увоза у 2023). Следи увоз области **Некласификовано по КД (14%)**, **Производња непоменутих машина и опреме (8%)** и **Производња хемикалија и хемијских производа (7%)**. Већ више од половине укупног увоза АП Војводине остварују наведене четири области делатности **(54% у 2023)**.

Увоз **сирове нафте и природног гаса**, области са појединачно највећом вредношћу увоза у Војводини у 2023. години (3 млрд евра), остварио је **пад од 20%** у односу на 2022. годину. Увоз области **Некласификовано по КД** је забележио **раст од 21,6%**; увоз **непоменутих машина и опреме** међугодишњи **пад од 12,4%**; увоз **хемикалија и хемијских производа** **пад од 24%** у односу на увоз 2022. године.

Увоз АП Војводине по областима делатности, 2023.

Ако се ниво посматрања сузи на извоз и увоз по артиклима, из АП Војводине је у 2023. години, као и на нивоу целе земље, највише извезено **Сетова проводника за паљење, осталих сетова за возила**, који су у 2023. извезени у вредности од **534 млн евра**, са учешћем од **6%** у укупном извозу АП Војводине, забележили су **повећање вредности извоза од 24,2% у односу на 2022.** Војвођански извоз Сетова проводника за паљење, осталих сетова за возила, чинио је **32% укупног републичког извоза овог артикла у 2023. години.**

Делови за електромоторе и електричне генераторе, као и електричне генераторске агрегате и ротационе конверторе, представљају други артикал у извозу АП Војводине током 2023. године, са учешћем од **4%** и међугодишњим повећањем вредности извоза од **18,9%** (Војводина је извезла **98% укупног републичког извоза овог артикла у 2023).**

У групи од десет водећих извозних производа АП Војводине, највеће међугодишње повећање извоза остварио је артикал **Турбокомпресори, једностепени, остали** (три пута већи извоз у односу на 2022), услед значајног повећања вредности извоза у Немачку. С друге стране, највеће смањење вредности извоза забележила су **Гасна уља, за остале сврхе, S=<0,001%, без биодизела** (-45,3% у односу на 2022), првенствено услед смањеног извоза у Босну и Херцеговину.

Војводина је током 2023. године реализовала **целокупан републички извоз Турбокомпресора, једностепених и Вучних мотора наизменичне струје, вишефазних, снаге >75Kw**, као и **готово целокупан републички извоз Циркулационих пумпи за грејне системе, Гасних уља без биодизела и Хране за псе и мачке.**

Из Војводине је током 2023. године извезено **5.076 различитих врста производа.**

Десет најзаступљенијих производа у извозу АП Војводине

Назив производа	2021.		2022.		2023.			Учешће у извозу РС датог артикла
	Учешће	Индекс $\frac{2021}{2020}$	Учешће	Индекс $\frac{2022}{2021}$	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс $\frac{2023}{2022}$	
УКУПНО	4.834 производа		4.969 производа		5.076 врста производа			
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	5%	85,6	5%	114,0	534.292	6%	124,2	32%
Делови за машине из тарифног броја 8501 и 8502 ³ , остало	3%	416,0	3%	143,6	349.381	4%	118,9	98%
Остали лекови, за малопродају	2%	92,0	2%	131,2	259.982	3%	125,7	80%
Храна за псе и мачке, скроб > 30%, млечни производи < 10%	1%	142,2	1%	114,6	180.135	2%	148,4	97%
Турбокомпресори, једноstepени, остали	0%	26.703,0	1%	607,9	168.689	2%	321,4	100%
Вучни мотори наизменичне струје, вишефазни, снаге > 75kW	0%	-	1%	3.233.498,6	152.732	2%	189,3	100%
Делови и прибор за моторна возила (8701-8705) ⁴ , остало	1%	122,9	1%	116,5	151.200	2%	122,7	48%
Циркулационе пумпе за грејне системе и слично	2%	97,4	2%	106,6	145.439	2%	83,2	98%
Издувни лонци и издувне цеви, остали, за моторна возила	0%	160,6	1%	2.379,9	136.854	1%	169,0	90%
Гасна уља, за остале сврхе, S=<0,001%, без биодизела	3%	209,7	3%	119,8	129.573	1%	54,7	98%

У Војводину је, посматрано по артиклима, током 2023. године највише увезено Нафте и уља од битуменозних минерала, сирове, у вредности од 1,8 млрд евра, са учешћем од 15% у укупном војвођанском увозу и смањењем вредности увоза за 17,7% у односу на 2022. годину. Уколико се посматра количински, увезено је за 3,4% више овог артикла, што указује на смањену увозну цену нафте у посматраном периоду.

На другом месту је у 2023. био увоз Гаса природног у гасовитом стању, увезеног у вредности од 1,3 млрд евра (10% укупног војвођанског увоза у 2023), који је у односу на 2022. смањен за 23,2% (вођено смањеним увозом из Мађарске).

Следи увоз Неразврстане робе по ЦТ - робе у слободној зони (10% укупног војвођанског увоза у 2023) и Неразврстане робе по ЦТ - робе на складиштењу (5%), који је међугодишње повећан за 40,2%, односно смањен за 5,2%, респективно.

Војводина је у 2023. години реализовала целокупан републички увоз сирове нафте и природног гаса.

У Војводину је током 2023. године увезено 6.754 различите врсте производа.

³ ЦТ 8501 - Електромотори и електрични генератори; ЦТ 8502 - Електрични генераторски агрегати и ротациони конвертори (претварачи).

⁴ ЦТ 8701 - Трактори (осим оних из тарифног броја 8709); ЦТ 8702 - Моторна возила за превоз десет или више особа, укључујући возача; ЦТ 8703 - Путнички аутомобили и друга моторна возила конструисана првенствено за превоз лица (осим оних из тарифног броја 8702), укључујући „караван“ и „комби“ возила и возила за трке; ЦТ 8704 - Моторна возила за превоз робе; ЦТ 8705 - Моторна возила за специјалне сврхе (нпр: возила за превлачење неисправних аутомобила, дизалична возила, ватрогасна возила, возила са уграђеном бетонском мешалицом, возила за чишћење путева, возила за прскање и посипање, возила - покретне радионице, покретне радиолошке јединице), осим оних конструисаних првенствено за превоз путника или робе.

Десет најзаступљенијих производа у увозу АП Војводине

Назив производа	2021.		2022.		2023.			Учешће у извозу РС датог артикла
	Учешће	Индекс 2021 2020	Учешће	Индекс 2022 2021	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2023 2022	
УКУПНО	6.556 производа		6.629 производа		6.754 врсте производа			
Нафта и уља од битуменозних минерала, сирова	13%	155,4	17%	191,1	1.791.372	15%	82,3	100%
Гас природни у гасовитом стању	5%	104,1	12%	385,5	1.255.604	10%	76,8	100%
Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони	6%	274,6	6%	168,1	1.183.648	10%	140,2	80%
Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу	5%	133,9	4%	132,9	554.418	5%	94,8	18%
Делови за машине из тарифног броја 8501 и 8502, остало	1%	210,5	1%	162,2	198.909	2%	114,5	63%
Жица од рафинисаног бакра, попречног пресека > 6mm	2%	182,7	2%	112,8	194.613	2%	87,8	84%
Производи остали, од пластичних маса, остало	1%	109,9	1%	111,3	83.591	1%	114,5	38%
Аутомобили, дизел, >1500-2500 cm ³ , употребљавани	1%	121,9	1%	125,0	72.639	1%	100,7	43%
Кутије, сандуци, гајбе и слични производи, остало	0%	267,0	0%	182,7	64.224	1%	128,9	62%
Делови изолациони, од пластичне масе	1%	103,2	0%	103,9	63.565	1%	114,1	56%

Спољнотрговинска робна размена по земљама

Извоз АП Војводине се, као и укупан републички извоз, у највећој мери ослања на тражњу ЕУ и региона. У 2023. години **на тржиште ЕУ пласирано је 71%** укупно војвођанског извоза, а **за 3,3% више** него 2022. године, док је **на тржиште ЦЕФТА⁵ пласирано 14%** извоза, а **за 5,7% мање** него 2022. године. Извоз АП Војводине у ЕУ се у највећој мери базира на извозу електричне опреме, моторних возила и приколица, непоменутих машина и опреме, као и извозу прехранбених производа, док се **у земље ЦЕФТА највише** извозе прехранбени производи и кокс и деривати нафте.

С друге стране, **нешто више од половине увоза АП Војводине потиче из земаља ЕУ (53% у 2023)**, који је међугодишње **смањен за 5,3%** (из ЕУ се највише увозе **прехранбени производи, машине и опрема, и електрична опрема**). На другом месту је увоз из земаља **АПЕС⁶**, одакле је Војводина реализовала **22%** свог увоза у 2023, затим увоз из земаља **CIS⁷** (14% увоза у 2023) и из земаља **OECD⁸** (10%).

Извоз АП Војводине
2023. године

	Учешће	Индекс
ЕУ:	71%	103,3
ЦЕФТА:	14%	94,3

Увоз АП Војводине
2023. године

	Учешће	Индекс
ЕУ:	53%	94,7
АПЕС:	22%	72,0
CIS:	14%	70,6
OECD:	10%	129,9

⁵ ЦЕФТА – Босна и Херцеговина, Северна Македонија, Црна Гора, Албанија, Молдавија и Србија.

⁶ АПЕС – Азиско пацифичко економско удружење.

⁷ CIS – Комонвелт независних држава.

⁸ OECD – Организација за економску сарадњу и развој.

Посматрано по земљама, **АП Војводина је у 2023. години забележила извоз у 154 различите земље**. Извоз у првих десет земаља чинио је **66% укупног извоза АП Војводине у 2023.** Главна **дестинација војвођанског извоза је у 2023,** као и на републичком нивоу, била **Немачка**, у коју је извезена роба у вредности од 2 млрд евра, тј. **21% укупног војвођанског извоза у 2023.** Значајан извоз је пласиран и у **Италију (9%), Босну и Херцеговину (8%) и Мађарску (7%).**

У односу на 2022. годину, **највеће повећање вредности извоза је забележено у Немачку**, за 415,2 млн евра или **26,6% у односу на 2022.** (вођено повећањем извоза електричне опреме). С друге стране, **највеће смањење вредности извоза је забележено у Румунију**, за 122,6 млн евра или **22,9% у односу на 2022.** (узроковано смањеном вредношћу извоза гасних уља и кукуруза).

Када је реч о увозу, **Војводина је у 2023. години забележила увоз из 177 различитих земаља**, при чему је увоз из првих десет земаља чинио 64% укупног војвођанског увоза у 2023. Највећи увоз је забележен **из Немачке (15%) и Руске Федерације (10%).**

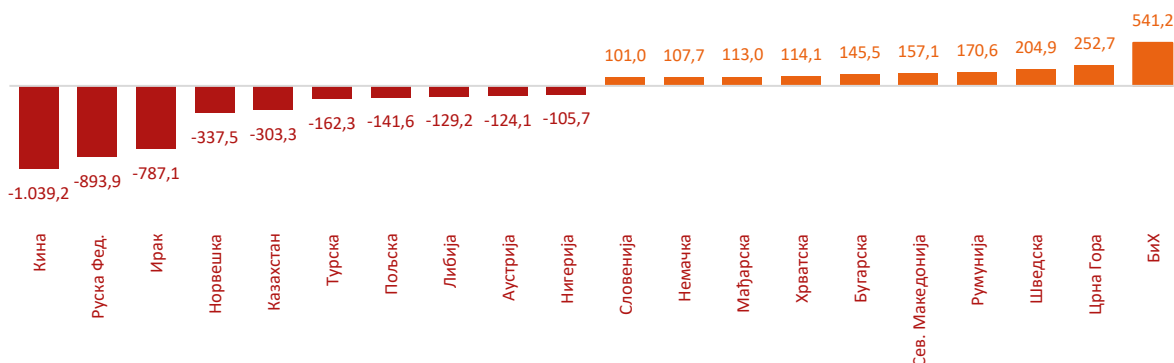
У односу на 2022, увоз АП Војводине је, у оквиру групе од водећих десет земаља у увозу, **највише повећан из Норвешке**, за 331 млн евра (услед увоза нафте, која се у 2022. није увозила из Норвешке), док је **значајно смањен увоз из Руске Федерације**, за 1,1 млрд евра или 45,5%, **услед смањене вредности увоза нафте** (у 2022. години из Русије је увезено нафте у вредности од 1 млрд евра, а у 2023. за свега 203 хиљаде евра). Такође, **значајније је смањен и увоз из Мађарске**, за 479 млн евра или 45% мг., **услед смањеног увоза гаса.**

Првих десет земаља у извозу и увозу АП Војводине, 2023. године

Земља	Извоз (у 000 евра)	Учешће	Индекс	Земља	Увоз (у 000 евра)	Учешће	Индекс
Немачка	1.977.471	21%	126,6	Немачка	1.869.811	15%	106,4
Италија	822.082	9%	91,6	Руска Фед.	1.274.470	10%	54,5
БиХ	777.629	8%	87,5	Кина	1.069.566	9%	98,9
Мађарска	697.303	7%	96,4	Италија	887.028	7%	103,0
Румунија	411.539	4%	77,1	Ирак	790.203	6%	68,9
Руска Фед.	380.580	4%	92,0	Мађарска	584.286	5%	55,0
Хрватска	348.245	4%	87,8	Турска	361.685	3%	80,2
Чешка	340.572	4%	116,6	Аустрија	357.306	3%	106,0
Словенија	312.702	3%	100,6	Норвешка	343.956	3%	2.700,5
Црна Гора	274.096	3%	112,9	Пољска	332.796	3%	103,7

Највећи суфицит у размени, Војводина је у 2023. остварила **са Босном и Херцеговином** (541,2 млн евра). У Босну и Херцеговину је највише извезено кокса и деривата нафте (25%) и прехранбених производа (18%). С друге стране, **највећи дефицит у размени Војводина је забележила у трговини са Кином** (-1 млрд евра), што је, поред увоза некласификованих производа, резултат и високе вредности увоза машина и опреме (14%).

Спољнотрговински биланс АП Војводине по земљама, 2023. године (у млн евра)

Ако се посматра укупна робна размена, **најзначајнији спољнотрговински партнери АП Војводине у 2023. години биле су Немачка, Италија и Руска Федерација.**

У размени са **Немачком**, из Војводине се највише **извози електрична опрема** (делови за машине и вучни мотори) и **друге машине и опрема** (турбокомпресори), док је **увоз из Немачке** већином заснован на увозу **неразврстане робе по ЦТ и основних метала** (жице од рафинисаног бакра).

У размени са **Италијом**, из Војводине се највише **извози пшеница**, а у **увозу** је најзаступљенија **неразврстана роба по ЦТ**. На трећем месту је размена са **Руском Федерацијом**, која је већинским делом заснована на увозу, и то **увозу гаса**.

У групи од првих десет спољнотрговинских партнера АП Војводине налазе се и две земље **искључиво због увоза** из тих земаља, док је извоз незнатан, а то су **Кина и Ирак** (у Војводину се из Кине највише увози неразврстана роба по ЦТ, док се стопостотни увоз из Ирака састоји од увоза сирове нафте и уља од битуменозних минерала).

Првих десет спољнотрговинских партнера АП Војводине и најзаступљенији извозни/увозни производи у 2023. години

Извозни производ	Учешће	ЗЕМЉА	Учешће	Увозни производ
1.977,5 млн евра		Немачка 18% 	1.869,8 млн евра	
Делови за машине из тр. бр. 8501 и 8502, остало	16,3%		25,0%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Вучни мотори наизменичне струје, вишефазни, снаге>75kW	7,7%		9,7%	Жица од рафинисаног бакра, попречног пресека>6mm
Турбокомпресори, једноstepени, остали	7,1%		3,1%	Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу
822,1 млн евра		Италија 8% 	887,0 млн евра	
Лице и делови лица, осим уметака за ојачање, од коже	6,5%		6,4%	Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу
Остала пшеница и наполица, остало	6,3%		6,3%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Поткошуље и мајице, од вуне, длаке, синтетике, плетене	4,0%		3,2%	Производи остали, од пластичних маса, остало
380,6 млн евра		Руска Фед. 8% 	1.274,5 млн евра	
Храна за псе и мачке, скроб >30%, млечни производи =<10%	16,4%		86,3%	Гас природни у гасовитом стању
Остале хула-хоп чарапе, самодржеће, синтетика, <67 децитекса	9,3%		4,5%	Минерална или хемијска ђубрива, садрже N, P, и K (N>10%)
Остали лекови, за малопродају	8,9%		2,5%	Уреа са садржајем више од 45% по тежини азота
697,3 млн евра		Мађарска 6% 	584,3 млн евра	
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	28,8%		26,7%	Гас природни у гасовитом стању
Циркулационе пумпе за грејне системе и слично	5,3%		12,3%	Неразврстана роба по СТ-роба у слободној зони
Делови осталих гасних турбина	5,1%		4,4%	Остали проводници, напон =<1000V, са конекторима, остали
30,3 млн евра		Кина 5% 	1.069,6 млн евра	
Прекидачи дугмасти притисни, за напон до 60V	11,2%		23,1%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Циркулационе пумпе за грејне системе и слично	10,2%		13,0%	Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу
Листови за фурнирање, остало дрво, остало, дебелина>1mm	7,4%		2,9%	Машине за обраду гуме или пластичне масе, остале
777,6 млн евра		БиХ 5% 	236,4 млн евра	
Гасна уља, за остале сврхе, S=<0,001%, без биодизела	14,0%		7,6%	Остали лекови, у одмереним дозама
Моторни бензин, Pb=<0,013g/l, RON>=95<98, без биодизела	7,3%		7,4%	Кутије, сандуци, гајбе и слични производи, остало
Кукуруз, остали	4,2%		7,0%	Челик бетонски, ТВ, ребрасти, у шипкама
3,1 млн евра		Ирак 4% 	790,2 млн евра	
Кукуруз шећерац, смрзнати	21,2%		100%	Нафта и уља од битуменозних минерала, сирови
Покривачи подова, подлога премазана поливинилхлоридом	16,3%			
Лекови са кортикостероидним хормонима, за малопродају	12,0%			

340,6 млн евра		Чешка 3% 	318,0 млн евра	
Делови за седишта, од осталих материјала, остали	29,2%		18,5%	Инвертори, снаге преко 7,5 kVA, остали
Аутоматски прекидачи струјних кола, =<1000V, јачина =<63A	23,2%		13,7%	Делови за машине из тр. бр. 8501 и 8502, остало
Црева вештачка, од очврснутих беланчевина	11,2%		11,6%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
411,5 млн евра		Румунија 3% 	240,9 млн евра	
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	18,2%		11,5%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Кукуруз, остали	13,5%		7,5%	Остали проводници, остали, за напон до 80V
Остала пшеница и наполица, остало	6,2%		7,2%	Отпаци и остаци, остали, од гвожђа, челика, остали
233,2 млн евра		Аустрија 3% 	357,3 млн евра	
Остали производи, од стакла, остали	14,9%		29,8%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Делови за производе из тарифног броја 8414 ⁹	12,7%		5,0%	Делови изолациони, од пластичне масе
Делови и прибор за моторна возила (8701-8705), остало	6,3%		4,8%	Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу

VIII.3. Аграрна спољнотрговинска робна размена

Аграрна спољнотрговинска робна размена Републике Србије

Спољнотрговинска размена аграрних производа Републике Србије је у 2023. години износила је **8,1 млрд евра** и на непромењеном је нивоу као и у 2022. години.

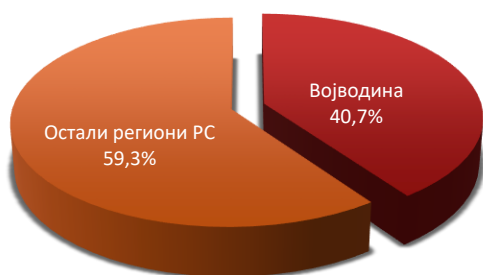
Извоз аграра Србије је у 2023. години износио **4,7 млрд евра** (за 2,9% мање него 2022), док је вредност увоза била **3,4 млрд евра** (за 5,1% више у односу на 2022).

Србија је у 2023. години забележила **суфицит у спољнотрговинској размени аграрних производа**, у износу од **1,3 млрд евра**, што је за **19,7% мање** од суфицита забележеног у 2022. години.

Посматрано по регионима, у Војводини је реализовано **40,7%** (1,9 млрд евра) од укупног аграрног извоза Републике Србије, односно **35,6%** (1,2 млрд евра) укупног аграрног увоза Републике Србије у 2023. години.

Учешће аграра Војводине у спољнотрговинској размени аграра Републике Србије, 2023. године

Извоз аграра 2023.

Увоз аграра 2023.

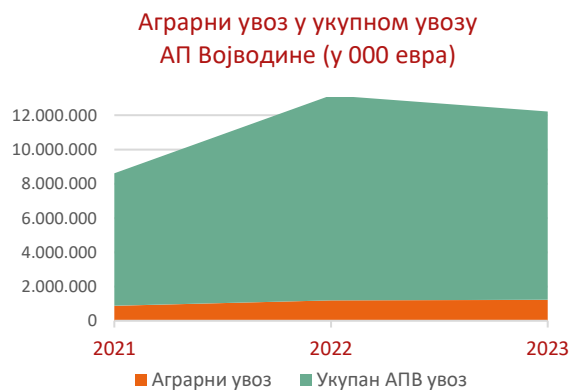
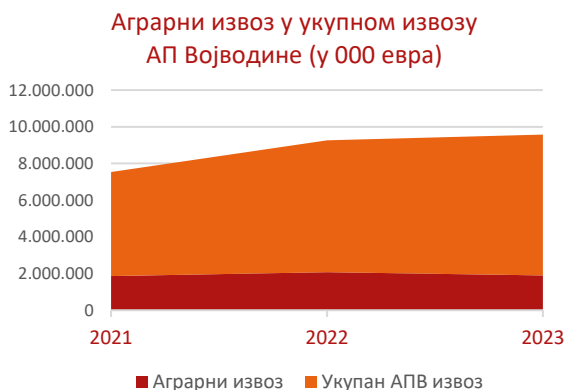
⁹ ЦТ 8414 - Ваздушне или вакуум пумпе, ваздушни или гасни компресори и вентилатори; Вентилационе или рециркулационе напе (аспиратори) са уграђеним вентилатором, укључујући оне опремљене филтерима; Гасно-непропусни ормари за биолошку сигурност опремљени или неопремљени филтерима.

Аграрна спољнотрговинска робна размена АП Војводине

Спољнотрговинска размена аграрног сектора АП Војводине значајно учествује у укупној спољнотрговинској размени АП Војводине и већ дужи низ година остварује позитиван спољнотрговински биланс.

У 2023. години учешће аграрних производа у укупном војвођанском извозу износило је 19,9%, док је у укупном војвођанском увозу заступљеност аграра била 10%. Покривеност увоза извозом аграрних производа у Војводини је и даље висока и износи 156,5%, али је, због повећања увоза уз истовремени пад извоза, нижа за 18,2% него 2022. године.

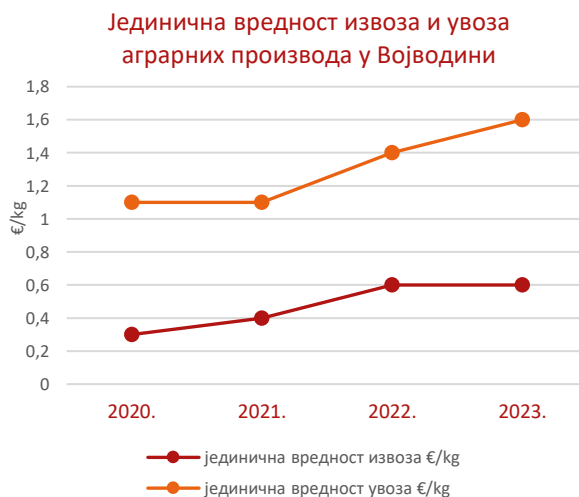
Укупна размена аграрних производа у Војводини је у 2023. години остварена у вредности од 3,1 млрд евра, што је за 4,2% мање од остварене размене у 2022. годин. Међугодишње, извоз је мањи за 8,1%, а увоз је повећан за 2,9%.

Спољнотрговинска робна размена аграра АП Војводине (по КД)

Период	Извоз	Индекс	Увоз	Индекс	Укупно	Индекс	Салдо	Индекс
2023.	1.905.813	91,9	1.217.653	102,9	3.123.465	95,8	688.160	77,2
2022.	2.074.868	111,4	1.183.865	134,9	3.258.733	118,9	891.003	90,4
2021.	1.862.627	112,3	877.342	121,6	2.739.969	115,1	985.285	105,1
2020.	1.658.867	113,6	721.703	116,8	2.380.570	114,5	937.165	111,2
2019.	1.460.680	117,2	617.907	119,8	2.278.587	118,0	842.773	115,3

Јединична вредност извоза у Војводини је у 2023. години износила 0,6 €/kg, а јединична вредност увоза 1,6 €/kg. Ниже јединичне вредности извоза у поређењу са вредношћу увоза су показатељ **неповољне структуре извоза аграрних производа АП Војводине**, у којој доминирају производи који имају нижу цену (и нижи степен прераде).

У 2023. години је, због мање извезених количина аграрних производа, вредност извоза мања у поређењу са 2022. годином. Када је реч о увозу, евидентан је раст и количине и јединичне увозне цене у 2023. години, што за последицу има раст вредности увоза.

Посматрано према областима делатности, у 2023. години, **извоз прехранбених производа у укупном извозу аграра Војводине је на првом месту**, са вредношћу извоза од 1,2 млрд евра, што је на приближно истом нивоу као и 2022. године. **На другом месту је извоз пољопривредне производње**, са међугодишњим **смањењем вредности извоза за 29%** у односу на 2022, првенствено због мањег извоза кукуруза и пшенице.

У укупном увозу аграрних производа АП Војводине највеће учешће заузимају такође прехранбени производи, али **највеће међугодишње повећање вредности увоза је забележила пољопривредна производња**, од 10,9%, првенствено због већег увоза семенског кукуруза, парадајза и свиња живе масе до 50 kg.

Спољнотрговинска размена аграра АП Војводине, у 2023. години (по областима КД)

Област КД	Извоз			Увоз			Салдо
	Вредност (у 000 евра)	Индекс 2023 2022	Учешће (%)	Вредност (у 000 евра)	Индекс 2023 2022	Учешће (%)	Вредност (у 000 евра)
Производња прехранбених производа	1.227.248	99,7	64,4%	760.355	102,0	62,4%	466.893
Пољопривредна производња, лов и услугне делатности	511.078	71,0	26,8%	376.131	110,9	30,9%	134.946
Производња пића	138.595	136,8	7,3%	33.192	94,6	2,7%	105.403
Производња дуванских производа	26.396	167,1	1,4%	40.376	72,2	3,3%	-13.980
Шумарство и сеча дрвећа	2.064	39,7	0,1%	3.104	71,6	0,3%	-1.040
Рибарство и аквакултуре	432	53,7	0,0%	4.495	110,9	0,4%	-4.063
Укупно	1.905.813	91,9	100,0%	1.217.653	102,9	100,0%	688.160

Водећи извозни производ аграра АП Војводине у 2023. години је **Храна за псе и мачке, скроб>30%, млечни производи=<10%**, који последњих десет година бележи константан раст (у 2014. години вредност извоза је била 12 млн евра). Треба напоменути да се храна за псе и мачке налази на четвртом месту у укупном извозу АП Војводине у 2023. години. Значајно повећање извоза у 2023. години забележено је и код артикла **Семе уљане репице, остало**, како вредносно (2,7 пута мг.), тако и количински (4 пута мг.), иако је цена била нижа за 33,4% у поређењу са просечном извозном ценом у 2022. години. Извезене су значајно веће количине **Брашна од обичне пшенице и пира** (за 40,5% мг.), али због мање просечне извозне цене, вредност извоза је већа свега 6,9%. **Безалкохолног пива** је извезено у вредности од 3,8 млн евра, док је у 2022. години извоз износио 22,5 хиљада евра. У 2023. години евидентан је **раст вредности и количине извоза остале тестенине, семена сунцокрета за сетву и лешника** у односу на 2022. годину.

Из АП Војводине је у 2023. години извезено **697 хиљада тона Кукуруза, осталог**, што је за **25% мање у односу на 2022**, док је вредносно извоз мањи за 133,1 млн евра (50,9% мг.). И поред знатно мањег извоза, кукуруз се у 2023. години нашао на 11. месту у укупном робном извозу из АП Војводине. Мање количине и вредност извоза забележени су код артикла **Остала пшеница и наполица, остало**, превенствено због мањег извоза у Румунију и Италију, али је у укупном извозу из АП Војводине заузела 14. место. Забележен је и пад извоза **Шећера белог, у чврстом стању**, и количински и вредносно, иако је просечна извозна цена порасла за око 20% у односу на 2022. годину. **Главна дестинација извоза шећера из АП Војводине у последњих пет година је Бугарска**, где је у 2023. години извезено 36.631 тона шећера мање, а остварена вредност извоза је мања за 25,3 млн евра у односу на 2022. годину. Међугодишње посматрано, извезене су и **мање количине јечма осим за сетву, тестенине некуване без јаја, брашна и гриза од соје и грашка смрзнутог**, и то за 18,3%, 34%, 28,8% и 44%, респективно.

Десет најзаступљенијих производа у аграрном извозу АП Војводине, 2023. година

Назив производа	Вредност (000 евра)	Индекс 2023 2022	Учешће	Тежина (t)	Индекс 2023 2022
Храна за псе и мачке, скроб>30%, млечни производи=<10%	180.135	148,4	9,5%	55.543	122,3
Кукуруз, остали	128.354	49,1	6,7%	696.994	75,0
Остала пшеница и наполица, остало	110.586	63,4	5,8%	489.658	87,0
Уље од сунцокрета, шафранике, остало, за остале сврхе	64.690	72,1	3,4%	56.797	107,4
Уље сојино, сирово, укључујући дегумирано, остало	55.348	79,3	2,9%	54.218	118,3
Сладолед, не садржи или садржи млечне масноће<3%	51.916	113,3	2,7%	17.848	87,3
Кукуруз, семенски, обични хибриди	50.286	124,2	2,6%	12.558	93,8
Шећер бели, у чврстом стању	47.681	64,1	2,5%	56.022	52,8
Уље од сунцокрета, сирово, за остале сврхе	46.311	97,8	2,4%	52.364	145,2
Концентрати беланчевина без млечних масноћа и слично	44.986	88,2	2,4%	23.833	81,7

Највећа вредност увоза у Војводини је у 2023. години остварена увозом семенског кукуруза.

Иако је увоз семенског кукуруза завршен у априлу, он се у 2023. години нашао на трећем месту по вредности увоза аграрних производа, а на 13. месту у укупном робном увозу АП Војводине. Такође треба напоменути да је из АП Војводине у 2023. извезена већа количина него што је увезена, али због веће просечне увозне цене, салдо семенског кукуруза је негативан за 4,4 млн евра. **АП Војводина је у последње две године од извозника соје постала увозник**, што због мањег рода, што због нижег квалитета из претходне сушне године и логистичких проблема, а како би се компензовала недостајућа количина. У 2023. години извезено је свега 3.222 тоне соје, а увезено 81.742 тоне. Од укупне количине увезене соје, **75,6% је увоз из Хрватске**. У 2023. године увезено је 1.827 тона **свиње живе масе до 50 kg**, што је мање за 16,2% мг., али је због раста цена (61,5%) остварена вредност увоза од 7,2 млн евра, што је **за 35,3% више** у него у 2022. години. Такође је забележен и раст вредности **увоза кокошијег меса** за 73,6%.

У 2023. години, у поређењу са 2022. годином, **увезене су мање количине** Млека и павлаке, неконцентроване, без шећера, мм>1%=<3%, В=<2l (за 34,5%), Кромпира, прженог за потрошњу (44,1%), Меса од домаћих свиња, без костију, свежег, расхлађеног (за 47,3%), Семена сунцокрета, ломљеног или не, осталог (за 86,5%).

Међу првих двадесет производа у укупном увозу АП Војводине, од аграрних производа, нашли су се **семенски кукуруз, соја у зрну и месо од домаћих свиња без костију, смрзнуто**.

Десет најзаступљенијих производа у увозу аграра АП Војводине, 2023. године

Назив производа	Вредност (000 евра)	Индекс 2023 2022	Учешће (%)	Тежина (t)	Индекс 2023 2022
Кукуруз, семенски, обични хибриди	54.679	158,6	4,5%	11.575	136,0
Месо од домаћих свиња, остало, без костију, смрзнуто	43.803	121,9	3,6%	13.058	92,7
Соја у зрну, ломљена или дробљена, осим за сетву	41.061	83,8	3,4%	81.742	108,0
Брашно, прах и пелете, од меса или отпадака; чварци	23.610	148,7	1,9%	21.734	129,5
Кафа, непржена, са кофеином	21.501	85,4	1,8%	7.603	92,1
Банане, остале, свеже	20.870	107,9	1,7%	24.433	102,4
Цигарете које садрже дуван, остале	20.316	57,1	1,7%	922	53,8
Уље палмино, остало, течно, за остале сврхе	19.725	78,3	1,6%	15.697	97,0
Производи за исхрану нигде непоменути, остало	19.186	103,1	1,6%	5.132	105,9
Храна сточна, остало	18.660	103,9	1,5%	10.480	96,8

Посматрано по групама земаља, **56,3%** (1,1 млрд евра) **укупне вредности извоза аграрних производа АП Војводине у 2023. години усмерено је на тржиште ЕУ** и у поређењу са 2022. годином забележен је **пад вредности за 16,4%**.

Други најзначајнији партнер АП Војводине, када је у питању извоз аграрних производа, јесу **чланице ЦЕФТА групације, са учешћем од 27,4% у извозу аграра АП Војводине** (523,1 млн евра у 2023), где се бележи **повећање вредности извоза за 1,5%** у односу на 2022. годину. Због близине тржишта и традиционалне повезаности, ЦЕФТА регион је значајно тржиште за аграрне производе из АП Војводине.

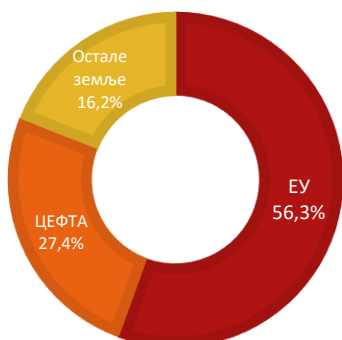
Извоз аграра на остала тржишта чинио је **16,3%** укупног извоза аграра АП Војводине. Од укупне вредности извоза на остала тржишта, учешће Руске Федерације износи 40,8%.

На увозној страни, у 2023. години учешће увоза аграрних производа из ЕУ у укупном увозу аграрних производа АП Војводине износило је 74,7% и забележило је благи раст учешћа, док је **тржиште ЦЕФТА учествовало са свега 5,2%** и у поређењу са претходним годинама бележи благи пад учешћа.

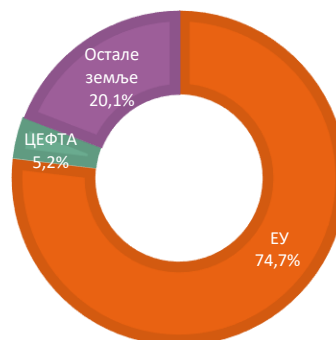
Увоз аграрних производа са тржишта **осталих земаља** учествовао је са **20,1%** у укупном увозу аграра у АП Војводину у 2023. години.

Робна размена аграра АП Војводине по групама земаља, 2023. година

Извоз аграра АПВ 2023.

Увоз аграра АПВ 2023.

На тржиште ЕУ је током 2023. године, од примарних пољопривредних производа, **највише извезено кукуруза, пшенице и семенског кукуруза** (ова три производа чине 58,8% укупног извоза примарних пољопривредних производа из АП Војводине у ЕУ у 2023). У односу на 2022. годину, забележен је значајан **пад извоза кукуруза и пшенице**, првенствено због смањеног извоза у Румунију и Италију. Од **прехранбених производа** највише се извозила **храна за псе и мачке, сојино уље, сладолед, шећер и уље од сунцокрета**.

Од земаља чланица ЕУ, у 2023. години се највише извозило у **Италију, 21,9%** (пшеница, храна за псе и мачке, кукуруз), **Румунију, 12,6%** (кукуруз, пшеница, јечам) и **Хрватску, 12%** (тестенине, уље од сунцокрета, кукуруз семенски).

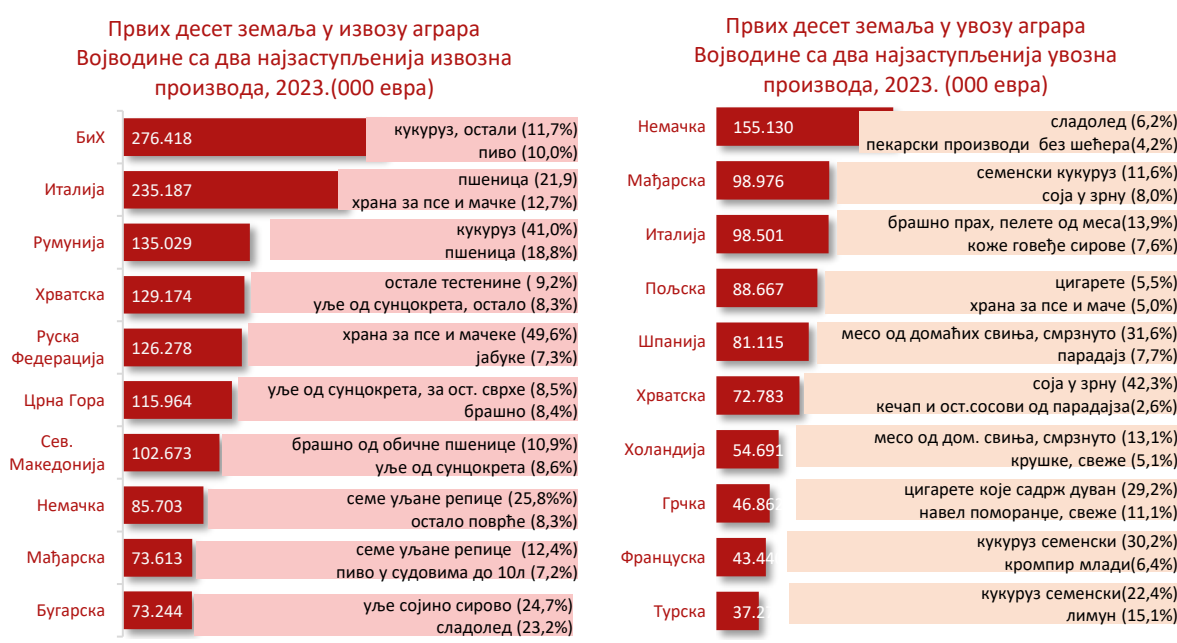
Посматрано по земљама **ЦЕФТА групације, највише се извозило у Босну и Херцеговину, 52,8%**, а најзначајнији извозни производи били су кукуруз, пиво, пшеница, брашно, уље од сунцокрета. На другом месту је извоз у **Црну Гору** (учешће 22,2%), где је највећа вредност остварена извозом уља од сунцокрета, брашна, прерађевина од меса, цигарета, пива и сточне хране.

Када је реч о увозу, током 2023. године се са тржишта ЕУ, од примарних пољопривредних производа, највише увозила соја у зрну, семенски кукуруз и парадајз (ова три производа чине 40,2% укупног увоза примарних пољопривредних производа из ЕУ у 2023). Од прехранбених производа, највише су се увозили смрзнуто месо од домаћих свиња, брашно, прах и пелете, од меса или отпадака; чварци и производи за исхрану нигде непоменути, остало.

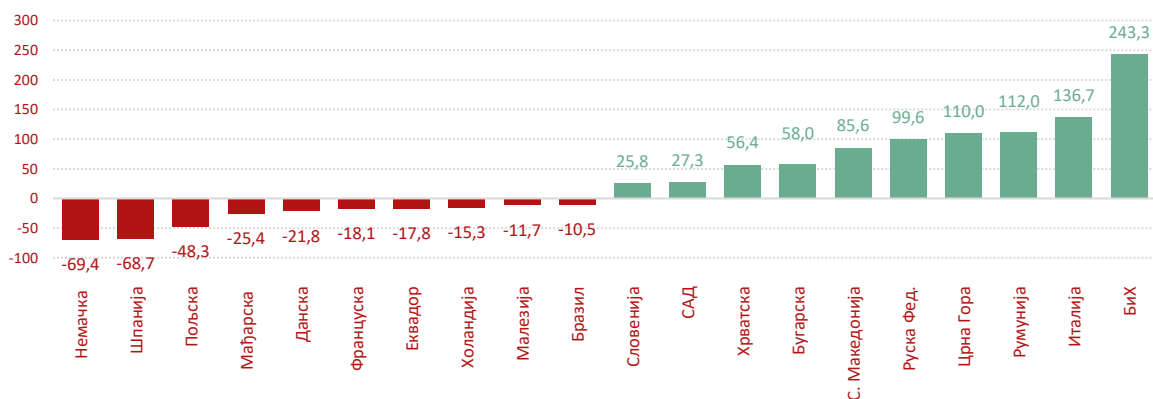
Међу земљама чланицама ЕУ, у посматраном периоду, највише се увозило из Немачке, 17,1% (сладолед, пекарски производи без шећера, чоколада), Мађарске 10,9% (кукуруз семенски, соја у зрну, сточна храна) и Италије, 10,8% (брашно, прах и пелете, од меса или отпадака; чварци, коже говеђе, јестива свињска маст, екстра девичанско маслиново уље).

Из ЦЕФТА региона, као што је то случај и са извозом, највише се увозило из Босне и Херцеговине (51,9%), и то млеко, со и мешавине и теста за пекарске производе. На другом месту је увоз из Северне Македоније (25,1%), одакле се највише увозило грожђе стоно, остало поврће и мешавине без сирћета, вино, мешавине поврћа, јабуке, парадајз.

АП Војводина је у 2023. години извезла аграрне производе у 115 различитих земаља, а увезла из 129. Суфицит је остварила у размени са 69 земаља, а дефицит са 81 земљом. Највећи суфицит је остварен са БиХ (243,3 млн евра), а највећи дефицит са Немачком (-69,4 млн евра).

Спољнотрговински биланс аграра АП Војводине, 2023. година (у млн евра)

IX. РЕГИСТРОВАНА ЗАПОСЛЕНОСТ

Укупан број регистровано запослених у Републици Србији је у 2023. години износио 2.360.588 лица. Од тога, 25,1% чини запосленост на територији Војводине (592.718 лица).

Запосленост је у односу на 2022. годину у Србији повећана за 50.553 лица или 2,2%, а у Војводини за 13.116 лица или 2,3%.

У структури запослених у Војводини у 2023. години, 80% је запослено у правним лицима, 17% су предузетници и запослени код њих и лица која самостално обављају делатност, а 3% су регистровани индивидуални пољопривредници.

У Војводини је у 2023. години највише запослених регистровано у услужним секторима (62%), потом у Индустрији (30%), следи сектор Грађевинарства (5%), док је најмање запослених регистровано у сектору Пољопривреде (3%).

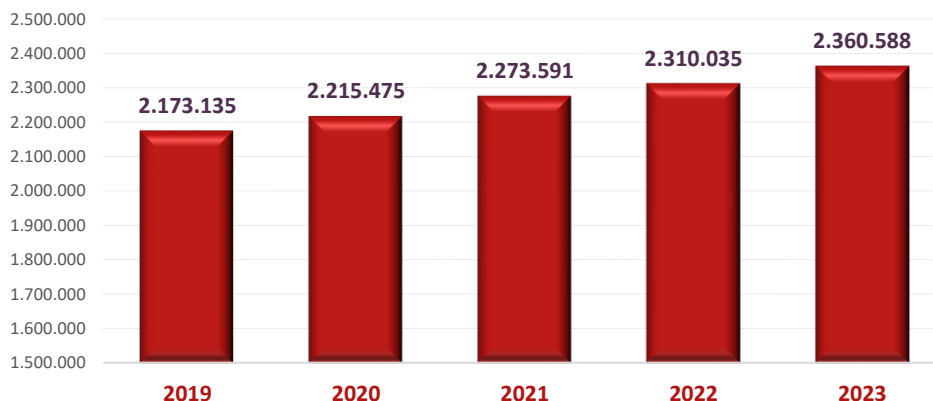

Највећи међугодишњи раст запослености у Војводини је у 2023. забележен у секторима Информисање и комуникације и Рударство (за по 10,2% мг.), док је запосленост међугодишње највише смањена у сектору Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 2,3% мг.).

Упркос глобалној економској кризи која је обележила протеклу годину, **тржиште рада у Србији је показало изненађујућу отпорност**, без већих утицаја на укупну запосленост. **Укупан број запослених у Републици Србији је у 2023. години износио 2.360.588 лица**, што у односу на 2022. годину представља **повећање од 2,2%** (око 50 хиљада лица).

Регистрована запосленост у Србији, 2019-2023.

Основни генератор нових радних места (без регистрованих индивидуалних пољопривредника) је остао **приватни сектор**, где је у 2023. било за **око 51 хиљаду запослених више у односу на 2022. тј. за 3,1% више**, док је број запослених у **јавном сектору** незнатно повећан за **око 2,5 хиљаде лица, тј. 0,4%** у односу на претходну годину.

Запосленост у Србији у приватном и јавном сектору, 2019-2023.

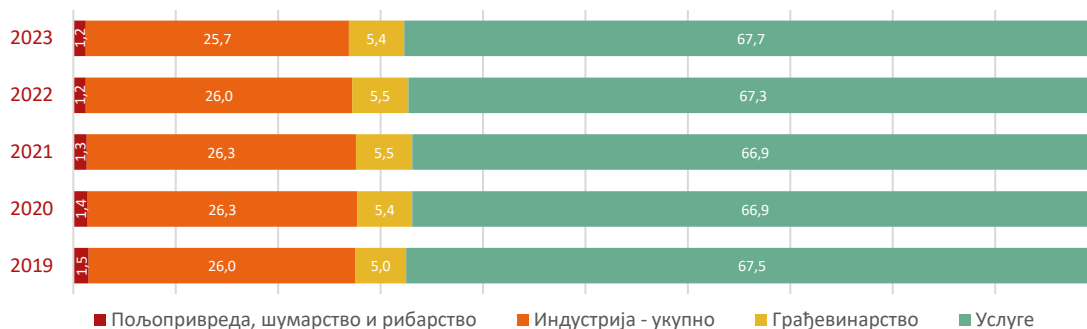

Посматрано према модалитетима запослености, у Републици Србији је у 2023. години **највише запослених било у правним лицима (1,9 млн, односно 80%), предузетника и запослених код њих**, као и лица која самостално обављају делатност је било **413 хиљада (18%)**, док је **регистрованих индивидуалних пољопривредника било нешто више од 53 хиљаде (2%)**. Број **предузетника и запослених код њих** је у односу на 2022. годину **повећан за 4%**, број **запослених у правним лицима** је **повећан за 2%** мг., док је број **регистрованих индивидуалних пољопривредника** међугодишње **смањен за 5,2%**.

Посматрано по секторима, **највише запослених у Србији у 2023. години било је регистровано у услужном сектору (67,7%)**, затим у индустрији (25,7%) и грађевинарству (5,4%), а најмање у пољопривреди (1,2%). У поређењу са претходном годином, пад учешћа запослених је забележен у Индустрији (са 26% на 25,7%) и Грађевинарству (са 5,5% на 5,4%), док је учешће запослених повећано у сектору Услуге (67,3% на 67,7%). Учешће запослених у Пољопривреди је остало непромењено у односу на 2022. годину.

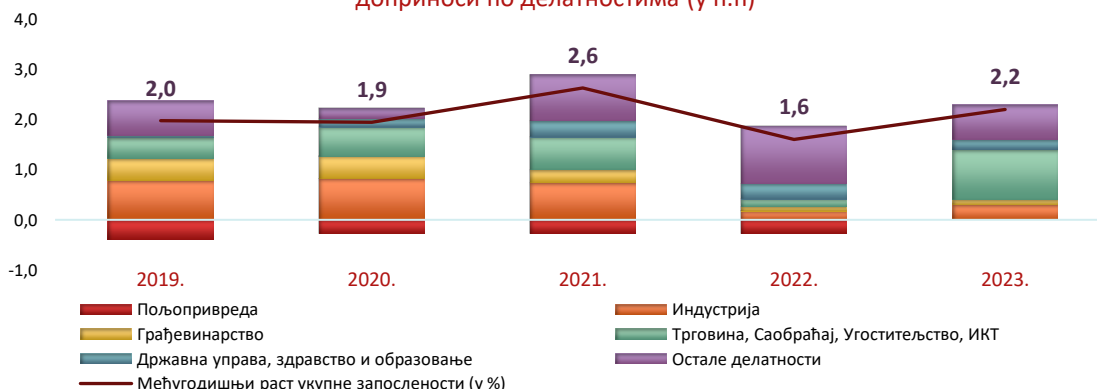
Учешће запослених по секторима у Србији (у %)

Најзначајнији допринос расту запослености у Србији у 2023. години, у односу на 2022, дао је раст запослености у **ИКТ сектору**, где је запосленост повећана за 13 хиљ. лица, тј. 13,8% мг., и сектору **Стручне, научне, иновационе и техничке делатности**, где је запосленост повећана за око 12,5 хиљ. лица, тј. 10,3% мг. Ипак, један од сегмената тржишта рада у Србији који је **значајније осетио последице глобалне економске кризе јесте управо ИТ сектор**, који се суочио са изазовима оптимизације радне снаге, како на глобалном, тако и на локалном нивоу. Наиме, према подацима „Послови Инфостуд“, **ИТ сектор је забележио највећи пад броја огласа за посао у Србији у 2023. години, за чак 50% у односу на годину пре, што указује на могућност да полако долази до zasiћења тржишта ИТ струкама, иако су и даље перспективне и високо плаћене.** У периоду после короне, ИТ компаније су запошљавале ту професију енормним темпом, да би потом уследила глобална криза која је утицала и на ИКТ сектор, те је код највећих технолошких компанија током 2023. године било масовних отпуштања радника, а што се, у мањој мери, прелило и у Србију, посебно у аутсорсинг центрима страних компанија. Такође, аутоматизација и оптимизација процеса у оквиру ИТ компанија, довеле су до све веће примене вештачке интелигенције.

Запосленост је у 2023. години, у односу на 2022, **смањена у сектору Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 2%), Административне и помоћне услужне делатности (за 1,6%) и, незнатно, у сектору Државна управа и одбрана и обавезно социјално осигурање (за 0,5%).**

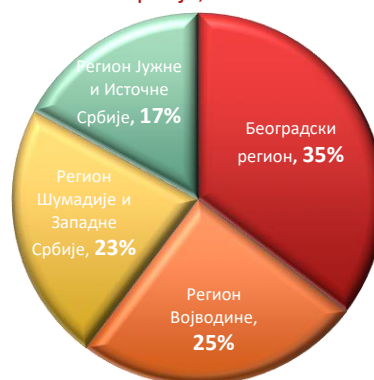
Међугодишњи раст укупне регистроване запослености у Србији (у %) и доприноси по делатностима (у п.п)

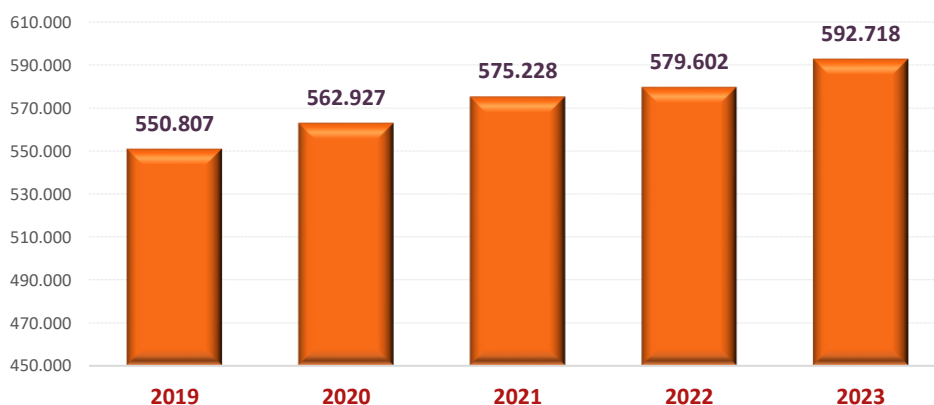
Посматрано по регионима, **највећи број запослених** у Србији у 2023. години, регистрован је у **Београдском региону** (35%), затим у **Региону Војводине** (25% од укупног броја запослених на нивоу целе земље), следи Регион Шумадије и Западне Србије (23%), док је најмање запослених регистровано у Региону Јужне и Источне Србије (17%). У односу на 2022. годину, **запосленост је повећана у свим регионима Републике Србије**, а највише у Београдском региону (за 3,3%).

Запосленост по регионима Републике Србије, 2023.

Укупна регистрована запосленост у Војводини је у 2023. години износила 592.718 лица, што у односу на 2022. годину представља **повећање од 2,3%** (око 13 хиљада лица).

Регистрована запосленост у Војводини, 2019-2023.

Посматрано према модалитетима запослености, у Војводини је у 2023. години **највише запослених регистровано у правним лицима** (471.796, односно **80%**), што је у односу на 2022. годину за **2,1%** више. **Предузетника и запослених код њих, као и лица која самостално обављају делатност у Војводини је у 2023. било 105.087 (17%)**, што је за **4%** више у односу на 2022. годину, док је **регистрованих индивидуалних пољопривредника било 15.835 (3%)**, што је за **5,2%** мање у односу на претходну годину.

Модалитети регистроване запослености у Војводини, међугодишњи раст

Посматрано по секторима делатности, у Војводини је у 2023. години највише запослених било у услужним секторима (61,6%), потом у Индустрији (30,6%) и Грађевинарству (5,1%), док је најмање запослених у сектору Пољопривреде (2,7%).

Највећи раст запослености у Војводини је у 2023. у односу на 2022. годину забележен у секторима Информисање и комуникације и Рударство (за по 10,2%), а следи пораст у сектору Стручне, научне и техничке делатности (за 7,9% мг.), Пословање некретнинама (за 7,7% мг.), Финансијске делатности и делатност осигурања (за 6,8% мг.) и сектору Уметност, забава и рекреација (за 6,4% мг.). С друге стране, запосленост у Војводини је у односу на 2022. највише смањена у сектору Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 2,3% мг.), док је незнатно смањена у сектору Државна управа и обавезно социјално осигурање (за 0,1% мг.).

Међугодишња стопе раста запослености по секторима делатности у Војводини, 2023/2022. (у %)

Посматрано по управним окрузима, у Војводини је у 2023. години највећи број запослених био регистрован у Јужнобачком округу (40%), а најмањи у Севернобанатском округу (6%). У односу на 2022. годину, запосленост је повећана у свим окрузима Региона Војводине, осим у Севернобанатском округу, где је запосленост смањена за незнатних 0,6%.

У Јужнобачком округу је 73% запослених регистровано у његовом административном центру, тј. Граду Новом Саду. У Сремском округу је највећа запосленост регистрована у општини Стара Пазова (27%), потом Сремска Митровица (21%), Инђија и Рума (по 16%). У Јужнобанатском округу је 70% запослених регистровано у општинама Панчево (49%) и Вршац (21%). Већина запослених у осталим окрузима Војводине је регистрована у њиховим административним

центрима и то 83% запослених **Севернобачког округа** у општини Суботица, 78% запослених **Средњобанатског округа** у општини Зрењанин, 52% запослених **Западнобачког округа** у општини Сомбор и 40% запослених **Севернобанатског округа** у општини Кикинда.

Регистрована запосленост по окрузима Војводине, 2023. године

Округ	Број запослених	Учешће	Индекс
Јужнобачки округ	239.086	40%	103,2
Сремски округ	99.146	17%	102,3
Јужнобанатски округ	71.073	12%	102,6
Севернобачки округ	57.023	10%	100,5
Средњобанатски округ	47.283	8%	102,2
Западнобачки округ	42.538	7%	101,4
Севернобанатски округ	36.569	6%	99,4

Најзначајнији раст регистроване запослености у Војводини је у 2023. години у односу на 2022. годину забележио **Град Нови Сад** (за 3,9%, тј. око 6,5 хиљ. лица), **затим општина Инђија** (за 5,6% мг., тј. нешто мање од 900 лица) и **општина Панчево** (за 2,7% мг., тј. око 900 лица).

Општине у Војводини са највише запослених, 2023. године		Општине у Војводини са најмање запослених, 2023. године	
Општина	Број запослених	Општина	Број запослених
Град Нови Сад	175.136	Нова Црња	1.395
Суботица	47.058	Опово	1.530
Зрењанин	36.896	Сремски Карловци	1.610
Панчево	34.568	Чока	1.820
Стара Пазова	26.508	Нови Кнежевац	1.958
Сомбор	21.974	Сечањ	2.071
Сремска Митровица	20.724	Пландиште	2.074
Инђија	16.107	Мали Иђош	2.170
Рума	15.804	Ириг	2.373
Вршац	15.186	Тител	2.552

Према Анкети о радној снази РС-а, у четвртом кварталу 2023. године, **стопа запослености у Републици Србији износи 50,5%** и у поређењу са претходним кварталом мања је за 0,2 п.п, а у поређењу са истим кварталом 2022. године повећана је за 1,3 п.п.

Стопа запослености у Војводини у четвртом кварталу 2023. године износи 51,1% и у поређењу са претходним кварталом већа је за 1,5 п.п, а у поређењу са истим кварталом 2022. године повећана је за 2,4 п.п.

Х. НЕЗАПОСЛЕНОСТ

Просечна незапосленост у Републици Србији је у 2023. години износила 404.977 лица, што је за 9,7% мање у односу на просечну незапосленост 2022. године. У Војводини је у исто време било у просеку 82.361 активно незапослено лице, што је за 9,9% мање у односу на 2022. годину.

Незапосленост је међугодишње смањена у свим областима Региона Војводине појединачно посматрано, а највише у Сремској области (-12,3%)

У структури активно незапослених лица Војводине, 54% чине жене, а 46% мушкарци.

У структури активно незапослених лица Војводине на крају децембра 2023. године, 53,8% чине жене, а 46,2% мушкарци.

Највећи број незапослених на крају децембра 2022. године евидентиран је у Граду Новом Саду (12,8%), а најмањи у општини Сремски Карловци (0,3%).

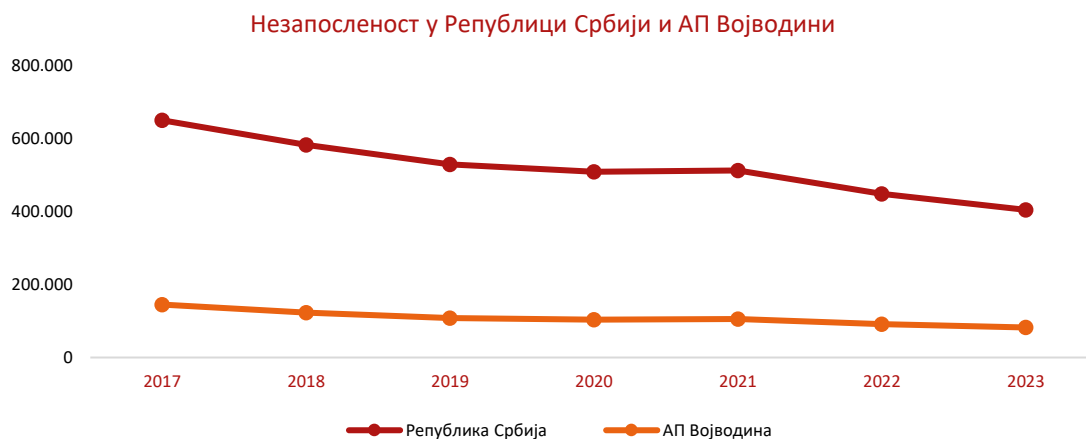

У укупном броју активно незапослених лица Војводине, на крају децембра 2022. године, највеће је учешће лица првог степена стручне спреме (40,1%), а најмање оних који поседују осми степен стручне спреме (0,04%).

Према подацима Националне службе за запошљавање (НСЗ), последњих година приметан је тренд смањења незапослености како на нивоу Републике Србије, тако и посматрано на нивоу Војводине.

Просечна незапосленост у Србији је у 2023. години износила 404.977 лица, што је за 43.641 лице, односно **9,7% мање** у односу на просечну незапосленост забележену 2022. године. **У Војводини је просечна незапосленост у 2023. години износила 82.361 лице**, што је за 9.019 лица, односно **9,9% мање** у односу на просек незапослености забележен у Војводини 2022. године.

Просечна незапосленост је у 2023. међугодишње смањена у свакој области Региона Војводине појединачно посматрано. Највеће међугодишње смањење незапослености забележено је у Сремској области (-12,3% мг.). Потом следи Западнoбачка област, где је незапосленост међугодишње смањена за 11,8%, затим Јужнобачка област (-10,6%), Средњебанатска област (-9,1%), Севернобанатска област (-8,2%), Јужнобанатска област (-7,9%) и Севернобачка област (-7,5%).

Посматрано према полу, у структури активно незапослених лица Региона Војводине у 2023. години, у просеку су **54% чиниле жене**, а **46% мушкарци**. У свим областима Региона Војводине приближно је уједначена структура незапослених лица посматрано према полу, осим у Јужнобачкој области, где је нешто приметнија разлика (58% чине жене, а 42% мушкарци).

Структура незапослених лица у евиденцији НСЗ, према полу и областима АП Војводине, просек 2023. године

На крају децембра 2023. године, у Републици Србији је на евиденцији НСЗ-а било **387.764** активно незапослених лица, што је за **39.388** лица, односно за **9,2%** мање у односу на децембар 2022. године.

Групе занимања са убедљиво највећим бројем пријављених потреба за запошљавањем у Србији, на крају децембра 2023, су Програмери.

Групе занимања са највећим бројем пријављених потреба за запошљавањем у Србији, децембар 2023.

Посматрано према регионима, највећи број незапослених лица је у децембру 2023. регистрован у Региону Шумадије и Западне Србије (137.587), а најмањи у Београдском региону (43.832). У Војводини је на крају децембра 2023. регистровано **79.626** активно незапослених лица, што је за **7.245** лица, односно за **8,3%** мање у односу на децембар прошле године.

Посматрано према општинама АП Војводине, највећи број незапослених је регистрован у Граду Новом Саду (12,8% од укупног броја незапослених у Војводини), а најмањи у општини Сремски Карловци (0,3%).

Општине са најмањим и највећим бројем незапослених лица по окрузима АП Војводине, децембар 2023. године

Округ	Укупно	Општина са најмањим бројем незапослених лица у округу	Општина са највећим бројем незапослених лица у округу
АП Војводина	79.626	-	-
Севернобанатски	5.425	Ада (381)	Кикинда (2.094)
Севернобачки	6.195	Мали Иђош (1.402)	Суботица (3.287)
Сремски	9.091	Пећинци (486)	Ср. Митровица (2.157)
Средњебанатски	9.596	Нова Црња (917)	Зрењанин (4.766)
Западнобачки	10.126	Оџаци (1.404)	Сомбор (4.344)
Јужнобанатски	14.909	Опово (578)	Панчево (4.641)
Јужнобачки	24.284	Ср. Карловци (253)	Нови Сад (10.225)

Посматрано према нивоу квалификације, највеће учешће у укупном броју активно незапослених лица Војводине на крају децембра 2023. године чинила су лица првог степена стручне спреме (**40,1%**), а најмање учешће заузимају лица осмог степена стручне спреме (**0,04%**).

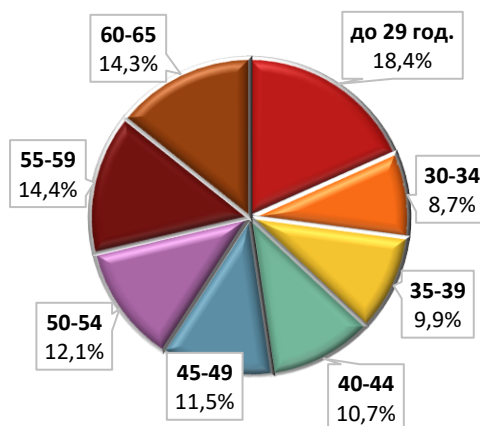

Незапослена лица према степену стручне спреме у АП Војводини,
децембар 2023. године

Посматрано према старосној структури, у Војводини, према подацима за децембар 2023. године, **18,4%** активно незапослених лица чине млади до 29 година старости. У групи старости 30-39 година, активно тражи запослење 18,6% незапослених. Незапослена лица која теже налазе запослење или на њега чекају дуже су у групи старости 50-65 година и они чине 40,8% укупног броја незапослених.

Незапослена лица према старости у Војводини,
децембар 2023. године

Посматрано према трајању незапослености, на крају децембра 2023. године, у Војводини је 37,8% активно незапослених лица на посао чекало годину дана или краће, док је преосталих 62,2% на посао чекало дуже од годину дана.

Према Анкети о радној снази РЗС-а, **стопа незапослености у Републици Србији за четврти квартал 2023. године износи 9,1%** и у поређењу са претходним кварталом виша је за незнатних 0,1 п.п, док је у поређењу са истим кварталом претходне године смањена за 0,3 п.п.

Корелација стопе незапослености и степена развијености региона веома је висока, па у складу с тим, **Регион Јужне и Источне Србије бележи највишу стопу незапослености, од 11,2%** у четвртом кварталу 2023. године, наспрот **Београдском региону где је стопа незапослености најнижа (6,7%).**

У Војводини стопа незапослености за четврти квартал 2023. године износи 9,2% и у поређењу са претходним кварталом нижа је за 0,9 п.п, док је у поређењу са истим кварталом 2022. године повећана за 1,4 п.п.

XI. ЗАРАДЕ

Просечна бруто зарада у Републици Србији је у 2023. години износила 118.599 динара, а просечна нето зарада 86.007 динара. Раст бруто и нето зарада, у 2023. години, у односу на 2022. годину, износио је 14,8% номинално, односно 2,4% реално.

Највиша просечна зарада у Србији је у 2023. години забележена у области Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности, у износу од 358.941 динар бруто, односно 264.620 динара нето.

У Војводини је просечна бруто зарада у 2023. години износила 112.441 динар, а просечна нето зарада 81.386 динара. У поређењу са 2022. годином, просечна бруто и нето зарада у Војводини забележиле су номинални раст од 14,3% и 14,2%, респективно.

Највишу просечну нето зараду у 2023. години забележио је Јужнобачки округ, док је најнижа просечна нето зарада присутна у Западнобачком округу.

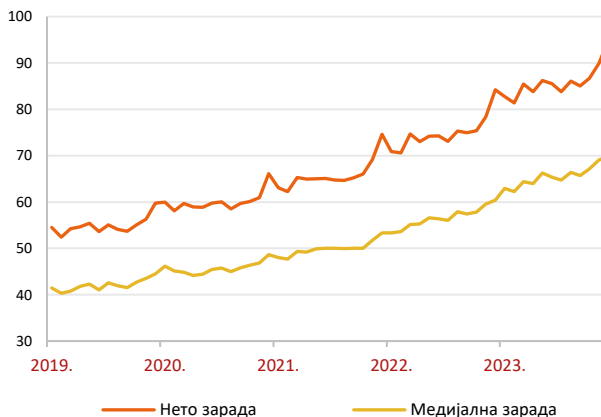

Посматрано по општинама, највишу просечну нето зараду у 2023. години имао је Град Нови Сад, док је најнижа просечна нето зарада забележена у Малом Иђошу.

Номиналне зараде у Србији су се од почетка 2023. године кретале у складу са кретањем реалне економије и буџета, истовремено се прилагођавајући тржишним показатељима, тј. понуди и потражњи радне снаге. **Просечна бруто зарада у Републици Србији је у децембру 2023. године износила 130.405 динара, а просечна нето зарада 95.093 динара. У поређењу са истим месецом 2022. године, просечна бруто и нето зарада у децембру 2023. године забележила је номинални раст од 13,1% и 12,9%, респективно, односно реални раст од 5,1% и 4,9%, респективно. У односу на новембар 2023, просечна бруто и нето зарада у Србији забележила је номинални раст од 5,2% и 5,7%, респективно, односно реални раст од 5,1% и 5,6%, респективно. Медијална нето зарада за децембар 2023. године износила је 69.842 динара, што значи да је 50% запослених остварило зараду до наведеног износа.**

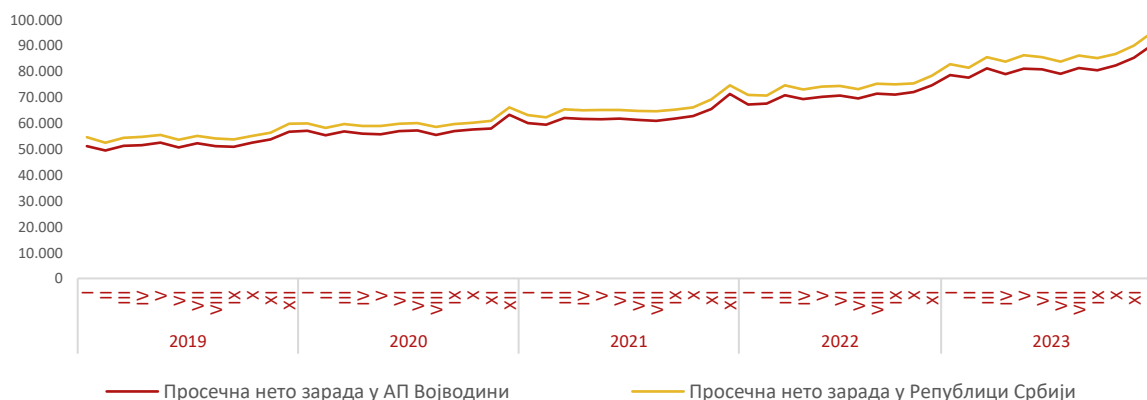
Месечна динамика зарада у Републици Србији (у хиљ. РСД)

На раст зарада у 2023. години, у односу на 2022, између осталог је утицала и **Одлука о повећању минималне цене рада за 14,3%, на 230 динара, од јануара 2023. године.**

У АП Војводини је у децембру 2023. године просечна бруто зарада износила 124.016 динара (за 4,9% мање од републичког просека), а просечна нето зарада 90.222 динара (за 5,1% мање од републичког просека). У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде у АП Војводини су номинално биле веће за 12,6% и 12,3%, респективно. У поређењу са претходним месецом, просечне бруто и нето зараде су веће за 5,3% и 5,9%, респективно.

Просечна нето зарада у Републици Србији и АП Војводини (РСД)

Просечна бруто зарада у Републици Србији је у 2023. години износила 118.599 динара, док је просечна нето зарада износила 86.007 динара. Раст бруто и нето зарада, у 2023. години, у односу на 2022. годину, износио је 14,8% номинално, односно 2,4% реално. Раст зарада био је вођен бржим растом зарада у приватном сектору (15,5%), него у јавном сектору (13,3%).

Током 2023. године остварен је двоцифрен међугодишњи раст просечних зарада код скоро свих делатности, а најизраженији је у трговини и прерађивачкој индустрији.

Посматрано по **областима делатности**, у Републици Србији је у 2023. години **највиша просечна нето зарада забележена у области Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности**, у износу од **264.620 динара**, која је у односу на 2022. забележила повећање од 17.852 динара или 7,2% мг. У свим областима делатности из групе првих пет по висини зараде је у 2023. години, у односу на претходну годину, повећана просечна нето зарада. **Најнижа просечна нето зарада у 2023. години забележена је у области Остале личне услужне делатности у износу од 46.782 динара**, која је међугодишње повећана за 5.300 динара или 12,8%, а потом у области **Делатност припремања и послуживања хране и пића**, у износу од **47.377 динара** (за 11,4% више мг.).

Највише просечне зараде у Републици Србији, по областима делатности, 2023. године (у РСД)

Области делатности	Бруто зараде	Нето зараде
Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности	358.941	264.620
Ваздушни саобраћај	259.784	193.390
Научно истраживање и развој	248.901	180.888
Експлоатација сирове нафте и природног гаса	210.824	153.621
Управљачке делатности; саветовање у вези са управљањем	209.224	153.428

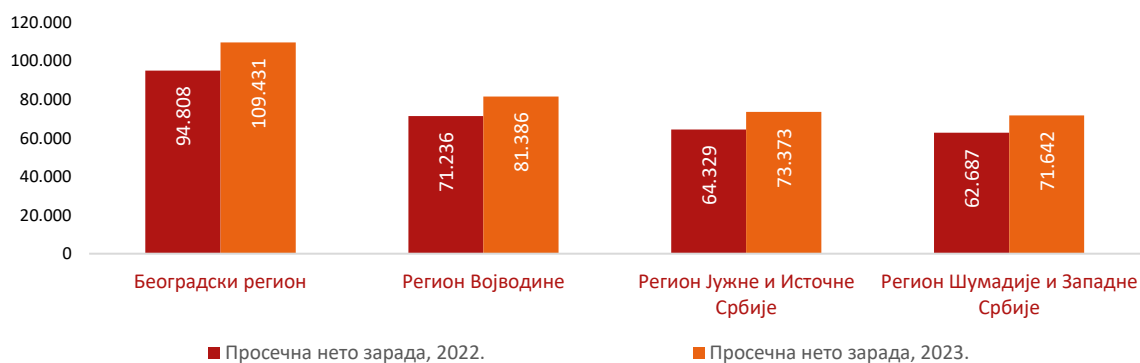
Најниже просечне зараде у Републици Србији, по областима делатности, 2023. године (у РСД)

Области делатности	Бруто зараде	Нето зараде
Остале личне услужне делатности	65.213	46.782
Делатност припремања и послуживања хране и пића	65.276	47.377
Прерада дрвета и производи од дрвета, плуте, сламе и прућа, осим намештаја	69.245	50.485
Поправка рачунара и предмета за личну употребу и употребу у домаћинству	73.727	52.978
Производња одевних предмета	73.813	53.835

Просечне нето зараде забележиле су номинални раст у 2023. години у односу на 2022. годину, како на нивоу целе земље, тако и на нивоу сваког региона Републике Србије појединачно посматрано. **Највећи међугодишњи раст просечне нето зараде у 2023. години евидентиран је у Београдском региону (од 15,4%), а најмањи међугодишњи раст имала је просечна нето зарада Региона Јужне и Источне Србије (од 14,1%).**

У 2023. години, **једино је Београдски регион имао већу просечну нето зараду од републичког просека**, за 23.424 динара, односно 27,2%.

Просечна нето зарада по регионима Републике Србије

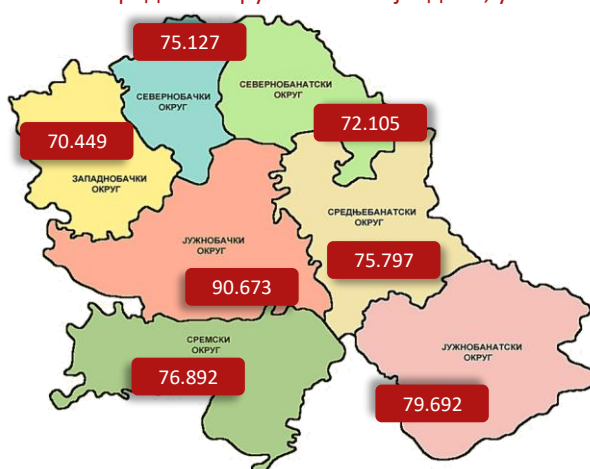

У АП Војводини је просечна бруто зарада обрачуната у 2023. години износила 112.441 динар (за 5,2% мање од републичког просека), а просечна нето зарада 81.386 динара (за 5,4% мање од републичког просека). У поређењу са 2022. годином, просечне бруто и нето зараде у Војводини забележиле су номинални раст од 14,3%, и 14,2%, респективно.

Посматрано по окрузима АП Војводине, највишу просечну нето зараду у 2023. години бележи Јужнобачки округ, у износу од 90.673 динара, док је најнижа просечна нето зарада присутна у Западнобачком округу, у износу од 70.449 динара.

У 2023. години, у свим окрузима АП Војводине је забележен међугодишњи раст просечне нето зараде, а највећи раст је забележен у Сремском округу, од 14,9% мг. Једино Јужнобачки округ у посматраном периоду бележи нето зараду вишу од војвођанског просека (за 9.287 динара или 11,4%).

Просечна нето зарада по окрузима АП Војводине, у 2023. години

Посматрано по општинама АП Војводине, у 2023. години највишу просечну нето зараду имао је Град Нови Сад, у износу од 101.101 динар и уједно за 24,2% већу од војвођанског просека, док је најнижа просечна нето зарада забележена у Малом Иђошу, у износу од 64.130 динара, која је за 21,2% нижа од војвођанског просека у истом периоду.

Пет општина са највишом просечном нето зарадом у 2023. (РСД)

Пет општина са најнижом просечном нето зарадом у 2023. (РСД)

Влада је у септембру 2023. године донела одлуку о повећању минималне цене рада, са 230 динара по часу на 271 динар по часу, почев од 1. јануара 2024. године, чиме ће минимална нето зарада у овој години износити око 47 хиљада динара, што чини око 90% тренутне минималне потрошачке корпе. Поред тога, од 1. јануара ове године повећан је износ неопорезивог дела зараде са 21.712 динара (колико је износио током 2023) на 25.000 динара.

ИЗВОР ПОДАТАКА

1. Републички завод за статистику Републике Србије, <https://www.stat.gov.rs/sr-Cyrl>;
2. Народна банка Србије, https://www.nbs.rs/sr_RS/indeks/;
3. Министарство финансија Републике Србије, <https://www.mfin.gov.rs/tip-dokumenta/makroekonomski-podaci/>;
4. Национална служба за запошљавање, http://www.nsz.gov.rs/live/dokumenti/statisti_ki_bilteni_nsz.cid667;
5. Макроекономске анализе и трендови, <https://pks.rs/strana/makroekonomske-analize-i-trendovi-mat>;
6. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, <http://www.minpolj.gov.rs/>;
7. Републички хидрометеоролошки завод Србије, <http://www.hidmet.gov.rs/>;
8. Жита Србије, <https://www.zitasrbije.rs/>;
9. Продуктна берза Нови Сад, <https://www.proberza.co.rs/>;
10. Индустијско биље Нови Сад, <http://www.indbilje.co.rs/contact/>;
11. Пољопривредне саветодавне и стручне службе Србије, <https://www.psss.rs/>;
12. Развојна агенција Србије, <https://ras.gov.rs/>;
13. Послови Инфостуд, <https://poslovi.infostud.com/>.

